

COMARCH S.A.
KRAKÓW, AL. JANA PAWŁA II 39A

SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2008
WRAZ Z
OPINIĄ BIEGŁEGO REWIDENTA
I
RAPORTEM Z BADANIA

SPIS TREŚCI

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA.....	3
--	----------

RAPORT UZUPEŁNIAJĄCY OPINIĘ Z BADANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPÓŁKI COMARCH S.A. ZA ROK OBROTOWY 2008	6
--	----------

I. INFORMACJE OGÓLNE	6
-----------------------------------	----------

1. Dane identyfikujące badaną jednostkę.....	6
2. Informacje o sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy	9
3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie	9
4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa jednostki.....	9
5. Sytuacja majątkowa i finansowa Spółki.....	10

II. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE	11
---	-----------

1. Ocena systemu rachunkowości	11
2. Informacje na temat badanego sprawozdania finansowego	11
3. Informacje o wybranych, istotnych pozycjach sprawozdania finansowego	12
4. Kompletność i poprawność sporządzenia wprowadzenia do sprawozdania finansowego, dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności jednostki	13
5. Informacje i ustalenia końcowe.....	14

SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPÓŁKI COMARCH S.A. ZA ROK OBROTOWY 2008

1. Wprowadzenie	
2. Bilans	
3. Rachunek zysków i strat	
4. Zestawienie zmian w kapitale własnym	
5. Rachunek przepływów pieniężnych	
6. Dodatkowe informacje i objaśnienia	

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Do Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego Spółki ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, ul. Jana Pawła II 39A, obejmującego:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego,
- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2008 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 732.520 tys. zł,
- rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zysk netto w kwocie 39.144 tys. zł,
- zestawienie zmian w kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego w kwocie 191.836 tys. zł,
- rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych w kwocie 11.336 tys. zł,
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie wymienionego sprawozdania finansowego odpowiedzialność ponosi Zarząd Spółki. Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o rzetelności, prawidłowości i jasności tego sprawozdania oraz prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Badanie sprawozdania finansowego zaplanowaliśmy i przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zmianami),
- norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce

w taki sposób, aby uzyskać racjonalną, wystarczającą podstawę do wyrażenia opinii, czy sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnych błędów.

Badanie obejmowało w szczególności sprawdzenie – w dużej mierze metodą wrywkową – dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, a także ocenę zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości, dokonanych przez Zarząd Spółki znaczących szacunków oraz ogólną ocenę prezentacji sprawozdania finansowego.

Jesteśmy przekonani, że przeprowadzone przez nas badanie zapewniło nam wystarczającą podstawę do wyrażenia opinii.

W naszej opinii, zbadane sprawozdanie finansowe Spółki ComArch S.A. za rok obrotowy 2008, zostało sporządzone we wszystkich istotnych aspektach:

- zgodnie co do formy i treści z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości i statutem Spółki,
- zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi tą ustawą i polityką rachunkowości przyjętą przez Spółkę,
- na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 roku w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz. U. z 2005 r. Nr 209 poz. 1743) oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2009 r. Nr 33 poz. 259)

i odzwierciedla ono rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej badanej Spółki na dzień 31 grudnia 2008 roku, jak też jej wyniku finansowego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku.

Zwracamy uwagę na fakt, iż prezentowane sprawozdanie jest sprawozdaniem jednostkowym i winno służyć przede wszystkim celom statutowym. Nie może być ono jedyną podstawą oceny sytuacji finansowej i majątkowej Grupy Kapitałowej, dla której Spółka jest podmiotem dominującym. Oprócz sprawozdania jednostkowego Spółka sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

Sprawozdanie z działalności Spółki za rok obrotowy 2008 jest kompletne w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, a zawarte w nim informacje, zaczerpnięte bezpośrednio ze zbadanego sprawozdania finansowego, są z nim zgodne.

.....
Radosław Kuboszek
Biegły rewident
nr ewid. 90029/6847

.....
osoby reprezentujące podmiot

.....
podmiot uprawniony do badania
sprawozdań finansowych wpisany
na listę podmiotów uprawnionych
pod nr ewidencyjnym 73
prowadzoną przez KRBR

Warszawa, 30 kwietnia 2009 roku

**RAPORT UZUPEŁNIAJĄCY OPINIĘ Z BADANIA
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPÓŁKI COMARCH S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2008**

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikujące badaną jednostkę

Spółka działa pod firmą ComArch S.A. Siedzibą Spółki jest Kraków, al. Jana Pawła II 39A.

Spółka prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, zawiązanej aktem notarialnym w dniu 30 listopada 1994 roku przed notariuszem Marią Kwiecińską-Stybel w Krakowie (Repertorium A Nr 5209/94).

Spółka została zarejestrowana w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie VI Wydział Gospodarczy-Rejestrowy w Krakowie, w dziale B pod numerem RHB 3218, na podstawie postanowienia z dnia 20 grudnia 1994 roku. Aktualnie Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia Wydział XI Gospodarczy Rejestrowy w Krakowie pod numerem KRS 0000057567.

Spółka posiada numer identyfikacji podatkowej NIP: 677-00-65-406 nadany przez Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście w Krakowie w dniu 1 sierpnia 2000 roku.

Urząd statystyczny nadał Spółce w dniu 14 lipca 2000 REGON o numerze: 350527377.

Spółka działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych.

Spółka działa także na podstawie Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Według statutu Spółki przedmiotem jej działalności jest:

- doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego,
- działalność edycyjna w zakresie oprogramowania,
- działalność w zakresie oprogramowania, pozostała,
- przetwarzanie danych,
- działalność związana z bazami danych,
- konserwacja i naprawa maszyn biurowych, księgujących i sprzętu komputerowego,
- działalność związana z informatyką, pozostała,
- sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania,
- sprzedaż hurtowa części elektronicznych,
- sprzedaż detaliczna komputerów oraz sprzętu telekomunikacyjnego,
- sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej,
- produkcja komputerów i innych urządzeń do przetwarzania informacji,
- produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych,

- produkcja systemów do sterowania procesami przemysłowymi,
- reprodukcja komputerowych nośników informacji,
- telefonia stacjonarna i telegrafia,
- telefonia ruchoma,
- transmisja danych,
- radiokomunikacja,
- działalność telekomunikacyjna pozostała,
- prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych,
- prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk matematyczno – fizycznych i astronomii,
- leasing finansowy,
- wynajem maszyn, urządzeń biurowych i sprzętu komputerowego,
- wynajem nieruchomości na własny rachunek,
- kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek,
- pośrednictwo w obrocie nieruchomościami,
- kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia,
- transport drogowy towarów pojazdami mechanicznymi,
- magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach.

W badanym okresie Spółka prowadziła działalność w zakresie działalności informatycznej.

Kapitał zakładowy Spółki według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosił 7.960.596,00 zł i dzielił się na 6.202.796 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł każda oraz 1.757.800 akcji uprzywilejowanych co do głosu 5:1, o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wśród akcjonariuszy Spółki posiadających pośrednio lub bezpośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy ComArch S.A. znajdowali się:

- Janusz Filipiak – 31,63% w kapitale zakładowym Spółki (39,37% głosów na WZA),
- Elżbieta Filipiak – 10,04% w kapitale zakładowym Spółki (26,65% głosów na WZA Spółki),
- Elżbieta i Janusz Filipiakowie – 1,18% w kapitale zakładowym Spółki (3,13% głosów na WZA Spółki),
- klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A. – 30,94% w kapitale zakładowym Spółki (16,43% głosów na WZA).

W roku obrotowym nie wystąpiły żadne zmiany w kapitale zakładowym Spółki:

Po dniu bilansowym wystąpiły następujące zmiany w kapitale zakładowym Spółki:

- w związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/21/2008 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku oraz uchwały Nr 700/08 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 23 grudnia 2008 roku z dniem 5 stycznia 2009 miała miejsce konwersja 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na 9 400 akcji zwykłych na okaziciela. Według stanu na dzień sporządzenia raportu ogólna liczba głosów przypadająca z akcji ComArch S.A. wynosi 14 954 196 głosów.

Kapitał własny Spółki według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosi 456.784 tys. zł.

Rokiem obrotowym Spółki jest rok kalendarzowy.

Spółka posiada następujące podmioty powiązane:

- ComArch Software AG	-	podmiot zależny w 100%,
- ComArch Software SARL	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- ComArch R&D SARL	-	podmiot pośrednio zależny w 70%,
- ComArch, Inc.	-	podmiot zależny w 100%,
- ComArch Panama, Inc.	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- SoftM Software Und Beratung AG	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Solutions GmbH, Monachium	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Software Und Beratung GmbH, Münster	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- Schilling Software GmbH	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%
- SoftM Systemintegration GmbH	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%
- SoftM Semiramis GmbH & Co. KG	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Software Und Beratung GmbH, Wiedeń	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Solutions GmbH, Kirchbichl	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Software Und Beratung Schweiz AG-	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM France SARL	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- Solitas Informatik AG	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Czech Republic s.r.o.	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- SoftM Polska Sp. z o.o.	-	podmiot pośrednio zależny w 50,15%,
- D.velop Schweiz AG	-	podmiot pośrednio stowarzyszony,
- KEK Anwendungssysteme AG	-	podmiot pośrednio stowarzyszony,
- ComArch Middle East FZ-LCC	-	podmiot zależny w 100%,
- ComArch LLC	-	podmiot zależny w 100%,
- OOO ComArch	-	podmiot zależny w 100%,
- UAB ComArch	-	podmiot zależny w 100%,
- ComArch s.r.o	-	podmiot zależny w 100%,
- CA Services S.A.	-	podmiot zależny w 99,90%,
- Comarch Management Sp. z o.o.	-	podmiot zależny w 100%,
- Comarch Corporate Finance FIZ	-	podmiot zależny w 100%,
- Comarch Management Sp. z o.o. SKA	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- Bonus Development Sp. z o.o. SKA	-	podmiot pośrednio zależny w 98,25%,
- iMed 24 S.A.	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- iFin24 S.A.	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- iReward24 S.A.	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- Infrastruktura24 S.A.	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- Bonus Management Sp. z o.o. SKA	-	podmiot pośrednio zależny w 100%,
- MKS Cracovia SSA	-	podmiot zależny w 49,15%,
- Sodigital Spółka z o.o.	-	podmiot stowarzyszony,
- Fidletronik-ComArch Sp. z o.o.	-	podmiot stowarzyszony.

W skład Zarządu Spółki na dzień wydania opinii wchodził:

- Janusz Filipiak	-	Prezes Zarządu,
- Piotr Reichert	-	Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Prokop	-	Wiceprezes Zarządu,
- Marcin Warwas	-	Wiceprezes Zarządu,
- Zbigniew Rymarczyk	-	Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Piątośa	-	Wiceprezes Zarządu,
- Konrad Tarański	-	Wiceprezes Zarządu.

W badanym okresie wystąpiły następujące zmiany w składzie Zarządu Spółki:

- Uchwałą Zwykłego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 25 czerwca 2008 roku na Wiceprezesa Zarządu został powołany Konrad Tarański.

2. Informacje o sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy

Działalność Spółki w 2007 roku zamknęła się zyskiem netto w wysokości 25.823 tys. zł. Sprawozdanie finansowe Spółki za rok obrotowy 2007 podlegało badaniu przez biegłego rewidenta. Badanie zostało przeprowadzone przez podmiot uprawniony Deloitte Audyt Sp. z o.o. Biegły rewident wydał o tym sprawozdaniu w dniu 3 kwietnia 2008 roku opinię bez zastrzeżeń.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zatwierdzające sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2007 odbyło się w dniu 25 czerwca 2008 roku. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy postanowiło o przekazaniu zysku netto za rok 2007 w całości na kapitał zapasowy.

Sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2007 zostało zgodnie z przepisami prawa złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 czerwca 2008 roku i złożone do opublikowania w Monitorze Polskim B w dniu 7 lipca 2008 roku. Sprawozdanie to zostało opublikowane w Monitorze Polskim B nr 200 w dniu 13 lutego 2009 roku.

3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie

Badanie sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone na podstawie umowy z dnia 29 sierpnia 2008 roku, zawartej pomiędzy ComArch S.A. a firmą Deloitte Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 18, wpisaną na prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 73. W imieniu podmiotu uprawnionego badanie sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone pod nadzorem biegłego rewidenta Radosława Kuboszka (nr ewidencyjny 90029/6847) w siedzibie Spółki w dniach od 9 marca do 2 kwietnia 2009 roku oraz poza siedzibą Spółki do dnia 30 kwietnia 2009 roku.

Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza uchwałą z dnia 7 sierpnia 2008 roku, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 19 ust. 2 statutu Spółki.

Deloitte Audyt Sp. z o.o. oraz biegły rewident Radosław Kuboszek potwierdzają, iż są uprawnieni do badania sprawozdań finansowych oraz spełniają warunki określone w art. 66 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości, do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o sprawozdaniu finansowym Spółki ComArch S.A.

4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa jednostki

Nie wystąpiły ograniczenia zakresu naszego badania.

Podmiotowi uprawnionemu i biegłemu rewidentowi w trakcie badania udostępniono wszystkie żądane dokumenty i dane, jak również udzielono wyczerpujących informacji i wyjaśnień, co między innymi zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem Zarządu Spółki z dnia 30 kwietnia 2009 roku.

5. Sytuacja majątkowa i finansowa Spółki

Poniżej zaprezentowane są podstawowe wielkości z rachunku zysków i strat oraz wskaźniki finansowe opisujące wynik finansowy Spółki, jej sytuację finansową i majątkową w porównaniu do analogicznych wielkości za lata ubiegłe.

<u>Podstawowe wielkości z rachunku zysków i strat</u> <u>(w tys. zł)</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Przychody ze sprzedaży	615.379	530.326	461.808
Koszty działalności operacyjnej	540.868	474.178	410.233
Pozostałe przychody operacyjne	547	599	418
Pozostałe koszty operacyjne	39.610	22.425	10.340
Przychody finansowe	14.568	2.239	9.512
Koszty finansowe	4.379	9.039	4.949
Zysk (strata) na zdarzeniach nadzwyczajnych	-	-	-
Podatek dochodowy	6.493	1.699	3.753
Zysk (strata) netto	39.144	25.823	42.463
	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>
<u>Wskaźniki rentowności</u>			
- rentowność sprzedaży	7,4%	5%	10%
- rentowność sprzedaży netto	6,4%	5%	9%
- rentowność netto kapitału własnego	9,4%	10%	22%
<u>Wskaźniki efektywności</u>			
- wskaźnik rotacji majątku	0,84	1,05	1,08
- wskaźnik rotacji należności w dniach	98	107	94
- wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach	43	54	56
- wskaźnik rotacji zapasów w dniach	21	20	20
<u>Płynność/Kapitał obrotowy netto</u>			
- stopa zadłużenia	38%	48%	44%
- stopień pokrycia majątku kapitałem własnym	62%	52%	56%
- kapitał obrotowy netto (w tys. zł)	107.990	118.212	106.909
- wskaźnik płynności	1,74	1,74	1,79
- wskaźnik podwyższonej płynności	1,54	1,54	1,64

Analiza powyższych wielkości i wskaźników wskazuje na wystąpienie w roku 2008 następujących tendencji:

- wzrost rentowności sprzedaży przy nieznacznym spadku rentowności netto kapitału własnego,
- skrócenie okresu rotacji należności i zobowiązań oraz nieznaczny wzrost w okresie rotacji zapasów,
- spadek wskaźnika rotacji majątku,
- wzrost pokrycia majątku kapitałem własnym,
- spadek stopy zadłużenia,
- spadek kapitału obrotowego Spółki oraz utrzymanie wskaźników płynności na poziomie z roku poprzedniego.

II. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

1. Ocena systemu rachunkowości

System rachunkowości

Spółka posiada aktualną dokumentację opisującą przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, w szczególności dotyczącą: określenia roku obrotowego i wchodzących w jej skład okresów sprawozdawczych, metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, systemu ochrony danych i ich zbiorów. Dokumentacja polityki rachunkowości została opracowana zgodnie z ustawą o rachunkowości a podstawowe zasady wyceny aktywów i pasywów oraz pomiaru wyniku finansowego zostały przedstawione we wstępie do sprawozdania finansowego.

W Spółce stosowany jest komputerowy system ewidencji księgowej Egeria, w którym dokonywane są księgowania wszystkich zdarzeń gospodarczych. System Egeria posiada zabezpieczenia hasłowe przed dostępem osób nieuprawnionych oraz funkcyjne ograniczenia dostępu. Opis systemu informatycznego spełnia wymogi art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. c) ustawy.

Bilans otwarcia wynika z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy i został on prawidłowo wprowadzony do ksiąg rachunkowych badanego okresu.

W części przez nas zbadanej udokumentowanie operacji gospodarczych, księgi rachunkowe oraz powiązanie zapisów księgowych z dokumentami i sprawozdaniem finansowym spełniają wymogi rozdziału 2 ustawy.

Księgi rachunkowe, dowody księgowe, dokumentacja przyjętego sposobu prowadzenia rachunkowości oraz zatwierdzone sprawozdania finansowe Spółki są przechowywane zgodnie z rozdziałem 8 ustawy o rachunkowości.

Spółka przeprowadziła inwentaryzację aktywów i pasywów w zakresie oraz w terminach i z częstotliwością wymaganą przez ustawę o rachunkowości. Różnice inwentaryzacyjne ujęto i rozliczono w księgach badanego okresu.

2. Informacje na temat badanego sprawozdania finansowego

Badane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2008 roku i obejmuje:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego,
- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2008 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 732.520 tys. zł,
- rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zysk netto w kwocie 39.144 tys. zł,
- zestawienie zmian w kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego w kwocie 191.836 tys. zł,
- rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych w kwocie 11.336 tys. zł,
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Struktura aktywów i pasywów oraz pozycji kształtujących wynik finansowy została przedstawiona w sprawozdaniu finansowym.

3. Informacje o wybranych, istotnych pozycjach sprawozdania finansowego

Rzeczowe aktywa trwałe

Na pozycję rzeczowych aktywów trwałych w Spółce składają się:

- środki trwałe w kwocie 148.465 tys. zł,
- środki trwałe w budowie w kwocie 66.934 tys. zł,

Noty dodatkowych objaśnień i informacji do sprawozdania finansowego prawidłowo opisują zmiany stanu środków trwałych oraz środków trwałych w budowie, łącznie z ujawnieniem ewentualnych odpisów aktualizujących powyższe składniki majątkowe.

Inwestycje długoterminowe

Do pozycji inwestycji długoterminowych w Spółce zaliczono:

- udziały i akcje w jednostkach zależnych w kwocie 29.310 tys. zł,
- pożyczki udzielone jednostkom zależnym 36.278 tys. zł,
- inne papiery wartościowe w jednostkach zależnych 189.569 tys. zł,
- inne długoterminowe aktywa finansowe, tj. odsetki od udzielonych pożyczek 1.310 tys. zł.

Noty dodatkowych objaśnień i informacji do sprawozdania finansowego prawidłowo opisują zmiany inwestycji w trakcie roku obrotowego.

Struktura zapasów

Struktura zapasów została prawidłowo przedstawiona w nocie objaśniającej tę pozycję bilansu.

Struktura należności

Struktura wiekowa należności handlowych została prawidłowo przedstawiona w nocie objaśniającej tę pozycję bilansu. W zbadanej przez nas próbie należności przedawnione lub umorzone nie wystąpiły.

Zobowiązania

Struktura czasowa i rodzajowa zobowiązań według okresu spłaty została prawidłowo przedstawiona w nocie objaśniającej tę pozycję bilansu.

Największe wartości wśród zobowiązań Spółki stanowią:

- kredyty i pożyczki długoterminowe w kwocie 89.184 tys. zł,
- kredyty i pożyczki krótkoterminowe w kwocie 7.478 tys. zł,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług w kwocie 51.980 tys. zł.

Specyfikację zaciągniętych kredytów wraz z opisem ich zabezpieczeń ujawniono w notach dodatkowych objaśnień i informacji do sprawozdania finansowego. Część kredytów długoterminowych, których spłata przypada w 2009 roku oraz naliczone a niezapłacone odsetki zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym jako zobowiązania krótkoterminowe. Zobowiązania przedawnione lub umorzone w zbadanej przez nas próbie nie wystąpiły.

Rozliczenia międzyokresowe i rezerwy na zobowiązania

Noty objaśniające czynne i bierne rozliczenia międzyokresowe oraz rezerwy na zobowiązania w sposób prawidłowy opisują ich strukturę.

Koszty i przychody rozliczane w czasie prawidłowo zakwalifikowano w stosunku do badanego okresu obrotowego.

Rezerwy na zobowiązania ustalono w wiarygodnie oszacowanych kwotach.

Pozycje ujęto kompletnie i prawidłowo w istotnych aspektach w odniesieniu do całości sprawozdania finansowego.

4. Kompletność i poprawność sporządzenia wprowadzenia do sprawozdania finansowego, dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności jednostki

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego zawiera wszystkie informacje wymagane załącznikiem nr 1 do ustawy o rachunkowości. Spółka potwierdziła zasadność zastosowania zasady kontynuacji działalności przy sporządzaniu sprawozdania finansowego. Zasady wyceny aktywów i pasywów, pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego zostały prawidłowo i kompletnie opisane w tym wprowadzeniu.

Spółka sporządziła dodatkowe informacje i objaśnienia w postaci not tabelarycznych do poszczególnych pozycji bilansu i rachunku zysków i strat oraz opisów słownych.

Noty objaśniające do pozycji: rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne i prawne, inwestycje, zobowiązania i rezerwy prawidłowo przedstawiają zwiększenia i zmniejszenia oraz tytuły tych zmian w ciągu roku obrotowego. Dla poszczególnych aktywów wykazanych w bilansie przedstawiono możliwość dysponowania nimi z uwagi na zabezpieczenia poczynione na rzecz wierzycieli.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do sprawozdania finansowego w sposób prawidłowy i kompletny opisują pozycje sprawozdawcze oraz jasno prezentują pozostałe informacje zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 roku w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz. U. Nr 209 poz. 1743) oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2009 r., Nr 33, poz. 259).

Zarząd sporządził i załączył do sprawozdania finansowego sprawozdanie z działalności Spółki w roku obrotowym 2008. Sprawozdanie z działalności zawiera informacje wymagane art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim. Dokonaliśmy sprawdzenia tego sprawozdania w zakresie ujawnionych w nim tych informacji, dla których bezpośrednim źródłem jest zbadane sprawozdanie finansowe.

5. Informacje i ustalenia końcowe

Oświadczenia Zarządu

Deloitte Audyt Sp. z o.o. oraz biegły rewident otrzymali od Zarządu Spółki pisemne oświadczenie, w którym Zarząd stwierdził, iż Spółka przestrzegała przepisów prawa.

.....
Radosław Kuboszek
Biegły rewident
nr ewid. 90029/6847

.....
osoby reprezentujące podmiot

.....
podmiot uprawniony do badania
sprawozdań finansowych wpisany
na listę podmiotów uprawnionych
pod nr ewidencyjnym 73
prowadzoną przez KRBR

Warszawa, 30 kwietnia 2009 roku

Kraków, 30 kwietnia 2009 r.

Szanowni Akcjonariusze,

Rok 2008 był dla ComArch S.A. kolejnym okresem szybkiego rozwoju. Przychody ze sprzedaży ComArch S.A. wzrosły o 16 % do 615 milionów zł, zysk operacyjny osiągnął wartość 35,4 milionów zł, rentowność operacyjna wyniosła 5,8 %. Dynamicznie rozwija się także działalność pozostałych spółek Grupy Comarch.

W 2008 roku Spółka kontynuowała konsekwentnie realizowaną od kilku lat strategię wzrostu opartą na własnych produktach. Marka Comarch po wielu latach ekspansji zagranicznej jest dobrze rozpoznawana w kraju i na świecie, jest kojarzona z zaawansowanymi technologicznie systemami informatycznymi, wysoką jakością usług i profesjonalnym podejściem do potrzeb klientów. Systemy Comarch obsługują klientów z różnych branż w ponad dwudziestu krajach nie tylko w Europie Środkowej, ale również w Europie Zachodniej, obu Amerykach i na Bliskim Wschodzie. Strategia Spółki na nadchodzący rok zakłada umocnienie pozycji rynkowej w Europie Zachodniej, zwłaszcza w obszarze DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), w tym celu Spółka planuje intensyfikację działań marketingowych oraz wprowadzanie na rynki zagraniczne kolejnych grup produktów. Na rynku krajowym Spółka jest jednym z największych przedsiębiorstw z branży IT i realizuje dużą ilość projektów we wszystkich sektorach gospodarki. Do istotnych kontraktów pozyskanych w minionym roku należą umowy z Alior Bankiem na dostawę wielu systemów informatycznych dla bankowości, umowa z Ministerstwem Edukacji Narodowej na dostawę oprogramowania edukacyjnego, kontrakt na wdrożenie Zintegrowanego Systemu Informatycznego dla Węgłokoks S.A., kolejne kontrakty na wdrożenia systemu lojalnościowego (Lotos, S7 Airlines, Bayer CropScience), a także pierwsze dostawy oprogramowania Altum dla klientów niemieckich.

W celu utrzymania długoterminowej przewagi konkurencyjnej, Comarch intensywnie inwestował w kapitał ludzki, najnowsze technologie i w nowe innowacyjne produkty. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe przekroczyły 13 % przychodów ze sprzedaży, Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie. Dzięki inwestycjom Comarch stale wzmacnia swoją pozycję rynkową wśród firm z branży informatycznej, jako zaawansowana technologicznie firma inżynierska z unikalnym portfolio własnych produktów.

Istotnym wydarzeniem w roku 2008 było przejęcie przez Grupę ComArch kontroli nad firmą SoftM Software und Beratung AG, niemieckim producentem oprogramowania ERP. Dzięki współpracy z SoftM Comarch zyskuje możliwość dotarcia z kompleksową ofertą produktową Grupy do szerokiej bazy klientów na strategicznych rynkach Europy Zachodniej, co umożliwi w kolejnych okresach kontynuację dynamicznego rozwoju firmy.

W 2008 roku Comarch kontynuował prace nad rozwojem zaplecza produkcyjnego. Na początku roku 2009 został oddany do użytkowania czwarty budynek konferencyjno-biurowy na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, dzięki czemu Comarch ma obecnie do dyspozycji wysokiej jakości pomieszczenia umożliwiające organizację różnorodnych przedsięwzięć z udziałem klientów i pracowników.

Zarząd ComArch S.A. dokłada starań, aby stabilny wzrost firmy szedł w parze ze wzrostem produktywności działania, w celu osiągnięcia długoterminowego wzrostu wartości firmy dla akcjonariuszy.

Profesor Janusz Filipiak
Prezes Zarządu
ComArch SA

WPROWADZENIE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SA-R 2008 COMARCH S.A.

I. Informacja ogólna o Spółce

Podstawowym przedmiotem działalności firmy ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A jest działalność wytwórcza, handlowa i usługowa w zakresie informatyki i telekomunikacji - PKD 72.22.Z Oznaczenie sądu: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Czas trwania Spółki nie jest ograniczony.

W tabelach raportu:

- okres poprzedni oznacza okres 01.01.2007 - 31.12.2007 i obejmuje 12 miesięcy,
- okres bieżący oznacza okres 01.01.2008 - 31.12.2008 i obejmuje 12 miesięcy.

W dniu 31 grudnia 2008 roku w skład Rady Nadzorczej ComArch S.A. wchodził:

- Elżbieta Filipiak - Przewodnicząca Rady,
- Maciej Brzeziński - Wiceprzewodniczący Rady,
- Maciej Czapiewski - Członek Rady*,
- Wojciech Kucharzyk - Członek Rady,
- Anna Ławrynowicz - Członek Rady,
- Tadeusz Syryjczyk - Członek Rady.

*) Walne Zgromadzenie powołało dnia 25 czerwca 2008 roku Pana Macieja Czapiewskiego na stanowisko Członka Rady Nadzorczej.

W dniu 31 grudnia 2008 roku w skład Zarządu ComArch S.A. wchodził:

- Janusz Filipiak - Prezes Zarządu,
- Piotr Piątosza - Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Prokop - Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Reichert - Wiceprezes Zarządu,
- Zbigniew Rymarczyk - Wiceprezes Zarządu,
- Konrad Tarański - Wiceprezes Zarządu*,
- Marcin Warwas - Wiceprezes Zarządu.

*) Walne Zgromadzenie ComArch S.A. powołało dnia 25 czerwca 2008 roku Pana Konrada Tarańskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Dyrektora Finansowego Spółki ComArch S.A.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez ComArch S.A. w dającej się przewidzieć przyszłości. Według Zarządu Spółki nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności.

ComArch S.A. jest podmiotem dominującym w Grupie Kapitałowej. Oprócz sprawozdania jednostkowego sporządzanego zgodnie z ustawą o rachunkowości Spółka sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską.

II. Opinia wydana przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych ComArch S.A. za 2007 rok nie zawierała zastrzeżeń

III. Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz pomiaru wyniku finansowego

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości i zgodnie z

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

1. Aktywa trwałe

1.1 Wartości niematerialne i prawne

Wartości niematerialne i prawne ujmowane są w ewidencji według cen nabycia z uwzględnieniem ich umorzenia. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową. Przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

- oprogramowanie komputerowe 30 %
- licencje 30 %
- prawa autorskie 30 %
- pozostałe prawa 10-20%

Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają ekonomicznej użyteczności wartości niematerialnych i prawnych. Jeżeli wynikający z umowy okres używania praw majątkowych jest krótszy niż wynika z okresów zdefiniowanych powyżej, odpisów amortyzacyjnych dokonuje się w okresie wynikającym z umowy. W przypadku wartości niematerialnych i prawnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

1.2 Rzeczowe aktywa trwałe

A) Środki trwałe własne

Wycenione zostały według cen nabycia lub kosztów wytworzenia po pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne proporcjonalnie do okresów ich użytkowania oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Szczegółowe zasady amortyzowania środków trwałych przyjętych przez Spółkę są następujące:

Środki amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających okresowi ich ekonomicznej użyteczności. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5 % (gr. I), 30 % (gr. IV), 15 % (gr. VII) i 20% (gr. VIII). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Grunty oraz prawo wieczystego użytkowania nie podlegają amortyzacji.

B) Środki trwałe w budowie - wycenione według ceny nabycia pomniejszone o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

C) Ulepszenia w obcych środkach trwałych wycenione są według ceny nabycia z uwzględnieniem ich pomniejszenia o amortyzację. Dotyczą one budynków i budowli i amortyzowane są metodą liniową w okresie ich ekonomicznego użytkowania.

D) Środki trwałe użytkowane na podstawie umów leasingu zawartych po 01 stycznia 2002 r. zalicza się do aktywów trwałych Spółki, jeżeli spełnione są warunki wynikające z art. 3 ust 4 Ustawy o rachunkowości i wycenia się je według wartości godziwej ustalonej na dzień rozpoczęcia umowy lub przyjęcia przedmiotu leasingu do używania, bądź w wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej.

1.3 Inwestycje długoterminowe

A) Długoterminowe aktywa finansowe

Na dzień bilansowy aktywa finansowe prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako długoterminowe, jeżeli przewidywany okres ich dalszego posiadania wynosi ponad 12 miesięcy liczony od dnia bilansowego.

Udziały wyceniane są w księgach rachunkowych na dzień ich nabycia lub powstania według cen nabycia, a na dzień bilansowy wg cen nabycia pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W

przypadku wystąpienia trwałej utraty wartości dokonuje się odpisu aktualizującego nie później niż na dzień bilansowy.

Wartość jednostek uczestnictwa w CCF FIZ wyceniana jest w wartości godziwej a skutki wyceny rozliczane są z kapitałem z aktualizacji.

Pożyczki udzielone wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, w przypadku braku istotnych różnic dla wyceny ujmuje się według wartości nominalnej powiększonej o naliczane memoriałowo odsetki w oparciu o stopę procentową wynikającą z umów.

2. Aktywa obrotowe

2.1 Zapasy, produkty w toku oraz towary

Materiały wycenione są wg rzeczywistych cen zakupu. W przypadku utraty wartości użytkowej nie później niż na dzień bilansowy dokonuje się odpisów aktualizujących ich wartość. Wykazywana w sprawozdaniu produkcja w toku dotyczy wytwarzanego przez ComArch S.A. i przeznaczonego do wielokrotnej sprzedaży oprogramowania. Produkcja w toku jest wyceniana według technicznych bezpośrednich kosztów wytworzenia.

Wytworzone przez ComArch S.A. i przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży oprogramowanie użytkowe wyceniane jest w okresie przynoszenia przez nie korzyści ekonomicznych, nie dłuższym niż 36 miesięcy, jakie następują od rozpoczęcia sprzedaży, w wysokości nadwyżki kosztów ich wytworzenia nad przychodami netto uzyskanymi ze sprzedaży tych produktów w ciągu kolejnych 36 miesięcy. Nie odpisane po tym okresie koszty wytworzenia zwiększają pozostałe koszty operacyjne.

W zależności od charakteru wytworzonego oprogramowania i oceny możliwości jego sprzedaży stosuje się zasadę odpisywania w koszt własny poniesionych na jego wytworzenie nakładów w wysokości od 50 % do 100 % zafakturowanej w powyższym okresie sprzedaży z tym, że jako podstawową stosuje się stawkę 50 %. Jeżeli Spółka posiada wcześniej informacje o ograniczeniu możliwości dalszej sprzedaży, niezwłocznie dokonuje odpisu aktualizującego wartość produkcji w toku w wysokości nakładów, w stosunku do których występuje prawdopodobieństwo nie odzyskania, bądź też dokonuje jednorazowo odpisania całości nierozliczonych nakładów (w zależności od stopnia oceny ryzyka) w ciężar kosztu własnego sprzedaży.

Towary wyceniane są według rzeczywistych cen zakupu nie wyższych od cen sprzedaży netto.

2.2 Należności

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości nominalnej a na dzień bilansowy w kwocie wymaganej zapłaty. Należności z tytułu dostaw i usług zaliczane są do należności krótkoterminowych. Pozostałe należności w zależności od terminu wymagalności (do lub powyżej 12 miesięcy) od dnia bilansowego wykazywane są jako krótko- lub długoterminowe.

W celu urealnienia wartości należności zostały pomniejszone o odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych.

Należności w walutach obcych zostały na dzień bilansowy wycenione według kursu średniego NBP. Zrealizowane i wynikające z wyceny bilansowej różnice kursowe po ich skompensowaniu zostają odniesione odpowiednio na przychody bądź koszty finansowe.

2.3 Krótkoterminowe aktywa finansowe

Aktywa wykazane w sprawozdaniu obejmują głównie aktywa pieniężne oraz udzielone pozostałym jednostkom pożyczki. Aktywa pieniężne obejmują środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych oraz naliczone memoriałowo odsetki od aktywów finansowych. Środki pieniężne w walucie krajowej wycenione zostały w wartości nominalnej, natomiast środki pieniężne w walutach obcych zostały wycenione według kursów średnich NBP.

2.4 Rozliczenia międzyokresowe kosztów

Poprzez czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów rozliczane są wydatki poniesione z góry, a dotyczące przyszłych okresów sprawozdawczych. Rozliczenia kosztów trwające dłużej niż 12 miesięcy od

dnia bilansowego traktowane są jako długoterminowe.

Rozliczenia międzyokresowe czynne obejmują także nadwyżkę wielkości sprzedaży na kontraktach długoterminowych ustalonych według art. 34 a ust.1 i ust.2 pkt.2. Ustawy o rachunkowości nad wartością sprzedaży zafakturowaną do kontrahentów. Rozliczenia obejmują też należne do otrzymania dotacje ze środków unijnych i budżetowych.

3. Kapitał własny

Kapitał własny obejmuje między innymi:

- kapitał zakładowy Spółki wykazany w wartości nominalnej,
- kapitał zapasowy utworzony z podziału zysku z zachowaniem zasad i limitów określonych w Kodeksie Spółek Handlowych oraz z nadwyżki sprzedaży akcji ponad wartość nominalną,
- pozostałe kapitały rezerwowe utworzone z podziału zysku przeznaczone na cele inwestycyjne oraz inne określone w statucie - wycenione według ceny nominalnej,
- zysk nie podzielony wynikający z korekt z tytułu zmiany zasad rachunkowości w 2002 roku w związku z nowelizacją Ustawy o rachunkowości oraz korekt związanych ze zmianą zasad rozpoznawania wbudowanych instrumentów pochodnych.

4. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

4.1 Rezerwy na zobowiązania

Tworzone są na pewne i prawdopodobne straty z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Obejmują też rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

4.2 Zobowiązania

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości nominalnej, a na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług traktowane są jako krótkoterminowe, natomiast pozostałe zobowiązania w zależności od okresu wymagalności (do lub ponad 12 miesięcy od dnia bilansowego) jako krótko- lub długoterminowe. Zobowiązania w walutach obcych wycenione zostały na dzień bilansowy po kursach średnich NBP. Zobowiązanie z tytułu emisji obligacji własnych zamiennych na akcje wyceniane jest na dzień bilansowy według zamortyzowanego kosztu.

4.3 Fundusze specjalne obejmują w całości Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych oraz utworzony z podziału zysku za lata 1998 i 1999 Fundusz Mieszkaniowy

4.4 Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów

Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dotyczą prawdopodobnych przyszłych zobowiązań dotyczących bieżącego okresu sprawozdawczego. W szczególności dotyczą:

- przewidywanych nakładów na wydatki, które będą poniesione w następnym okresie sprawozdawczym z tytułu kosztów, które dotyczą bieżącego okresu,
- rezerw na przewidywane do poniesienia dodatkowe koszty dokończenia kontraktów, przewyższających wysokość możliwych do uzyskania przychodów i na prace gwarancyjne,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy,
- rezerw z tytułu wynagrodzeń przewidywanych do wypłaty w następnym okresie sprawozdawczym, dotyczących okresu poprzedniego.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmują otrzymane ze środków unijnych oraz środków krajowych na naukę dotacje na dofinansowanie prac badawczych.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmują także nadwyżkę sprzedaży zafakturowanej do kontrahentów nad wielkością przychodów ze sprzedaży na kontraktach długoterminowych ustalonych wg Art. 34a ust. 1 i ust. 2 pkt 2 Ustawy o rachunkowości.

5. Wycena aktywów i pasywów bilansu wyrażonych w walutach obcych oraz zasady ustalania różnic kursowych

5.1 W trakcie roku sprawozdawczego

- A) Operacje dotyczące sprzedaży i kupna walut oraz zapłaty należności i zobowiązań po kursach kupna lub sprzedaży walut stosowanych przez banki, z których usług korzysta ComArch S.A.
- B) Pozostałe operacje po kursie średnim NBP z tym, że wymagające odprawy celnej zakupy importowe oraz sprzedaż eksportowa towarów wyceniane są wg kursów wyznaczonych w dowodach odprawy celnej.

5.2 Na dzień bilansowy

- A) Składniki aktywów i pasywów po obowiązujących na ten dzień kursach średnich walut ustalonych przez NBP.
- B) Różnice kursowe dotyczące inwestycji długoterminowych rozlicza się odpowiednio z kapitałem z aktualizacji wyceny bądź przychodami i kosztami finansowymi (stosownie z art. 35 ust. 2 i 4 Ustawy).
- C) Różnice kursowe dotyczące pozostałych aktywów i pasywów oraz powstałe przy zapłacie należności i zobowiązań zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych.
Różnice kursowe zrealizowane dotyczące należności i zobowiązań ustala się na bieżąco, natomiast różnice kursowe niezrealizowane dotyczące należności i zobowiązań oraz środków pieniężnych na rachunkach bankowych wycenia się na koniec każdego kwartału.

6. Instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu §27-30 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, będące zabezpieczeniem wartości godziwej wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu §27-30 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, będące zabezpieczeniem przepływów pieniężnych wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi:

- na kapitał z aktualizacji wyceny (w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie),
- na wynik z operacji finansowych (w części nie stanowiącej efektywnego zabezpieczenia).

Instrumenty pochodne nie stanowiące instrumentu zabezpieczającego w rozumieniu §27-30 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych, wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

7. Wynik finansowy

ComArch S.A. sporządza rachunek zysków i strat w wersji kalkulacyjnej z zachowaniem zasady współmierności przychodów i kosztów.

Prowadzona przez ComArch S.A. działalność w zdecydowanej większości polega na wytwarzaniu oprogramowania do wielokrotnej sprzedaży oraz na realizacji informatycznych kontraktów integracyjnych. W ramach kontraktów integracyjnych ComArch oferuje wykonanie systemów informatycznych "pod klucz" składających się z: oprogramowania (własnego i obcego) i/lub sprzętu komputerowego i/lub świadczeniu usług takich jak:

- usługi wdrożeniowe,
- usługi instalacyjne,
- serwis gwarancyjny i pogwarancyjny,
- usługi asysty technicznej,
- usługi *customizacji* (dostosowania) oprogramowania,
- inne usługi informatyczne i nieinformatyczne niezbędne do realizacji systemu.

Realizowane przez ComArch S.A. kontrakty integracyjne ujmują się w księgach zgodnie z art. 34 a-d Ustawy, przy czym stopień zaawansowania kontraktu mierzy się udziałem kosztów poniesionych w stosunku do całkowitych kosztów wykonania usługi.

Przy ustalaniu całkowitych przychodów z kontraktu uwzględnia się:

- przychody z oprogramowania własnego (niezależnie od formy, w jakiej oprogramowanie to jest udostępniane, czyli: licencje, prawa majątkowe, itp.),
- przychody z usług, o których mowa w poprzednim akapicie.

Kierownik jednostki może podjąć decyzję o zaliczeniu do całkowitych przychodów z kontraktu szacowanych przychodów, dla których istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane (np. w trakcie realizacji kontraktu z przyczyn technicznych następuje modyfikacja projektu i istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zamawiający zaakceptuje modyfikację i wysokość przychodów wynikających z tej modyfikacji).

Dla kontraktów integracyjnych, w ramach których dostarczane jest oprogramowanie autorstwa Grupy ComArch przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży, osobno ujmują się w księgach przychody i koszty związane z tym oprogramowaniem oraz przychody i koszty związane z pozostałą częścią kontraktu integracyjnego.

Różne kontrakty integracyjne łączy się i ujmują w księgach razem jako jeden kontrakt, jeżeli:

- umowy są realizowane jednocześnie lub w ciągłej sekwencji czasowej i precyzyjne rozdzielanie kosztów ich realizacji jest niemożliwe lub
- umowy są tak ściśle powiązane ze sobą, że w rzeczywistości są one częścią pojedynczego projektu ze wspólną dla całego projektu marżą zysku.

7.1 Przychody są ujmowane wg zasady memoriałowej

Przychody z wykonania niezakończonych usług (kontraktów) długoterminowych ustalane są proporcjonalnie do stopnia zaawansowania usługi zgodnie z art. 34a ust. 2 pkt 1.

Przychody ze sprzedaży pozostałych usług, produktów, towarów i innych składników majątkowych są uznawane w momencie dostarczenia produktów, towarów i innych składników majątkowych, jeżeli jednostka przekazała znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do tych produktów, towarów i innych składników majątkowych, lub w momencie wykonania usługi. Sprzedaż wykazuje się w wartości netto, tj. bez uwzględnienia podatku od towarów i usług oraz po uwzględnieniu wszelkich udzielonych rabatów.

7.2 Koszty obejmują:

- A) W odniesieniu do kontraktów długoterminowych - całość nakładów poniesionych w danym okresie na realizację kontraktów wycenionych według kosztu wytworzenia.
- B) W odniesieniu do pozostałych usług, towarów i innych składników majątku - wartość sprzedanych (zafakturowanych) produktów, towarów i pozostałych składników wycenionych w koszcie wytworzenia lub cenach nabycia.
- C) Całość poniesionych w danym okresie kosztów ogólnego zarządu oraz kosztów sprzedaży.

W pozycji "Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów od jednostek powiązanych" w rachunku zysków i strat Spółka prezentuje wartość zakupionych od jednostek powiązanych produktów, towarów i materiałów, z wyjątkiem tych które są zaliczane do kosztów ogólnych, sprzedaży lub pozostałych kosztów operacyjnych.

Koszty sprzedaży obejmują koszty marketingu oraz koszty pozyskania nowych zleceń przez centra (działy) sprzedaży ComArch S.A.

Koszty ogólne obejmują koszty funkcjonowania ComArch S.A. jako całości i zalicza się do nich w szczególności koszty zarządu oraz koszty działów pracujących na potrzeby Spółki.

7.3 Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Obejmują przychody i koszty nie związane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostek i obejmują głównie: wynik na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, darowizny, utworzone rezerwy, skutki aktualizacji wartości aktywów oraz wynik prac badawczo-rozwojowych finansowanych ze środków unijnych i budżetowych.

Zgodnie z zasadą istotności dokonuje się kompensaty pozycji o analogicznym charakterze merytorycznym i prezentuje się je wynikowo, odpowiednio w przychodach bądź kosztach operacyjnych. W szczególności dotyczy to:

- wyniku na sprzedaży i likwidacji środków trwałych otrzymanych odszkodowań komunikacyjnych i kosztów napraw powypadkowych,
- otrzymanych i zapłaconych kar,
- utworzonych i rozwiązanych odpisów aktualizacyjnych na należności,
- dotacji kosztów realizacji sfinansowanych nimi prac badawczo-rozwojowych.

7.4 Przychody i koszty finansowe

Obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek, wynik osiągnięty z tytułu różnic kursowych, ze zbycia aktywów finansowych, skutki aktualizacji wartości inwestycji.

7.5 Podatek dochodowy odroczony

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, tworzona jest rezerwa i ustalane aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

Różnica pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego wpływa na wynik finansowy, przy czym rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnoszone są również na kapitał własny.

Z uwagi na fakt, iż Spółka prowadzi zarówno działalność opodatkowaną na zasadach ogólnych jak i zwolnioną, przejściowe różnice w dochodzie podatkowym mogą realizować się w ramach obu tych działalności. Jednocześnie ostateczne ustalenie, w ramach której z działalności (opodatkowanej czy zwolnionej) różnice przejściowe zostaną zrealizowane, jest dokonywane na bazie rocznego rozliczenia podatku dochodowego po zakończeniu roku obrotowego. Dlatego też Spółka na dzień bilansowy ustala jedynie aktywo i rezerwę na odroczony podatek jedynie w odniesieniu do rodzajów działalności, które zgodnie z przyjętymi przez Spółkę zasadami zawsze podlegają opodatkowaniu tj. działalności finansowej i pozostałej działalności operacyjnej.

ComArch S.A. w dniu 01 lipca 2004 roku otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z 24 czerwca 2004 roku dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na działalność w SSE na warunki określone w Ustawie z 02 października 2003 roku o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (DZ. U. 188, poz. 1840). Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 r., nie może przekraczać 75 % wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 r., przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 r. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulgi podatkowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, z ulgi nieograniczonej wartościowo, na

ulgę ograniczoną wartościowo i zależną od wartości dokonanych inwestycji. Czyli w przypadku ComArch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75 % wartości nakładów inwestycyjnych, które ComArch S.A. poniósł w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 roku. Zwolnienie z tytułu podatku dochodowego mieści się w tym limicie. Dodatkowe informacje na temat sposobu rozpoznawania aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz ulgi związanej z działalnością w Specjalnej Strefie Ekonomicznej zawarto w Nocie 4a dodatkowych informacji i objaśnień do sprawozdania finansowego.

Wynik finansowy ustalony jest zgodnie z art. 42 Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

IV. Zasady przeliczania złotych na euro

Kursy EURO użyte do przeliczania danych finansowych:

Średni kurs NBP z dnia 31.12.2008:	4,1724
Średni kurs NBP z dnia 31.12.2007:	3,5820
Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres 1.01 - 31.12.2008:	3,5321
Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres 1.01 - 31.12.2007:	3,7768
Minimalny kurs NBP w okresie 1.01 - 31.12.2008:	3,2026
Minimalny kurs NBP w okresie 1.01 - 31.12.2007:	3,5699
Maksymalny kurs NBP w okresie 1.01 - 31.12.2008:	4,1848
Maksymalny kurs NBP w okresie 1.01 - 31.12.2007:	3,9385

W tabeli "Wybrane dane finansowe" punkt I-VIII oraz XVI-XVII wycenione są według średniej arytmetycznej kursów ogłaszanych przez NBP obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie, natomiast punkty IX-XIV oraz XVIII-XIX według kursu NBP obowiązującego na koniec okresu.

V. Różnice pomiędzy Polskimi Zasadami Rachunkowości a Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Specyfikacja różnic:

1. Prawo wieczystego użytkowania gruntów

Sposób ujęcia prawa wieczystego użytkowania gruntów w MSSF nie jest jednoznacznie określony i istnieją w tym względzie rozbieżne opinie. ComArch S.A. będąc jednostką dominującą sporządzającą sprawozdania skonsolidowane wg MSSF prezentuje prawo wieczystego użytkowania gruntów jako długoterminowe rozliczenia międzyokresowe rozliczane w czasie. Według ustawy o rachunkowości prawo wieczystego użytkowania gruntów ujmowane jest jako pozycja „grunty” w rzeczowych aktywach trwałych i nie podlega amortyzacji.

2. Prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSE)

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej nastąpiła zmiana charakteru zwolnienia w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych z ulgi nieograniczonej wartościowo na ulgę ograniczoną wartościowo i zależną od wartości dokonanych inwestycji. Zgodnie z MSR 12 pozostająca do wykorzystania na dzień bilansowy ulga inwestycyjna stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Na dzień 31 grudnia 2007 r. Spółka ustaliła to aktywo w wysokości 8 740 tys. zł i ujęła w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSSF. Na przestrzeni roku 2008 aktywo to zostało rozwiązane, natomiast na dzień 31 grudnia 2008 roku utworzono aktywo w wysokości 10 032 tys. zł. Łączny wpływ na wynik wyniósłby + 1 292 tys. zł.

3. Program opcji menedżerskich

3.1 Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki. Program miał zostać zrealizowany poprzez zaferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym.

Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. program opcji menedżerskich nie jest ujmowany w rachunku zysków i strat. Opcja ta ujmowana jest jako koszt w rachunku zysków i strat w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym wg MSSF.

3.2 Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczony:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią

kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,

- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

Zgodnie z MSSF2 Spółka jest zobowiązana obliczyć wartość opcji, a następnie ujmować ją jako koszt w rachunku zysków i strat w okresie życia danej opcji, tj. od dnia przyznania do dnia wygaśnięcia. Spółka będzie ujmować w rachunku wyników wartość poszczególnych opcji począwszy od momentu przyznania opcji dla Pracowników Kluczowych za dany rok trwania programu.

Spółka zwraca uwagę, że mimo iż wartość opcji każdorazowo pomniejsza zysk netto Spółki i Grupy, to jednak operacja ta nie wpływa na wartość przepływów pieniężnych w Spółce. Ponadto ekonomiczny koszt opcji ujmowany jest w rachunku wyników poprzez uwzględnienie w „rozwodnionym zysku netto” nowoemitowanych akcji dla uczestników Programu. Pomimo iż standard MSSF2 został oficjalnie przyjęty przez Unię Europejską do stosowania przez spółki giełdowe do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, to jednak przez wielu ekspertów jest on wskazywany jako kontrowersyjny, gdyż w ich ocenie ujęcie kosztu opcji w rachunku wyników prowadzi do podwójnego liczenia wpływu programu opcyjnego (raz przez wynik i drugi raz poprzez rozwodnienie).

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,74 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 34,45 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 5 943 tys. zł i została rozpoznana w rachunku wyników w roku 2008.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji na rok 2009. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,792 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 38,62 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z

ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 2 981 tys. zł i zostanie ona rozpoznana jako koszt w rachunku wyników w roku 2009.

Zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. program opcji menedżerskich nie jest ujmowany w rachunku zysków i strat. Opcja ta ujmowana jest jako koszt w rachunku zysków i strat w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym wg MSSF.

4. Zestawienie zbiorcze różnic w stosunku do MSSF (w tys. zł)

Pozycja	Kapitał własny na dzień 31 grudnia 2008 r.	Wynik netto za 2008 rok
Wg polskich zasad rachunkowości korekty:	456 784	39 144
a) ujęcie opcji menedżerskiej (pkt V 3)	-	-5 944*
b) aktywo z tytułu ulgi w SSE (pkt V 2)	10 032	1 292
c) naliczenie amortyzacji od prawa wieczystego użytkowania (pkt V 1)	-440	-93
Kapitał własny i wynik netto po uwzględnieniu powyżej określonych różnic:	457 636	34 399
Zmiana	852	-4 745

*) Pozycja ta ma wpływ na wielkość wyniku roku bieżącego, ale równocześnie jest rozliczana z kapitałem.

skorygowany

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Raport roczny SA-R 2008

(zgodnie z § 82 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. - Dz. U. Nr 33, poz. 259)

(dla emitentów papierów wartościowych prowadzących działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową)

Za rok obrotowy 2008 obejmujący okres od 2008-01-01 do 2008-12-31
 oraz za poprzedni rok obrotowy 2007 obejmujący okres od 2007-01-01 do 2007-12-31

data przekazania: 2009-04-30

COMARCH SA

(pełna nazwa emitenta)

COMARCH

(skrótowa nazwa emitenta)

Informatyka (inf)

(sektor wg klasyfikacji GPW w Warszawie)

31-864

(kod pocztowy)

Kraków

(miejscowość)

Al. Jana Pawła II

(ulica)

39A

(numer)

012 646 10 00

(telefon)

012 646 11 00

(fax)

investor@comarch.pl

(e-mail)

www.comarch.pl

(www)

677-00-65-406

(NIP)

350527377

(REGON)

Deloitte Audyt Sp. z o.o.

(podmiot uprawniony do badania)

Raport roczny zawiera:

- Opinię i raport podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych z badania rocznego sprawozdania finansowego
- Oświadczenie zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego
- Oświadczenie zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych
- Pismo Prezesa Zarządu
- Roczne sprawozdanie finansowe
- Wprowadzenie Zestawienie zmian w kapitale własnym
- Bilans Rachunek przepływów pieniężnych
- Rachunek zysków i strat Dodatkowe informacje i objaśnienia
- Sprawozdanie zarządu (sprawozdanie z działalności emitenta)
- Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	2008	2007	2008	2007
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	615 379	530 326	174 225	140 417
II. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	35 448	34 322	10 036	9 088
III. Zysk (strata) brutto	45 637	27 522	12 921	7 287
IV. Zysk (strata) netto	39 144	25 823	11 082	6 837
V. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	57 969	35 432	16 412	9 381
VI. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-78 269	-59 530	-22 159	-15 762
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	8 093	24 678	2 291	6 534
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	-12 207	580	-3 456	154
IX. Aktywa, razem	732 520	506 314	175 563	141 350
X. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	275 736	241 366	66 086	67 383
XI. Zobowiązania długoterminowe	89 407	78 157	21 428	21 819
XII. Zobowiązania krótkoterminowe	92 628	109 697	22 200	30 625
XIII. Kapitał własny	456 784	264 948	109 478	73 966
XIV. Kapitał zakładowy	7 960	7 960	1 908	2 222
XV. Liczba akcji (w szt.)	7 960 596	7 960 596	7 960 596	7 960 596
XVI. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/ EUR)	4,92	3,30	1,39	0,86
XVII. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	4,92	3,30	1,39	0,86
XVIII. Wartość księgową na jedną akcję (w zł/EUR)	57,38	33,28	13,75	9,29
XIX. Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w zł/EUR)	57,38	33,28	13,75	9,29

OPINIA PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH O BADANYM ROCZNYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Plik	Opis
2230 Opinia 2008 - jednostkowe.pdf	Opinia o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym-załącznik nr 1

RAPORT PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH Z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Plik	Opis
2230 Raport 2008 - jednostkowe.pdf	Raport z badania rocznego sprawozdania finansowego-załącznik nr 2

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU W SPRAWIE RZETELNOŚCI SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Plik	Opis
Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego	Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego-załącznik nr 3

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU W SPRAWIE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Plik	Opis
Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych-załącznik nr 4

PISMO PREZESA ZARZĄDU

Plik	Opis
Pismo Prezesa Zarządu.pdf	Pismo Prezesa Zarządu-załącznik nr 5

ROCZNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

WPROWADZENIE DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Plik	Opis
Wprowadzenie do sprawozdania finansowego.pdf	Wprowadzenie do sprawozdania finansowego-załącznik nr 6

BILANS

	Noty	w tys. zł	
		2008	2007
AKTYWA			
I. Aktywa trwałe		477 645	228 145
1. Wartości niematerialne i prawne	1	2 895	3 146
2. Rzeczowe aktywa trwałe	2	215 399	185 385
3. Inwestycje długoterminowe	3	256 510	35 983

	Noty	w tys. zł	
		2008	2007
3.1. Długoterminowe aktywa finansowe		256 467	35 940
a) w jednostkach powiązanych		256 467	35 940
b) w pozostałych jednostkach		0	0
3.2. Inne inwestycje długoterminowe		43	43
4. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	4	2 841	3 631
4.1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		2 341	3 116
4.2. Inne rozliczenia międzyokresowe		500	515
II. Aktywa obrotowe		254 875	278 169
1. Zapasy	5	28 494	32 423
2. Należności krótkoterminowe	6 7	167 594	169 342
2.1. Od jednostek powiązanych		26 179	22 807
2.2. Od pozostałych jednostek		141 415	146 535
3. Inwestycje krótkoterminowe		42 421	51 657
3.1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	8	42 421	51 657
a) w jednostkach powiązanych		3 400	1 450
b) w pozostałych jednostkach		0	12
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne		39 021	50 195
4. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	9	16 366	24 747
A k t y w a r a z e m		732 520	506 314
PASYWA			
I. Kapitał własny		456 784	264 948
1. Kapitał zakładowy	10	7 960	7 960
2. Kapitał z rozliczenia fuzji		0	0
3. Kapitał zapasowy	11	256 067	230 244
4. Kapitał z aktualizacji wyceny	12	152 692	0
5. Pozostałe kapitały rezerwowe	13	745	745
6. Zysk (strata) z lat ubiegłych		176	176
7. Zysk (strata) netto		39 144	25 823
II. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania		275 736	241 366
1. Rezerwy na zobowiązania	14	39 444	3 252
1.1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		37 266	1 202
1.2. Pozostałe rezerwy		2 178	2 050
a) krótkoterminowe		2 178	2 050
2. Zobowiązania długoterminowe	15	89 407	78 157
2.1. Wobec jednostek powiązanych		223	305
2.2. Wobec pozostałych jednostek		89 184	77 852
3. Zobowiązania krótkoterminowe	16	92 628	109 697
3.1. Wobec jednostek powiązanych		3 801	6 085
3.2. Wobec pozostałych jednostek		87 559	102 237
3.3. Fundusze specjalne		1 268	1 375
4. Rozliczenia międzyokresowe	17	54 257	50 260
4.1. Inne rozliczenia międzyokresowe		54 257	50 260
a) krótkoterminowe		54 257	50 260
P a s y w a r a z e m		732 520	506 314
Wartość księgowa		456 784	264 948
Liczba akcji (w szt.)		7 960 596	7 960 596
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	18	57,38	33,28
Rozwodniona liczba akcji (w szt.)		7 960 596	7 960 596
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł)	18	57,38	33,28

POZYCJE POZABILANSOWE

	Nota	w tys. zł	
		2008	2007
1. Zobowiązania warunkowe na rzecz jednostek powiązanych (z tytułu)	23	46 495	0
- udzielonych gwarancji i poręczeń		46 495	0
2. Zobowiązania warunkowe na rzecz pozostałych jednostek (z tytułu)		26 972	46 461
- udzielonych gwarancji i poręczeń		26 972	46 461
P o z y c j e p o z a b i l a n s o w e, r a z e m		73 467	46 461

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

	Noty	w tys. zł	
		2008	2007
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:		615 379	530 326
- od jednostek powiązanych		41 820	35 400
1. Przychody netto ze sprzedaży produktów	20	365 741	312 451
2. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	21	249 638	217 875
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:		455 500	400 332
- jednostkom powiązanim		15 733	16 606
1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	22	230 956	209 620
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów		224 544	190 712
III. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		159 879	129 994
IV. Koszty sprzedaży	22	46 599	41 000
V. Koszty ogólnego zarządu	22	38 769	32 846
VI. Zysk (strata) ze sprzedaży		74 511	56 148
VII. Pozostałe przychody operacyjne		547	599
1. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		47	152
2. Inne przychody operacyjne	23	500	447
VIII. Pozostałe koszty operacyjne		39 610	22 425
1. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych		0	0
2. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		0	347
3. Inne koszty operacyjne	24	39 610	22 078
IX. Zysk (strata) z działalności operacyjnej		35 448	34 322
X. Przychody finansowe	25	14 568	2 239
1. Odsetki, w tym:		3 102	2 210
- od jednostek powiązanych		799	414
2. Zysk ze zbycia inwestycji		0	0
3. Aktualizacja wartości inwestycji		896	0
4. Inne		10 570	29
XI. Koszty finansowe	26	4 379	9 039
1. Odsetki		3 958	2 541
2. Strata ze zbycia inwestycji		36	0
3. Aktualizacja wartości inwestycji		0	1 644
4. Inne		385	4 854
XII. Zysk (strata) z działalności gospodarczej		45 637	27 522
XIII. Zysk (strata) brutto		45 637	27 522
XIV. Podatek dochodowy	27	6 493	1 699
a) część bieżąca		5 471	2 063
b) część odroczone		1 022	-364
XV. Zysk (strata) netto	28	39 144	25 823
Zysk (strata) netto (zanualizowany)		39 144	25 823
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		7 960 596	7 827 443
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	29	4,92	3,30
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych (w szt.)		7 960 596	7 827 443
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	29	4,92	3,30

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	w tys. zł	
	2008	2007
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	264 948	238 691
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	264 948	238 691
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	7 960	7 519
1.1. Zmiany kapitału zakładowego	0	441
a) zwiększenia (z tytułu)	0	441
- emisji akcji - wynikające z programu opcji menedżerskich	0	441
1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu	7 960	7 960
2. Kapitał zapasowy na początek okresu	230 244	172 097
2.1. Zmiany kapitału zapasowego	25 823	58 147

	w tys. zł	
	2008	2007
a) zwiększenia (z tytułu)	25 823	65 481
- z podziału zysku za lata poprzednie	25 823	44 279
- przeniesienie kapitału rezerwowego	0	21 202
b) zmniejszenia (z tytułu)	0	7 334
- pokrycie straty z fuzji	0	7 334
2.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu	256 067	230 244
3. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	0	6
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	0	0
3.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	152 692	0
a) zwiększenia (z tytułu)	188 509	0
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa	188 509	0
b) zmniejszenia (z tytułu)	35 817	6
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	35 817	0
- odpisanie wyceny bilansowej udziałów w walutach obcych	0	6
3.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	152 692	0
4. Kapitał z fuzji na początek okresu	0	-7 334
a) zwiększenia z tytułu	0	7 334
- pokrycie straty z kapitału zapasowego	0	7 334
4.1. Kapitał z fuzji na koniec okresu	0	0
5. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	745	21 948
5.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	0	
a) zmniejszenia (z tytułu)	0	21 203
- przeniesienie na kapitał zapasowy	0	21 203
5.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	745	745
6. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	25 999	44 455
6.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	25 999	44 455
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	0	0
6.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu po doprowadzeniu do porównywalności	25 999	44 455
a) zmniejszenia (z tytułu)	25 823	44 279
- przeniesienie zysku za rok 2008/2007 na kapitał zapasowy	25 823	44 279
6.3. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	176	176
7. Wynik netto	39 144	25 823
a) zysk netto	39 144	25 823
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	456 784	264 948
III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	456 784	264 948

RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

	w tys. zł	
	2008	2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	39 144	25 823
II. Korekty razem	18 825	9 609
1. Amortyzacja	16 886	15 595
2. (Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	-871	402
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	6 275	3 703
4. (Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	-581	1 452
5. Zmiana stanu rezerw	1 149	-364
6. Zmiana stanu zapasów	3 929	-12 924
7. Zmiana stanu należności	31	-23 336
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	-20 387	13 438
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	12 394	11 058
10. Inne korekty	0	585
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia	57 969	35 432
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	8 351	3 553
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	261	613
2. Z aktywów finansowych, w tym:	8 090	2 940
a) w jednostkach powiązanych	1 050	900
- zbycie aktywów finansowych	1 050	900
b) w pozostałych jednostkach	7 040	2 040
- zbycie aktywów finansowych	7 040	2 040

	w tys. zł	
	2008	2007
II. Wydatki	-86 620	-63 083
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	-47 087	-58 020
2. Na aktywa finansowe, w tym:	-39 533	-5 063
a) w jednostkach powiązanych	-32 533	-3 063
- nabycie aktywów finansowych	-100	-2 863
- udzielone pożyczki długoterminowe	-29 433	0
- udzielone pożyczki krótkoterminowe	-3 000	-200
b) w pozostałych jednostkach	-7 000	-2 000
- nabycie aktywów finansowych	-7 000	-2 000
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	-78 269	-59 530
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	18 634	31 237
1. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	0	441
2. Kredyty i pożyczki	18 557	30 795
3. Odsetki	77	0
4. Inne wpływy finansowe	0	1
II. Wydatki	-10 541	-6 559
1. Spłaty kredytów i pożyczek	-4 189	-2 270
2. Odsetki	-6 352	-3 704
3. Inne wydatki finansowe	0	-585
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	8 093	24 678
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	-12 207	580
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	-11 336	178
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	871	-402
F. Środki pieniężne na początek okresu	50 083	49 905
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/- E), w tym:	38 747	50 083

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA
A. NOTY OBJAŚNIAJĄCE
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO BILANSU
Nota 1 a

WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE	w tys. zł	
	2008	2007
a) koszty zakończonych prac rozwojowych	0	0
b) wartość firmy	0	0
c) koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:	2 879	3 136
- oprogramowanie komputerowe	273	147
d) inne wartości niematerialne i prawne	16	10
e) zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0	0
Wartości niematerialne i prawne, razem	2 895	3 146

Nota 1 b

ZMIANY WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH)

	w tys. zł						Wartości niematerialne i prawne, razem
	a	b	c	d	e		
	koszty zakończonych prac rozwojowych	wartość firmy	koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym: - oprogramowanie komputerowe	inne wartości niematerialne i prawne	zaliczki na wartości niematerialne i prawne		
a) wartość brutto wartości niematerialnych i prawnych na początek okresu	2 057	0	14 461	2 688	112	0	16 630
b) zwiększenia (z tytułu)	0	0	1 425	258	6	0	1 431
- nabycie	0	0	1 425	258	6	0	1 431
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	0	26	3	0	0	26
- likwidacja	0	0	26	3	0	0	26
d) wartość brutto wartości niematerialnych i prawnych na koniec okresu	2 057	0	15 860	2 943	118	0	18 035
e) skumulowana amortyzacja (umorzona) na początek okresu	2 057	0	11 325	2 541	102	0	13 484
f) amortyzacja kosztowa za okres (z tytułu)	0	0	1 683	133	0	0	1 683
- zwiększenia	0	0	1 683	133	0	0	1 683
g) zmniejszenia umorzenie	0	0	27	4	0	0	27
h) skumulowana amortyzacja (umorzona) na koniec okresu	2 057	0	12 981	2 670	102	0	15 140
i) wartość netto wartości niematerialnych i prawnych na koniec okresu	0	0	2 879	273	16	0	2 895

Nota 1 c

WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE (STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA)	w tys. zł	
	2008	2007
a) własne	2 895	3 146
Wartości niematerialne i prawne, razem	2 895	3 146

Nota 2 a

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	w tys. zł	
	2008	2007
a) środki trwałe, w tym:	148 465	153 008
- grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	29 256	29 256
- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	84 711	86 825
- urządzenia techniczne i maszyny	24 860	26 781
- środki transportu	7 894	8 236
- inne środki trwałe	1 744	1 910
b) środki trwałe w budowie	66 934	32 351
c) zaliczki na środki trwałe	0	26
d) zaliczki na środki trwałe w budowie	0	0
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	215 399	185 385

Nota 2 b

ZMIANY ŚRODKÓW TRWAŁYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH)

w tys. zł							
	-grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego, gruntu)	-budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	-urządzenia techniczne i maszyny	-środki transportu	-inne środki trwałe	Środki trwałe, razem	
a) wartość brutto środków trwałych na początek okresu	29 403	98 099	64 844	13 034	5 136	210 516	
b) zwiększenia (z tytułu)	0	1 034	8 438	1 790	446	11 708	
- nabycie	0	1 034	8 438	1 790	446	11 708	
c) zmniejszenia (z tytułu)	0	467	1 281	1 140	4	2 892	
- likwidacja	0	467	1 002	0	4	1 473	
- sprzedaż			279	1 140	0	1 419	
d) wartość brutto środków trwałych na koniec okresu	29 403	98 666	72 001	13 684	5 578	219 332	
e) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	147	11 274	38 063	4 798	3 226	57 508	
f) amortyzacja kosztowa za okres (z tytułu)	0	2 683	10 121	1 787	612	15 203	
- zwiększenie	0	2 683	10 121	1 787	612	15 203	
g) zmniejszenie (likwidacja)	0	2	857	0	4	863	
h) zmniejszenie (sprzedaż)	0	0	186	795	0	981	
i) skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	147	13 955	47 141	5 790	3 834	70 867	
j) wartość netto środków trwałych na koniec okresu	29 256	84 711	24 860	7 894	1 744	148 465	

Bilansowa wartość gruntów w użytkowaniu wieczystym wynosi 8 289 tys. zł, w tym nabyte 8 289 tys. zł.

Nota 2 c

ŚRODKI TRWAŁE BILANSOWE (STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA)	w tys. zł	
	2008	2007
a) własne	147 092	151 552
b) używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	1 373	1 456
Środki trwałe bilansowe, razem	148 465	153 008

Nota 3 a

DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) w jednostkach zależnych	256 467	35 940
- udziały lub akcje	29 310	28 314
- udzielone pożyczki	36 278	5 439
- inne papiery wartościowe	189 569	1 060
- inne długoterminowe aktywa finansowe (wg rodzaju)	1 310	1 127
- odsetki od udzielonych pożyczek	1 310	1 127
b) w jednostkach stowarzyszonych	0	0
- udziały lub akcje	0	0
c) w pozostałych jednostkach	0	0
- udzielone pożyczki	0	0
Długoterminowe aktywa finansowe, razem	256 467	35 940

Nota 3 b

ZMIANA STANU DŁUGOTERMINOWYCH AKTYWÓW FINANSOWYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH)	w tys. zł	
	2008	2007
a) stan na początek okresu	35 940	36 250
Udziały i akcje		
b) stan na początek okresu	28 314	29 063
c) zwiększenia (z tytułu)	1 430	13 063
- nabycie akcji w jednostkach zależnych	100	13 063
- aktualizacja wartości udziałów w walutach obcych	1 330	0
d) zmniejszenia (z tytułu)	434	13 812
- sprzedaż akcji w jednostkach zależnych	0	900
- wniesienie aportu (akcje INTERIA.PL S.A.)	0	11 260
- wycena bilansowa udziałów	434	1 652
e) stan na koniec okresu	29 310	28 314
Inne papiery wartościowe		
f) stan na początek okresu	1 060	0
g) zwiększenia (z tytułu)	188 509	1 060
- nabycie jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	0	1 060
- wycena jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	188 509	0
h) stan na koniec okresu	189 569	1 060
Pożyczki długoterminowe oraz inne aktywa długoterminowe w jednostkach powiązanych		
i) stan na początek okresu	6 566	7 184
j) zwiększenia (z tytułu)	35 402	606
- udzielone pożyczki jednostkom zależnym	29 433	0
- udzielenie pożyczek	0	200
- odsetki należne od pożyczek długoterminowych	658	406
- wycena bilansowa pożyczek długoterminowych oraz odsetek od pożyczek	5 311	0
k) zmniejszenia (z tytułu)	4 380	1 224
- objęcie pożyczek odpisem aktualizacyjnym	3 614	0
- objęcie odsetek od pożyczek odpisem aktualizacyjnym	672	0
- wycena bilansowa	94	1 224
l) stan na koniec okresu	37 588	6 566
Pożyczki pozostałe		
m) stan na początek okresu	0	3
n) zmniejszenia (z tytułu)	0	3
- przekwalifikowanie do krótkoterminowych aktywów finansowych	0	3
o) stan na koniec okresu	0	0
p) Stan na koniec okresu	256 467	35 940

Na podstawie porozumienia z dnia 3 grudnia 2007 roku przenoszącego własność akcji INTERIA.PL S.A. pomiędzy ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie a COMARCH MANAGEMENT Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" Spółka Komandytowo-Akcyjna ("SKA"), ComArch S.A. wniosła aportem do SKA całość posiadanych przez siebie akcji INTERIA.PL S.A., to jest 2 267 814 akcji imiennych uprzywilejowanych oraz 270 555 akcji zwykłych na okaziciela w spółce INTERIA.PL S.A. w Krakowie, które to akcje reprezentowały 36,08 % kapitału zakładowego INTERIA.PL S.A. i na które przypadało 48,48 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu INTERIA.PL S.A. W styczniu 2008 roku została rozliczona transakcja sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A. przez SKA do "BAUER MEDIA INVEST" GmbH będąca wynikiem umowy podpisanej 3 grudnia 2007 roku pomiędzy ComArch S.A. a "BAUER MEDIA INVEST" GmbH. W związku z powyżej opisaną transakcją, ComArch S.A. zwróciła się do Ministra Finansów o wydanie indywidualnej interpretacji podatkowej, określającej czy wniesienie akcji spółki INTERIA.PL S.A. w związku z objęciem akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki osobowej Comarch Management sp. z o.o. spółka komandytowo-akcyjna skutkuje powstaniem przychodu podatkowego w ComArch S.A. Zdaniem ComArch S.A. w przedmiotowym przypadku przychód podatkowy nie powstaje, bowiem aport został wniesiony do spółki osobowej a nie kapitałowej. Jednakże mimo odmiennego zdania, zgodnie z otrzymaną interpretacją, ComArch S.A. ustaliła przychód w wysokości wartości nominalnej akcji w spółce komandytowo-akcyjnej, które zostaną wydane w zamian za wniesiony aport i zadeklarowała oraz zapłaciła stosowny podatek dochodowy.

Nota 3 c

UDZIAŁY LUB AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH

a		b		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
nazwa (firma) jednostki, ze wskazaniem formy prawnej		siedziba		przedmiot przedsiębiorstwa	charakter powiązania (jednostka zależna, jednostka zależna, jednostka zależna, jednostka stowarzyszona, z wyszczególnieniem powiązań bezpośrednich i pośrednich)	zastosowana metoda konsolidacji / wycena metodą praw własności, bądź wskazanie, że jednostka nie podlega konsolidacji / wycenie metodą praw własności	data objęcia kontroli / wspólnictwa / uzyskania znaczącego wpływu	wartość udziałów / akcji według ceny nabycia	korrekty aktualizujące wartość (razem)	wartość bilansowa udziałów / akcji	procent posiadanego kapitału zakładowego	udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu	wskazanie, innej niż określona pod lit.) lub k), podstawy kontroli / wspólnictwa / znaczącego wpływu
w tys. zł													
1.	ComArch Software AG	Drezno		Spzedaz oprogramowania i uslug na rynek europejski	zależna	konsolidowana	13.09.1999	8 949	279	9 228	100,00	100,00	
2.	Comarch Software S.A.R.L	Lille		Spzedaz oprogramowania i uslug na rynek europejski	zależna II stopnia (zależna od Comarch Software AG)	konsolidowana	14.09.2007	567	0	567	100,00	100,00	100 % zależna od ComArch Software AG
3.	Comarch R&D S.A.R.L	Montbonnot-Saint-Martin		Spzedaz i oprogramowania i uslug na rynek europejski	zależna II stopnia (zależna od Comarch Software AG)	konsolidowana	16.09.2008	26	0	26	70,00	70,00	70 % zależna od ComArch Software AG
4.	SoftM Software und Beratung AG	Monachium		producent oprogramowania (związca klasa ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna II stopnia (zależna od Comarch Software AG)	konsolidowana	18.11.2008	48 273	0	48 273	50,15	50,15	50,15 % zależna od ComArch Software AG
5.	SoftM Solutions GmbH	Monachium		producent oprogramowania (związca klasa ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	16 563	0	16 563	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
6.	SoftM Software und Beratung Münster GmbH	Münster		producent oprogramowania (związca klasa ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	1 583	0	1 583	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG

7.	Schilling Software GmbH	Bremen	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	22 464	0	22 464	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
8.	SoftM Systemintegration GmbH	Monachium	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	5 967	0	5 967	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
9.	SoftM Semiramis GmbH & Co. KG	Hanower	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	8 345	0	8 345	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
10.	SoftM Software und Beratung GmbH	Wiedeń	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	1 765	-513	1 252	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
11.	SoftM Solutions GmbH	Kirchbichl	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	50	0	50	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
12.	SoftM Software und Beratung Schweiz AG	Buchs	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	714	-397	317	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
13.	SoftM France S.A.R.L.	Oberhausbergen	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	209	0	209	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
14.	Solitas Informatik AG	Buchs	producent oprogramowania (związająca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od SoftM Software und Beratung AG)	konsolidowana	18.11.2008	0	0	0	50,15	50,15	100 % zależna od SoftM Software und Beratung AG

15.	Sofim Czech Republic s.r.o.	Pilsen	producent oprogramowania (związca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od Sofim Software und Beratung AG)	18.11.2008	18.11.2008	12	0	12	50,15	50,15	100 % zależna od Sofim Software und Beratung AG
16.	Sofim Polska Sp. z o.o.	Poznań	producent oprogramowania (związca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	zależna III stopnia (zależna od Sofim Software und Beratung AG)	18.11.2008	18.11.2008	44	0	44	50,15	50,15	100 % zależna od Sofim Software und Beratung AG
17.	Sofim Verwaltungs GmbH	Monachium	producent oprogramowania (związca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	nie konsolidowana	18.11.2008	18.11.2008	113	0	113	50,15	50,15	
18.	d.velop (Schweiz) AG	Buchs	producent oprogramowania (związca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	stowarzyszona Sofim Software und Beratung AG	18.11.2008	18.11.2008	124	-4	120	49,00	49,00	stowarzyszona Sofim Software und Beratung AG
19.	KEK Anwendungssysteme GmbH	Monachium	producent oprogramowania (związca klasy ERP) oraz integrator systemów informatycznych	stowarzyszona Sofim Software und Beratung AG	18.11.2008	18.11.2008	1 940	-1 731	209	30,00	30,00	stowarzyszona Sofim Software und Beratung AG
20.	ComArch, Inc.	Chicago	Spzedaz i oprogramowania i uslug na rynek amerykanski	zależna	24.06.1999	24.06.1999	991	-991	0	100,00	100,00	
21.	ComArch Panama, Inc.	Panama	Spzedaz i produkcja systemów informatycznych na rynek Ameryki Srodkowej i Poludniowej	zależna II stopnia (zależna od ComArch, Inc.)	22.11.2004	22.11.2004	914	0	914	100,00	100,00	100 % zależna od ComArch Global, Inc.
22.	ComArch Middle East FZ-LCC	Dubaj	Spzedaz systemów informatycznych na Bliskim Wschodzie oraz support dostarczonych systemów IT	zależna	08.04.2004	08.04.2004	203	-41	162	100,00	100,00	

23.	ComArch LLC	Kijów	Spzedaz systemów informatycznych na Ukrainie oraz support dostarczonych systemów IT	zależna	konsolidowana	01.06.2004	35	0	35	100,00	100,00	100,00	
24.	OOO ComArch	Moskwa	Spzedaz systemów informatycznych w Rosji oraz support dostarczonych systemów IT	zależna	konsolidowana	26.01.2005	147	-20	127	100,00	100,00	100,00	
25.	UAB ComArch	Wilno	Spzedaz systemów informatycznych na Litwie oraz support dostarczonych systemów IT	zależna	konsolidowana	07.10.2005	83	1	84	100,00	100,00	100,00	
26.	ComArch s.r.o.	Bratysława	Produkcja oprogramowania	zależna	konsolidowana	31.08.2004	494	-494	0	100,00	100,00	100,00	
27.	CA Services S.A.	Kraków	Dostarczenie łącz teleinformatycznych oraz świadczenie usług outsourcingowych	zależna	konsolidowana	18.06.2004	1 053	0	1 053	99,90	99,90	99,90	
28.	ComArch Management Sp z o.o.	Kraków	działalność związana z informatyką	zależna	konsolidowana	19.10.2007	150	0	150	100,00	100,00	100,00	
29.	ComArch Corporate Finance FIZ	Kraków	prowadzenie działalności inwestycyjnej w zakresie nowych technologii i usług internetowych	zależna	konsolidowana	24.10.2007	1 060	188 509	189 569	100,00	100,00	100,00	100,0 % certyfikatów inwestycyjnych w posiadaniu ComArch S.A.
30.	ComArch Management Sp z o.o. SKA	Kraków	działalność związana z informatyką	zależna II stopnia	konsolidowana	21.11.2007	319	69 200	69 519	100,00	100,00	100,00	33,79 % akcji w posiadaniu ComArch Corporate Finance FIZ, 4,76 % akcji w posiadaniu ComArch S.A., 61,45 % akcji zostało nabytych przez ComArch Management Sp. z o.o. SKA w celu umorzenia

31.	Bonus Development Sp. z Kraków o.o. SKA								56 000	-1 330	54 670	99,12	98,25	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
32.	iMed24 S.A. Kraków							10 000	10 000	-1 172	8 828	100,00	100,00	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
33.	iFIN24 S.A. Kraków							10 000	10 000	-96	9 904	100,00	100,00	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
34.	iReward24 S.A. Kraków							2 000	2 000	11	2 011	100,00	100,00	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
35.	Infrastruktura24 S.A. Kraków							1 000	1 000	7	1 007	100,00	100,00	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
36.	Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna Kraków							40 500	40 500	1 934	42 434	98,78	97,59	zależność poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
37.	MKS Cracovia SSA Kraków							7 209	7 209	0	7 209	49,15	49,15	Spółka jest zależna od ComArch SA w związku z przemianem Art. 3. pkt. 37. ust. d) Ustawy o rachunkowości

38.	Sodigital Sp. z o.o. Kraków	Działalność w zakresie interaktywnych technologii internetowych	stowarzyszona	wycena metodą praw własności	29.09.2008	4 000	2 919	1 081	30,72	stowarzyszona poprzez ComArch Corporate Finance FIZ
39.	Fidletonik-ComArch Sp. z o.o. Kraków	Spzedaż i rozwój komputerów stecyjnych i internetowych przysławek telewizyjnych	stowarzyszona	nie konsolidowana	25.11.1998	2	0	2	50,00	50,00

Nota 3 d

UDZIAŁY LUB AKCJE W JEDNOSTKACH PODPORZĄDKOWANYCH

Lp.	nazwa jednostki	m				n		o		p	r	s	t		
		kapitał własny jednostki, w tym:				zobowiązania i rezerwy na zobowiązania jednostki, w tym:		należności jednostki, w tym:							
		- kapitał zakładowy (wielkość ujemna)	- kapitał zapasowy	pozostały kapitał własny, w tym: zysk (strata) z lat ubiegłych	zysk (strata) z lat ubiegłych	zobowiązania długoterminowe	zobowiązania krótkoterminowe	- należności długoterminowe	- należności krótkoterminowe					aktywa jednostki i razem	przychody ze sprzedaży akcji w jednostce
1.	ComArch Software AG	222	8 125	-5 312	-488	-1 184	71 696	18 008	17 152	224	16 928	74 731	32 766		
2.	ComArch Software S.A.R.L.	567	0	-522	-170	-357	256	0	197	0	197	301	745		
3.	ComArch R&D S.A.R.L.	26	-208	-1 074		-197	538	442	96	40	40	357	0		
4.	Grupa SofIM	49 056	0	56 945	-21 877	3 308	86 139	23 847	62 292	0	56 793	135 194	37 624		
5.	ComArch, Inc.	-15 148	853	-16 155	-12 385	-3 724	22 836	3 249	19 587	3 442	3 442	7 688	10 402		
6.	ComArch Panama, Inc.	-524	914	-1 438	-1 556	-71	2 865	1 236	1 629	1 250	1 250	2 341	1 785		
7.	ComArch Middle East FZ-LLC	9 540	0	9 340	6 325	2 165	895	0	895	4 368	4 368	10 435	4 146		
8.	ComArch LLC	430	0	415	655	26	2 889	139	2 750	2 124	2 124	3 319	3 572		
9.	OOO ComArch	223	585	-502	-548	56	2 652	546	2 106	448	448	2 874	2 210		
10.	UAB ComArch	1 548	0	1 468	1 083	234	184	0	184	654	654	1 732	1 548		
11.	ComArch s.r.o.*	437	0	-50	-69	-94	7	0	7	349	349	445			
12.	CA Services S.A.	10 173	3 590	5 533		5 533	4 249	104	4 145	10 536	10 536	14 423	39 463		

13. ComArch Management Sp. z o.o.	49	150	0	0	0	-101	-13	-88	1	0	1	8	0	8	50	0
14. ComArch Corporate Finance FIZ	187 639	1 000	0	0	186 639	-37	186 676	76	0	0	76	40 507	0	40 507	187 715	0
15. ComArch Management Sp. z o.o. SKA	207 041	945	0	170 077	36 019	-22	36 041	1	0	0	1	89	0	89	207 042	0
Bonus Development Sp. z o.o. SKA	57 213	5 650	0	50 401	1 162	0	1 162	50	0	0	50	3 259	1 100	2 159	57 262	167
17. iMed24 S.A.	8 626	500	0	9 500	-1 374	0	-1 374	110	4	106	405	405	0	405	8 735	6
18. FIN24 S.A.	9 354	500	0	9 500	-646	0	-646	168	5	163	70	70	0	70	9 522	0
19. iReward24 S.A.	1 959	500	0	1 500	-41	0	-41	463	1	462	79	79	0	79	2 422	0
20. Infrastruktura24 S.A.	993	500	0	500	-7	0	-7	5	0	5	0	0	0	0	998	0
Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna	43 481	4 100	0	36 451	2 930	0	2 930	2	0	2	27	27	0	27	43 483	0
22. MKS Cracovia SSA	29 202	14 557	0	11	14 634	-9 726	1 211	14 603	6 466	8 137	2 918	2 918	0	2 918	43 804	20 769
23. Sodiigital Sp. z o.o.	3 337	651	0	3 800	-1 114	0	-1 114	1 392	1 100	292	455	455	0	455	4 730	385
24. ComArch-Fideltронik Sp. z o.o.**																

*) Planowane jest ograniczenie dalszej działalności spółki.

***) Spółka nie rozpoczęła działalności.

Nota 3 e

PAPIERY WARTOŚCIOWE, UDZIAŁY I INNE DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			209 244	20 592
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			10 945	9 909
b1. w walucie	w tys.	USD	108	170
po przeliczeniu na tys. zł			320	608
b2. w walucie	w tys.	EUR	2 425	2 346
po przeliczeniu na tys. zł			10 122	8 403
pozostałe waluty w tys. zł			503	898
Papiery wartościowe, udziały i inne długoterminowe aktywa finansowe, razem			220 189	30 501

Nota 3 f

PAPIERY WARTOŚCIOWE, UDZIAŁY I INNE DŁUGOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE (WG ZBYWALNOŚCI)	w tys. zł	
	2008	2007
A. Udziały /akcje/ papiery wartościowe ogółem	28 949	31 524
a. akcje (wartość bilansowa) – dopuszczone do obrotu publicznego	0	0
- wartość na początek okresu	0	11 260
- zmniejszenie wartości - sprzedaż akcji	0	0
- zmniejszenie wartości - wniesienie aportu	0	11 260
- wartość według cen nabycia	0	0
b. akcje (wartość bilansowa)-pozostałe	28 949	27 634
- wartość na początek okresu	27 634	17 045
- korekty aktualizujące wartość (za okres)	1 330	-1 523
- zwiększenie wartości - nabycie akcji	0	13 012
- zmniejszenie wartości - sprzedaż akcji	0	900
- wartość wg cen nabycia	30 666	29 669
c. jednostki uczestnictwa	189 569	1 060
- wartość według cen nabycia	1 060	1 060
- korekty aktualizujące wartość	188 509	0
d. udziały w spółkach z o.o.	361	680
- korekty aktualizujące wartość (za okres)	-919	-128
- wartość na początek okresu	680	758
- wartość według cen nabycia	908	808
e. inne - odeszki od pożyczek długoterminowych (wartość bilansowa)	1 310	1 127
- wartość na początek okresu	1 127	935
- korekty aktualizujące wartość	-475	0
Wartość według cen nabycia, razem	31 637	31 537
Wartość na początek okresu, razem	30 501	29 998
Korekty aktualizujące wartość (za okres), razem	188 445	-1 651
Wartość bilansowa, razem	220 189	30 501

Nota 3 g

UDZIELONE POŻYCZKI DŁUGOTERMINOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			0	0
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			36 278	5 439
b1. w walucie	w tys.	EUR	8 560	560
po przeliczeniu na tys. zł			35 716	2 006
b2. w walucie	w tys.	USD	190	1 410
po przeliczeniu na tys. zł			562	3 433
Długoterminowe pożyczki, razem			36 278	5 439

Nota 3 h

INNE INWESTYCJE DŁUGOTERMINOWE (WG RODZAJU)	w tys. zł	
	2008	2007
- dzieła sztuki	43	43
Inne inwestycje długoterminowe, razem	43	43

Nota 3 i

ZMIANA STANU INNYCH INWESTYCJI DŁUGOTERMINOWYCH (WG GRUP RODZAJOWYCH)	w tys. zł	
	2008	2007
a) stan na początek okresu	43	43
b) stan na koniec okresu	43	43

Nota 3 j

INNE INWESTYCJE DŁUGOTERMINOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			43	43
b1. w walucie				
Inne inwestycje długoterminowe, razem			43	43

Nota 4 a

ZMIANA STANU AKTYWÓW Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	w tys. zł	
	2008	2007
1. Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na początek okresu	3 116	2 428
2. Zwiększenia	726	2 443
a) odniesione na wynik finansowy okresu	726	2 443
3. Zmniejszenia	1 501	1 755
a) odniesione na wynik finansowy okresu	1 501	1 755
4. Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu, razem, w tym:	2 341	3 116
a) odniesionych na wynik finansowy	2 341	3 116

I. Zwolnienie podatkowe z tytułu prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 roku o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Zgodnie z postanowieniem art. 6 ust. 1 Ustawy, podmioty te mogą się ubiegać o zmianę warunków zezwolenia w celu dostosowania go do obowiązujących w Unii Europejskiej zasad udzielania pomocy publicznej. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 r., nie może przekraczać 75 % wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 r., przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 r. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulg podatkowych (pomocy publicznej), z ulg nieograniczonych wartościowo, na ulgi ograniczone wartościowo i zależne od wartości dokonanych inwestycji. W przypadku ComArch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75 % wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła/poniesie w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. Koszty inwestycji oraz wielkość pomocy podlegają dyskontowaniu zgodnie z par. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 września 2004 r. w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz.U. 220, poz. 2232) w brzmieniu zmienionym zgodnie z par.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lutego 2005 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz.U.nr.32, poz.270) z uwzględnieniem par. 2 tego ostatniego Rozporządzenia. Limit niewykorzystanej ulgi inwestycyjnej na dzień 31 grudnia 2008 r., zdyskontowanej na dzień przyznania zezwolenia wynosi 22 613 tys. zł.

ComArch S.A. wystąpił do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla ComArch S.A. Oznacza to wydłużenie okresu, w jakim Spółka będzie mogła wykorzystać limit pomocy publicznej, przysługujący z tytułu poniesionych w specjalnej strefie ekonomicznej inwestycji. Zgodnie z zasadami rachunkowości określonymi w Ustawie o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r., Spółka nie ujmuje zwolnienia podatkowego z tytułu prowadzenia działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w wyliczeniu

aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

II. Różnice przejściowe i straty podatkowe do rozliczenia.

Z uwagi na fakt, iż Spółka prowadzi zarówno działalność opodatkowaną na zasadach ogólnych jak i zwolnioną, więc przejściowe różnice w dochodzie podatkowym mogą realizować się w ramach obu tych działalności. Jednocześnie ostateczne ustalenie w ramach, której z działalności (opodatkowanej czy zwolnionej) różnice przejściowe zostaną zrealizowane, jest dokonywane na bazie rocznego rozliczenia podatku dochodowego po zakończeniu roku obrotowego. W 2008 r. utworzono aktywo z tytułu różnic przejściowych w podatku dochodowym w kwocie 726 tys. zł i rozwiązano część aktywa utworzonego na dzień 31 grudnia 2007 r. w kwocie 1 501 tys. zł a także utworzono rezerwę na podatek odroczonego w kwocie 248 tys. zł. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik 2008 roku wyniósł minus 1 023 tys. zł.

III. Wycena certyfikatów inwestycyjnych w CCF FIZ

Dokonano utworzenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego związanego z wyceną posiadanych certyfikatów inwestycyjnych w CCF FIZ w kwocie 35 817 tys. zł. Rezerwa ta, tak jak i wycena certyfikatów, rozliczana jest z kapitałem z aktualizacji wyceny.

Nota 4 b

INNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	500	515
- długoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów	482	479
- długoterminowe rozliczenia odsetek od umów leasingu	18	36
Inne rozliczenia międzyokresowe, razem	500	515

Nota 5 a

ZAPASY	w tys. zł	
	2008	2007
a) materiały	1 093	708
b) półprodukty i produkty w toku	18 245	13 584
c) towary	9 156	18 131
Zapasy, razem	28 494	32 423

Ze względu na utratę wartości dokonano odpisów aktualizujących wartość zapasów. Kwota odpisów ujętych w wyniku roku 2008 r. wynosi 89 tys. zł.

Nota 6 a

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) od jednostek powiązanych	26 179	22 807
- z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	26 081	22 709
- do 12 miesięcy	26 081	22 709
- dochodzone na drodze sądowej	98	98
b) należności od pozostałych jednostek	141 415	146 535
- z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	137 305	143 348
- do 12 miesięcy	135 406	138 509
- powyżej 12 miesięcy	1 899	4 839
- inne, w tym:	4 110	3 187
- rozrachunki z pracownikami z tytułu zaliczek i pożyczek	248	223
- wadia, kaucje, nadpłaty	3 862	2 927
- należności inwestycyjne	0	37
Należności krótkoterminowe netto, razem	167 594	169 342
c) odpisy aktualizujące wartość należności	17 550	5 169
Należności krótkoterminowe brutto, razem	185 144	174 511

Nota 6 b

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE OD JEDNOSTEK POWIĄZANYCH	w tys. zł	
	2008	2007
a) z tytułu dostaw i usług, w tym:	26 081	22 709
- od jednostek zależnych	26 081	22 708
- od jednostek stowarzyszonych	0	1
b) inne, w tym:	98	98
- od jednostek zależnych	98	98
Należności krótkoterminowe od jednostek powiązanych netto, razem	26 179	22 807
c) odpisy aktualizujące wartość należności od jednostek powiązanych	10 859	1 561
Należności krótkoterminowe od jednostek powiązanych brutto, razem	37 038	24 368

Nota 6 c

ZMIANA STANU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH WARTOŚĆ NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWYCH	w tys. zł	
	2008	2007
Stan na początek okresu	5 169	2 270
a) zwiększenia (z tytułu)	15 655	5 262
- utworzenie odpisów na należności wątpliwe	15 655	5 262
b) zmniejszenia (z tytułu)	3 274	2 363
- rozwiązanie rezerw - należności zapłacone	2 693	1 502
- rozwiązanie rezerw - spisanie należności przedawnionych	581	115
- rozwiązanie rezerw - należności nieściągalne	0	746
Stan odpisów aktualizujących wartość należności krótkoterminowych na koniec okresu	17 550	5 169

Nota 6 d

NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE BRUTTO (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			130 522	142 329
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			54 622	32 182
b1. w walucie	w tys.	EUR	135	4 366
po przeliczeniu na tys. zł			30 914	15 647
b2. w walucie	w tys.	USD	48	6 506
po przeliczeniu na tys. zł			23 663	16 018
b3. w walucie	w tys.	CHF	1	193
po przeliczeniu na tys. zł			2	496
b4. w walucie	w tys.	GBP	1	3
po przeliczeniu na tys. zł			19	14
pozostałe waluty w tys. zł			24	7
Należności krótkoterminowe, razem			185 144	174 511

Nota 6 e

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG (BRUTTO) - O POZOSTAŁYM OD DNIA BILANSOWEGO OKRESIE SPŁATY:	w tys. zł	
	2008	2007
a) do 1 miesiąca	82 671	80 091
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	11 230	8 879
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	967	25 213
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	3 269	3 952
e) powyżej 1 roku	1 899	4 839
f) należności przeterminowane	80 900	48 220
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (brutto)	180 936	171 194
g) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług	17 550	5 137
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (netto)	163 386	166 057

Z normalnym tokiem sprzedaży związane są należności wymienione w pozycjach od a) do e). Termin płatności jest jednym z integralnych elementów finansowych oferty Grupy ComArch. Grupa stosuje więc różne terminy płatności w zależności od rodzaju umowy i kontrahenta. W szczególności długie terminy płatności wynikają ze stosowania przez instytucje publiczne tzw. kaucji gwarancyjnych rozliczanych po zakończeniu kontraktu (tj. zatrzymywania z każdej faktury części płatności do momentu całkowitego zakończenia kontraktu).

Nota 6 f

NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG, PRZETERMINOWANE (BRUTTO) - Z PODZIAŁEM NA NALEŻNOŚCI NIESPŁACONE W OKRESIE:	w tys. zł	
	2008	2007
a) do 1 miesiąca	39 588	21 695
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	12 330	9 349
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	7 323	6 248
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	7 660	6 244
e) powyżej 1 roku	13 999	4 684
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem (brutto)	80 900	48 220
f) odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane	17 550	5 137
Należności z tytułu dostaw i usług, przeterminowane, razem (netto)	63 350	43 083

Nota 7 a

Należności sporne oraz należności przeterminowane (z podziałem wg tytułów) na dzień 31 grudnia 2008 r.:	
a) należności sporne - objęte odpisami aktualizacyjnymi,	
b) należności przeterminowane brutto 80 900 tys. zł w tym:	
- z tytułu dostaw towarów i usług 80 900 tys. zł	
Należności przeterminowane, od których nie dokonano odpisów aktualizacyjnych 63 350 tys. zł	
Należności przeterminowane objęte odpisami aktualizacyjnymi 17 550 tys. zł	
W tym należności dochodzone na drodze sądowej - objęte odpisami aktualizacyjnymi 23 tys. zł	

Plik	Opis

Nota 8 a

KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) w jednostkach zależnych	3 400	1 450
- udzielone pożyczki	3 400	1 450
b) w pozostałych jednostkach	0	12
- udzielone pożyczki	0	12
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe (wg rodzaju)	0	0
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	39 021	50 195
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	38 747	50 083
- inne aktywa pieniężne	274	112
Krótkoterminowe aktywa finansowe, razem	42 421	51 657

Nota 8 b

PAPIERY WARTOŚCIOWE, UDZIAŁY I INNE KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			0	0
b1. w walucie			0	0
-				
Papiery wartościowe, udziały i inne krótkoterminowe aktywa finansowe, razem			0	0

Nota 8 c

PAPIERY WARTOŚCIOWE, UDZIAŁY I INNE KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE (WG ZBYWALNOŚCI)	w tys. zł	
	2008	2007
A. Z nieograniczoną zbywalnością, nienotowane na rynku regulowanym (wartość bilansowa)	0	0
a. inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa):	0	0
- wartość rynkowa	0	0

PAPIERY WARTOŚCIOWE, UDZIAŁY I INNE KRÓTKOTERMINOWE AKTYWA FINANSOWE	w tys. zł	
	2008	2007
-wartość według cen nabycia	0	0
Wartość bilansowa, razem	0	0

Nota 8 d

UDZIELONE POŻYCZKI KRÓTKOTERMINOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			3 400	1 462
b1. w walucie pozostałe waluty w tys. zł				
Udzielone pożyczki krótkoterminowe, razem			3 400	1 462

Nota 8 e

ŚRODKI PIENIĘŻNE I INNE AKTYWA PIENIĘŻNE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			35 652	38 672
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			3 369	11 523
b1. w walucie po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	EUR	461	2 612
b2. w walucie po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	USD	420	886
b3. w walucie po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	GBP	6	2
b4. w walucie po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	DKK	2	3
b5. w walucie po przeliczeniu na tys. zł	w tys.	CHF	62	0
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne, razem			39 021	50 195

Nota 9 a

KRÓTKOTERMINOWE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów, w tym:	3 003	2 347
- koszty dotyczące sprzedaży lat następnych	2 366	1 532
- ubezpieczenia majątkowe i komunikacyjne	535	773
- inne	102	42
b) pozostałe rozliczenia międzyokresowe, w tym:	13 363	22 400
- rozliczenia międzyokresowe z tytułu ustalania przychodów dot. kontraktów długoterminowych	11 298	14 464
- należne dotacje	2 065	7 936
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe, razem	16 366	24 747

Nota 10 a

KAPITAŁ ZAKŁADOWY (STRUKTURA)								
w tys. zł								
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	Imienne uprzywilejowane	co do głosu 5:1	nie ograniczono	874 200	874	przekształcenie spółki z o.o.	1994-12-20	1994-12-20
A	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	65 800	66	przekształcenie spółki z o.o.	1994-12-20	1994-12-20
B	Imienne uprzywilejowane	co do głosu 5:1	nie ograniczono	883 600	884	gotówka	1995-03-24	1994-12-20
B	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	56 400	56	gotówka	1995-03-24	1994-12-20
C	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	3 008 000	3 008	gotówka	1997-06-20	1996-11-01
D	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	1 200 000	1 200	gotówka	1999-03-01	1997-11-01
E	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	638 600	638	gotówka	2000-03-08	1999-01-01

KAPITAŁ ZAKŁADOWY (STRUKTURA)								
w tys. zł								
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
G	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	125 787	126	gotówka	2004-06-29	2004-01-01
G3	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	102 708	103	gotówka	2005-06-23	2005-01-01
H	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	543 025	543	zamiana obligacji zamiennych na akcje	2006-03-20	2006-01-01
H	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	20 650	21	zamiana obligacji zamiennych na akcje	2006-03-31	2006-01-01
I2	zwykłe na okaziciela		nie ograniczono	441 826	441	realizacja opcji menedżerskiej	2007-04-20	2007-01-01
Liczba akcji, razem				7 960 596				
Kapitał zakładowy, razem					7 960			
Wartość nominalna jednej akcji (w zł)		1,00						

I. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku akcjonariuszami posiadającymi bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A. byli:

-Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji (31,63 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 902 383 głosów na WZA, co stanowiło 39,37 % wszystkich głosów na WZA;

-Elżbieta Filipiak posiadała 799 000 akcji (10,04 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 3 995 000 głosów na WZA, co stanowiło 26,65 % wszystkich głosów na WZA;

-małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiak posiadali razem 94 000 akcji (1,18 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 470 000 głosów na WZA, co stanowiło 3,13 % wszystkich głosów na WZA;

-klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A. byli posiadaczami 2 462 771 sztuk akcji (30,94 % w kapitale zakładowym Spółki), z których przysługiwało 2 462 771 głosów na WZA, co stanowiło 16,43 % w ogólnej liczbie głosów na WZA (wg informacji od BZ WBK AIB Asset Management S.A. z 16 grudnia 2008 roku o stanie posiadania akcji ComArch S.A. na dzień 10 grudnia 2008 roku). Akcje te obejmują akcje będące w posiadaniu BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., które posiadały 1 500 860 sztuk akcji (18,85 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 1 500 860 głosów na WZA (10,01 % w ogólnej liczbie głosów na WZA) (wg informacji od BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. z dnia 6 stycznia 2009 roku o stanie posiadania na dzień 29 grudnia 2008 roku).

W związku z zmianą praw z 9 400 akcji ComArch S.A. serii A dokonaną 5 stycznia 2009 r. (raport bieżący 1/2009) oraz w związku z informacją otrzymaną dnia 29 kwietnia 2009 r. od BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. o zmianie stanu posiadania akcji ComArch S.A., na dzień przekazania raportu:

-Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji (31,63 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 902 383 głosów na WZA, co stanowiło 39,47 % wszystkich głosów na WZA;

-Elżbieta Filipiak posiadała 799 000 akcji (10,04 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 3 995 000 głosów na WZA, co stanowiło 26,72 % wszystkich głosów na WZA;

-małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiak posiadali razem 94 000 akcji (1,18 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 470 000 głosów na WZA, co stanowiło 3,14 % wszystkich głosów na WZA;

-klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A. byli posiadaczami 2 462 771 sztuk akcji (30,94 % w kapitale zakładowym Spółki), z których przysługiwało 2 462 771 głosów na WZA, co stanowiło 16,47 % w ogólnej liczbie

głosów na WZA. Akcje te obejmują akcje będące w posiadaniu BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., które posiadały 1 800 179 sztuk akcji (22,61 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 1 800 179 głosów na WZA (12,04 % w ogólnej liczbie głosów na WZA).

II. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki

a) Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki.

Program miał zostać zrealizowany poprzez zaoferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym. Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

b) Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaoferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczone:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,
- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały

listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Nota 11 a

KAPITAŁ ZAPASOWY	w tys. zł	
	2008	2007
a) ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	84 448	84 448
b) utworzony ustawowo	2 506	2 506
c) utworzony zgodnie ze statutem / umową, ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	169 113	143 290
Kapitał zapasowy, razem	256 067	230 244

Nota 12 a

KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	w tys. zł	
	2008	2007
a) zwiększenia	188 509	0
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	188 509	0
b) zmniejszenia	35 817	0
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	35 817	0
Kapitał z aktualizacji wyceny, razem	152 692	0

Nota 13 a

POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE (WEDŁUG CELU PRZEZNACZENIA)	w tys. zł	
	2008	2007
- kapitał inwestycyjny	79	79
- kapitał z podziału zysku	0	0
- kapitał zapasowy na pokrycie zobowiązań podatkowych	666	666
Pozostałe kapitały rezerwowe, razem	745	745

Nota 14 a

ZMIANA STANU REZERWY Z TYTUŁU ODROZCZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	w tys. zł	
	2008	2007
1. Stan rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na początek okresu	1 202	878
2. Zwiększenia	36 064	352
- odniesione na wynik finansowy okresu z tytułu dodatnich różnic przejściowych	247	352
- odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny w związku z wyceną certyfikatów inwestycyjnych	35 817	0
3. Zmniejszenia	0	28
- odniesione na wynik finansowy okresu w związku z dodatnimi różnicami przejściowymi	0	28
4. Stan rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu, razem	37 266	1 202

Nota 14 b

ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH REZERW KRÓTKOTERMINOWYCH (WG TYTUŁÓW)	w tys. zł	
	2008	2007
a) stan na początek okresu	2 050	0
b) zwiększenia (z tytułu)	1 652	2 050
- utworzenie rezerw z tytułu kar umownych i odszkodowań związanych z nieterminowym wykonaniem kontraktów i odstąpieniem przez kontrahentów od realizacji	1 652	2 050
c) zmniejszenia:	1 524	0
- rozwiązanie rezerw z tytułu kar umownych w związku z zapłatą	33	0
- rozwiązanie rezerw z tytułu kar umownych w związku z ustaniem przyczyn uzasadniających ich utworzenie	1 491	0
d) stan na koniec okresu	2 178	2 050

Nota 15 a

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) wobec jednostek zależnych	223	305
- inne (wg rodzaju)	223	305
- zobowiązanie z tytułu leasingu	223	305
b) wobec pozostałych jednostek	89 184	77 852
- kredyty i pożyczki	89 184	77 739
- zobowiązania z tytułu leasingu	0	113
Zobowiązania długoterminowe, razem	89 407	78 157

Nota 15 b

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE, O POZOSTAŁYM OD DNIA BILANSOWEGO OKRESIE SPŁATY	w tys. zł	
	2008	2007
a) powyżej 1 roku do 3 lat	13 430	11 334
b) powyżej 3 do 5 lat	28 307	26 016
c) powyżej 5 lat	47 670	40 807
Zobowiązania długoterminowe, razem	89 407	78 157

Nota 15 c

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			89 407	78 157
Zobowiązania długoterminowe, razem			89 407	78 157

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK

Nazwa (firma) jednostki, ze wskazaniem formy prawnej	Siedziba	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota kredytu / pożyczki pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin spłaty	Zabezpieczenia	Inne
		w tys. zł	w walucie	w tys. zł	waluta				
Fortis Bank S.A.	Warszawa	20 000		11 000	zł	WIBOR1M+0,95 %	05-04-2015	wekslel in blanco, hipoteka zwykła w kwocie 20000 tys. zł i hipoteka kaucyjna do kwoty 4788 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE2
Kredyt Bank S.A	Warszawa	26 824		23 146	zł	WIBOR1M+0,85 %	31-03-2022	hipoteka zwykła w wysokości 26824 tys. zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 6500 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE3
Fortis Bank S.A.	Warszawa	44 000		39 938	zł	WIBOR1M+0,95 %	29-07-2024	wekslel in blanco, hipoteka zwykła w wysokości 44000 tys. zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 7735 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE4
								wekslel in blanco, hipoteka zwykła w wysokości 15100 tys. zł oraz hipoteka kaucyjna do	

COMARCH

SAR- 2008

PEKAO SA	Warszawa	15 100	w tys.	zł	15 100	w tys.	zł	WIBOR1M+0,85%	30-04--2012	Kwoty 2500 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, pełnomocnictw o do regulowania zobowiązań kredytobiorcy w ciężar r-ku ComArch w PEKAO SA	dotyczy gruntów SSE
----------	----------	--------	--------	----	--------	--------	----	---------------	-------------	--	---------------------

Część długoterminowa kwoty kredytów pozostałej do spłaty wynosi na dzień bilansowy 89 184 tys. zł.

Nota 16 a

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) wobec jednostek zależnych	3 801	6 085
- z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	3 294	5 904
- do 12 miesięcy	3 294	5 904
- inne (wg rodzaju)	507	181
- zobowiązania z tytułu leasingu	159	181
- zobowiązania z tytułu pożyczki	348	0
b) wobec pozostałych jednostek	87 559	102 237
- kredyty i pożyczki	7 478	4 740
- z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	48 686	70 862
- do 12 miesięcy	46 800	65 969
- powyżej 12 miesięcy	1 886	4 893
- zaliczki otrzymane na dostawy	1 398	5 142
- z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	24 127	15 739
- z tytułu wynagrodzeń	5	10
- inne (wg tytułów)	5 865	5 744
- zobowiązania inwestycyjne	5 216	5 115
- zobowiązania wobec pracowników	140	356
- rozrachunki z tytułu leasingu	129	128
- inne	380	145
c) fundusze specjalne (wg tytułów)	1 268	1 375
- ZFŚS i ZFM	1 268	1 375
Zobowiązania krótkoterminowe, razem	92 628	109 697

Nota 16 b

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE (STRUKTURA WALUTOWA)	jednostka	waluta	w tys. zł	
			2008	2007
a) w walucie polskiej			77 536	99 166
b) w walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł)			15 092	10 531
b1. w walucie	w tys.	EUR	3 115	2 382
po przeliczeniu na tys. zł			12 997	8 534
b2. w walucie	w tys.	USD	694	772
po przeliczeniu na tys. zł			2 056	1 881
b3. w walucie	w tys.	SKK	0	0
po przeliczeniu na tys. zł			0	0
b3. w walucie	w tys.	GBP	7	24
po przeliczeniu na tys. zł			31	116
pozostałe waluty w tys. zł			8	0
Zobowiązania krótkoterminowe, razem			92 628	109 697

ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE Z TITULU KREDYTÓW I POŻYCZEK

Nazwa (firma) jednostki	Siedziba	Kwota kredytu/ pożyczki wg umowy		Kwota kredytu/ pożyczki pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin spłaty	Zabezpieczenia	Inne
		w tys. zł	w walucie	w tys. zł	w walucie				
Fortis Bank S.A.	Warszawa	20 000		2 000		WIBOR1M+0,95 %	05-04-2015	wkresel in blanco, hipoteka zwykła w kwocie 20000 tys. zł i hipoteka kaucyjna do kwoty 4788 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE2
Kredyt Bank s.a.	Warszawa	26 824		1 896		WIBOR1M+0,85 %	31-03-2022	hipoteka zwykła w wysokości 26824 tys. zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 6500 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE3
Fortis Bank S.A.	Warszawa	44 000		3 385		WIBOR1M+0,95 %	29-09-2023	wkresel in blanco, hipoteka zwykła w wysokości 44000 tys. zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 7735 tys. zł na kredytowanej nieruchomości, ceja polisy ubezpieczeniow ej	dotyczy budynku SSE4

Część krótkoterminowa kwoty kredytów pozostałej do spłaty wynosi na dzień bilansowy 7 281 tys. zł.

Nota 17 a

INNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	49 955	38 424
- krótkoterminowe (wg tytułów)	49 955	38 424
- rezerwy na urlopy	8 050	7 891
- koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	38 281	27 957
- rezerwy na koszty kontraktów	3 624	2 576
b) rozliczenia międzyokresowe przychodów	4 302	7 267
- krótkoterminowe (wg tytułów)	4 302	7 267
- dotacje należne	1 257	7 267
- rozliczenia międzyokresowe z tytułu kontraktów długoterminowych	3 045	4 569
Inne rozliczenia międzyokresowe, razem	54 257	50 260

Nota 18 a

Wartość księgowa na 1 akcję w kolumnie "2008" została obliczona jako iloraz wartości księgowej Spółki (kapitałów własnych Spółki) i ilości akcji według stanu na 31 grudnia 2008 roku. Wartość księgowa na 1 akcję w kolumnie "2007" została obliczona jako iloraz wartości księgowej Spółki (kapitałów własnych Spółki) i ilości akcji według stanu na 31 grudnia 2007 roku.

Rozwodniona wartość księgowa na 1 akcję w kolumnie "2008" została obliczona jako iloraz wartości księgowej Spółki w dniu 31 grudnia 2008 roku i ilości akcji według stanu na 31 grudnia 2008 roku. Rozwodniona wartość księgowa na 1 akcję w kolumnie "2007" została obliczona jako iloraz wartości księgowej Spółki w dniu 31 grudnia 2007 roku i ilości akcji według stanu na 31 grudnia 2007 roku. Zgodnie z MSR 33 przy obliczaniu rozwodnionego zysku na 1 akcję (rozwodnionej wartości księgowej na 1 akcję) akcje zwykłe powinny być traktowane jak rozwadniające, wtedy i tylko wtedy, gdy ich konwersja na akcje zwykłe obniżyłaby zysk netto (wartość księgową przypadającą na 1 akcję).

Plik	Opis

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO POZYCJI POZABILANSOWYCH

Nota 19 a

ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE NA RZECZ JEDNOSTEK POWIĄZANYCH (Z TYTUŁU)	w tys. zł	
	2008	2007
a) udzielonych gwarancji i poręczeń, w tym:	46 495	0
- na rzecz jednostek zależnych	46 495	0
Zobowiązania warunkowe na rzecz jednostek powiązanych, razem	46 495	0

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNIKU ZYSKÓW I STRAT

Nota 20 a

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW (STRUKTURA RZECZOWA-RODZAJE DZIAŁALNOŚCI)	w tys. zł	
	2008	2007
- sprzedaż usług informatycznych	287 828	239 211
- w tym: od jednostek powiązanych	34 897	8 208
- sprzedaż licencji i oprogramowania własnego	60 771	57 811
- w tym: od jednostek powiązanych	5 424	25 456
- sprzedaż wyrobów gotowych	13 917	12 127
- sprzedaż pozostała	3 225	3 302
- w tym: od jednostek powiązanych	579	1 520
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	365 741	312 451
- w tym: od jednostek powiązanych	40 900	35 184

Nota 20 b

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW (STRUKTURA TERYTORIALNA)	w tys. zł	
	2008	2007
a) kraj	295 330	235 870
- w tym: od jednostek powiązanych	12 776	9 218
b) eksport	70 411	76 581
- w tym: od jednostek powiązanych	28 124	25 966
Przychody netto ze sprzedaży produktów, razem	365 741	312 451
- w tym: od jednostek powiązanych	40 900	35 184

Nota 21 a

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY TOWARÓW I MATERIAŁÓW (STRUKTURA RZECZOWA - RODZAJE DZIAŁALNOŚCI)	w tys. zł	
	2008	2007
- sprzęt komputerowy	96 567	122 003
- w tym: od jednostek powiązanych	191	44
- oprogramowanie i licencje obce	131 774	73 822
- w tym: od jednostek powiązanych	98	10
- pozostałe	21 297	22 050
- w tym: od jednostek powiązanych	630	162
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	249 638	217 875
- w tym: od jednostek powiązanych	919	216

Nota 21 b

PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY TOWARÓW I MATERIAŁÓW (STRUKTURA TERYTORIALNA)	w tys. zł	
	2008	2007
a) kraj	247 202	217 306
- w tym: od jednostek powiązanych	762	32
b) eksport	2 436	569
- w tym: od jednostek powiązanych	157	184
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	249 638	217 875
- w tym: od jednostek powiązanych	919	216

Nota 22 a

KOSZTY WEDŁUG RODZAJU	w tys. zł	
	2008	2007
a) amortyzacja	16 886	15 595
b) zużycie materiałów i energii	10 210	6 491
c) usługi obce	64 207	70 468
d) podatki i opłaty	3 731	3 169
e) wynagrodzenia	182 437	164 179
f) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	29 866	29 322
g) pozostałe koszty rodzajowe (z tytułu)	19 633	16 952
Koszty według rodzaju, razem	326 970	306 176
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	-10 646	-22 710
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	-46 599	-41 000
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	-38 769	-32 846
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	230 956	209 620

Nota 23 a

INNE PRZYCHODY OPERACYJNE	w tys. zł	
	2008	2007
a) rozwiązane rezerwy (z tytułu)	0	0
- na odpisy aktualizujące mat. i towary	0	0
b) pozostałe, w tym:	500	447
- otrzymane odszkodowania komunikacyjne	0	26
- zwrot VAT zapłaconego za granicą	263	172
- otrzymane kary umowne, odszkodowania	18	39
- zwrócone koszty sądowe	0	10

INNE PRZYCHODY OPERACYJNE	w tys. zł	
	2008	2007
- wynagrodzenie płatnika, zwroty z ZUS	64	64
- zwrócone umowy szkoleniowe	89	76
- inne	66	60
Inne przychody operacyjne, razem	500	447

Nota 24 a

INNE KOSZTY OPERACYJNE	w tys. zł	
	2008	2007
a) pozostałe, w tym:	39 610	22 078
- składki członkowskie	174	249
- darowizny	220	182
- zapłacone kary	7 410	2 025
- koszt prac sfinansowanych dotacjami	11 353	15 079
- odpis aktualizujący należności	17 248	3 785
- działalność bytowa	815	435
- umorzenie należności	2 230	0
- inne	160	323
Inne koszty operacyjne, razem	39 610	22 078

Nota 25 a

PRZYCHODY FINANSOWE Z TYTUŁU ODSETEK	w tys. zł	
	2008	2007
a) z tytułu udzielonych pożyczek	799	414
- od jednostek powiązanych, w tym:	799	414
- od jednostek zależnych	799	414
b) pozostałe odsetki	2 303	1 796
- od pozostałych jednostek	2 303	1 796
Przychody finansowe z tytułu odsetek, razem	3 102	2 210

Nota 25 b

INNE PRZYCHODY FINANSOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) pozostałe, w tym:	10 570	29
- różnice kursowe	10 438	0
- inne	132	29
Inne przychody finansowe, razem	10 570	29

Nota 26 a

KOSZTY FINANSOWE Z TYTUŁU ODSETEK	w tys. zł	
	2008	2007
a) pozostałe odsetki	3 958	2 541
- dla jednostek zależnych	24	29
- dla innych jednostek	3 934	2 512
Koszty finansowe z tytułu odsetek, razem	3 958	2 541

Nota 26 b

INNE KOSZTY FINANSOWE	w tys. zł	
	2008	2007
a) pozostałe, w tym:	385	4 854
- prowizje od gwarancji	210	402
- wycena kredytu	4	170
- różnice kursowe	0	3 574
- dopłaty do Spółek	0	585
- inne	171	123

		w tys. zł	
INNE KOSZTY FINANSOWE			
Inne koszty finansowe, razem		385	4 854

Nota 27 a

PODATEK DOCHODOWY BIEŻĄCY	w tys. zł	
	2008	2007
1. Zysk (strata) brutto	45 637	27 522
2. Trwałe różnice pomiędzy zyskiem (strata) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym	25 838	7 499
3. Przejściowe różnice pomiędzy zyskiem (strata) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym	16 492	21 703
4. Inne różnice pomiędzy zyskiem (strata) brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	-59 172	-45 868
- dochód zwolniony z tytułu działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	-59 172	-45 868
- odliczenie strat z lat poprzednich	0	0
5. Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	28 795	10 856
6. Podatek dochodowy według stawki 19 %	5 471	2 063
7. Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	6 493	1 699
- ujęty w deklaracji podatkowej	5 471	2 063
- odroczoney	1 022	-364

Nota 27 b

PODATEK DOCHODOWY ODROZCZONY WYKAZANY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT:	w tys. zł	
	2008	2007
- podatek dochodowy odroczoney z tytułu różnic przejściowych	1 022	-364
Podatek dochodowy odroczoney, razem	1 022	-364

Nota 28 a

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 25 czerwca 2008 roku postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku zysk netto w kwocie 25 823 009,26 złotych przeznacza w całości na kapitał zapasowy. Zarząd ComArch S.A. do dnia publikacji niniejszego raportu nie podjął decyzji odnośnie propozycji podziału zysku za 2008 rok.

Plik	Opis

Nota 29 a

Zysk netto na 1 akcję w kolumnie "2008" został obliczony jako iloraz zysku netto osiągniętego w okresie 1.01.2008-31.12.2008 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie 1.01.2008-31.12.2008 roku, gdzie wagą jest ilość dni. Zysk netto na 1 akcję w kolumnie "2007" został obliczony jako iloraz zysku netto osiągniętego w okresie 1.01.2007-31.12.2007 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie 1.01.2007-31.12.2007 roku, gdzie wagą jest ilość dni.

Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "2008" został obliczony jako iloraz zysku netto osiągniętego w okresie 1.01.2008-31.12.2008 roku oraz średniej ważonej ilości akcji za okres 1.01.2008-31.12.2008 roku obliczonej wg MSR 33. Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "2007" został obliczony jako iloraz zysku netto osiągniętego w okresie 1.01.2007-31.12.2007 roku oraz średniej ważonej ilości akcji za okres 1.01.2007-31.12.2007 roku obliczonej wg MSR 33. Zgodnie z MSR 33 przy obliczaniu rozwodnionego zysku na 1 akcję (rozwodnionej wartości księgowej na 1 akcję) akcje zwykłe powinny być traktowane jak rozwadniające, wtedy i tylko wtedy, gdy ich konwersja na akcje zwykłe obniżyłaby zysk netto (wartość księgową).

Plik	Opis

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

Plik	Opis
Noty objaśniające do rachunku przepływów.pdf	Noty objaśniające do rachunku przepływów-załącznik nr 7

PRZEPIYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ (METODA POŚREDNIA)	w tys. zł	
	2008	2007
I. Zysk (strata) netto	39 144	25 823
II. Korekty razem	18 825	9 609
1. Amortyzacja	16 886	15 595
2. (Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	-871	402
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	6 275	3 703
4. (Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	-581	1 452
5. Zmiana stanu rezerw	1 149	-364
6. Zmiana stanu zapasów	3 929	-12 924
7. Zmiana stanu należności	31	-23 336
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych z wyjątkiem pożyczek i kredytów	-20 387	13 438
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	12 394	11 058
10. Inne korekty	0	585
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	57 969	35 432

B. DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

Plik	Opis
Dodatkowe noty objaśniające.pdf	Dodatkowe noty objaśniające-załącznik nr 8

PODPISY

PODPISY WSZYSTKICH CZŁONKÓW ZARZĄDU

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2009-04-30	Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
2009-04-30	Piotr Piątośa	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2009-04-30	Maria Smolińska	Główny Księgowy	

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU (SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI EMITENTA)

Plik	Opis
Sprawozdanie zarządu.pdf	Sprawozdanie Zarządu-załącznik nr 9

OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Plik	Opis
------	------

Komisja Nadzoru Finansowego

W niniejszym raporcie nie wypełniono następujących not:

Środki trwałe wykazywane pozabilansowo

Należności długoterminowe, Zmiana stanu należności długoterminowych (wg tytułów), Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności długoterminowych, Należności długoterminowe (struktura walutowa)

Zmiana stanu nieruchomości (wg grup rodzajowych), Zmiana stanu wartości niematerialnych i prawnych (wg grup rodzajowych), Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności, w tym: Zmiana stanu wartości firmy - jednostki zależne, Zmiana wartości firmy - jednostki współzależne, Zmiana stanu wartości firmy - jednostki stowarzyszone, Zmiana stanu ujemnej wartości firmy - jednostki zależne, Zmiana stanu ujemnej wartości firmy - jednostki współzależne, Zmiana stanu ujemnej wartości firmy - jednostki stowarzyszone, Udziały lub akcje w pozostałych jednostkach

Inne inwestycje krótkoterminowe (wg rodzaju), Inne inwestycje krótkoterminowe (struktura walutowa)

Odpisy aktualizujące

Akcje (udziały) własne, Akcje (udziały) emitenta będące własnością jednostek podporządkowanych

Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (z tytułu)

Zmiana stanu długoterminowej rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne (wg tytułów), Zmiana stanu krótkoterminowej rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne (wg tytułów), Zmiana stanu pozostałych rezerw długoterminowych (wg tytułów)

Zobowiązania długoterminowe z tytułu wyemitowanych dłużnych instrumentów finansowych

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu wyemitowanych dłużnych instrumentów finansowych

Zmiana stanu ujemnej wartości firmy

Należności warunkowe od jednostek powiązanych (z tytułu)

Przychody finansowe z tytułu dywidend i udziałów w zyskach

Zysk (strata) na sprzedaży całości lub części udziałów jednostek podporządkowanych

Zyski nadzwyczajne

Straty nadzwyczajne

Łączna kwota podatku odroczonego, Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat dotyczący

Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty), z tytułu:

Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności, w tym:

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPLÝWÓW DO RAPORTU SA-R 2008 COMARCH S.A.

Nota 30

STRUKTURA ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH (ROK BIEŻĄCY)

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	Zmiana stanu
	1	2	1-2
Środki pieniężne w kasie	570	516	53
Środki pieniężne w banku	38 177	49 567	-11 390
Razem	38 747	50 083	-11 337
-w tym różnice kursowe	621	-402	1 023

Nota 31

SPECYFIKACJA WYLICZEŃ WYBRANYCH POZYCJI Z RACHUNKU PRZEPLÝWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH (ROK BIEŻĄCY)

Działalność operacyjna

Poz. A II 1 Amortyzacja

Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	168
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	16 718
Razem	16 886

Poz. A II 3

Wyplacone odsetki od kredytu	6 352
Otrzymane odsetki od pożyczek	-77
Razem	6 275

Poz. A II 4

Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	-257
Koszt sprzedanych i zlikwidowanych środków trwałych	612
Wpływ ze sprzedaży papierów wartościowych	-40
Aktualizacja wartości udziałów	-896
Wynik na sprzedaży akcji, udziałów	-
Razem	-581

Poz. A II 7

Zmiana stanu należności	-31 348
Należności inwestycyjne	-4
Zaliczki inwestycyjne	-
Pożyczki udzielone	32 433
Pożyczki spłacone	-1 050
Inne	-
Razem	31

Poz. A II 8

Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych z wyjątkiem pożyczek, kredytów i innych zobowiązań finansowych	-19 754
Zmiana zobowiązań inwestycyjnych	-201
Zmiana zobowiązań finansowych	-325
Zmiana ZFŚS	-107

Razem **-20 387**

Poz. A II 9

Zmiana stanu rozliczeń czynnych	8 397
Zmiana stanu rozliczeń biernych	3 997

Razem **12 394**

Działalność inwestycyjna**Wpływy****Poz. B I 1**

Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	257
Należności zapłacone	4

Razem **261**

Wydatki**Poz. B II 1**

Nabycie wartości niematerialnych i prawnych	-
Oraz rzeczowych aktywów trwałych	-47 288
Zapłata zobowiązań inwestycyjnych	201
Zaliczki inwestycyjne	-

Razem **-47 087**

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RAPORTU SA-R 2008 COMARCH S.A.

Nota 32

INSTRUMENTY FINANSOWE

A) Zmiany instrumentów finansowych wg kategorii

Zmiany poszczególnych kategorii aktywów finansowych (z wyjątkiem środków pieniężnych i innych aktywów pieniężnych) w okresie 1 stycznia 2007 do 31 grudnia 2007 przedstawiały się następująco:

Zmiany instrumentów finansowych wg kategorii	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiązania finansowe
1 stycznia 2007	0		7 681	53 912
+ zwiększenia	2 000		200	31 564
- zmniejszenia	2 000		980	2 398
31 grudnia 2007	0		6 901	83 078
Ujęcie bilansowe				
Długoterminowe aktywa finansowe			5 439	
<i>w jednostkach powiązanych</i>			5 439	
<i>w pozostałych jednostkach</i>			0	
Krótkoterminowe aktywa finansowe			1 462	
<i>w jednostkach powiązanych</i>			1 450	
<i>w pozostałych jednostkach</i>			12	
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe				4 921
<i>do jednostek powiązanych</i>				181
<i>do pozostałych jednostek</i>				4 740
Długoterminowe zobowiązania finansowe				78 157
<i>do jednostek powiązanych</i>				305
<i>do pozostałych jednostek</i>				77 852

Zmiany poszczególnych kategorii aktywów finansowych (z wyjątkiem środków pieniężnych i innych aktywów pieniężnych) w okresie 1 stycznia 2008 do 31 grudnia 2008 przedstawiały się następująco:

Zmiany instrumentów finansowych wg kategorii	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiązania finansowe
1 stycznia 2008	0		6 901	83 078
+ zwiększenia	7 000		37 441	18 504
- zmniejszenia	7 000		4 664	4 189
31 grudnia 2008	0		39 678	97 393
Ujęcie bilansowe				
Długoterminowe aktywa finansowe			36 278	
<i>w jednostkach powiązanych</i>			36 278	
<i>w pozostałych jednostkach</i>			0	
Krótkoterminowe aktywa finansowe			3 400	
<i>w jednostkach powiązanych</i>			3 400	
<i>w pozostałych jednostkach</i>			0	
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe				7 985
<i>do jednostek powiązanych</i>				507
<i>do pozostałych jednostek</i>				7 478
Długoterminowe zobowiązania finansowe				89 408
<i>do jednostek powiązanych</i>				224
<i>do pozostałych jednostek</i>				89 184

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Dotyczy nabytych jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych pieniężnych. Całość posiadanych i nabytych w roku 2008 jednostek uczestnictwa została w roku 2008 zbyta.

Pożyczki udzielone i należności własne

Pożyczki udzielone wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, w przypadku braku istotnych różnic dla wyceny ujmuje się według wartości nominalnej powiększonej o naliczane memoriałowo odsetki w oparciu o stopę procentową wynikającą z umów.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe dotyczą kredytu inwestycyjnego oraz zobowiązań z tytułu leasingu.

B) Odsetki od zobowiązań finansowych za rok 2008

	Zrealizowane	Niezrealizowane o terminie zapadalności			Razem	Odsetki
		do 3 miesięcy	3-12 miesięcy	powyżej 12 miesięcy		
Odsetki od zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	-	-	-	-
Odsetki od pozostałych krótkoterminowych zobowiązań finansowych	-	-	20	17	-	37
Odsetki od długoterminowych zobowiązań finansowych	6 353	-	-	-	-	6 353
Razem	6 353	-	20	17	-	6 390

C) Odsetki od udzielonych pożyczek i dłużnych instrumentów finansowych za rok 2008

	Zrealizowane	Niezrealizowane o terminie zapadalności			Razem	Odsetki
		do 3 miesięcy	3-12 miesięcy	powyżej 12 miesięcy		
Odsetki od pożyczek udzielonych	77	-	269	1 310	1 502	1 579
Odsetki od dłużnych instrumentów finansowych	-	-	-	-	-	-
Razem	77	-	269	1 310	1 502	1 579

Nota 33**ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE**

Na dzień 31 grudnia 2008 roku w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach banki na zlecenie ComArch S.A. wystawiły gwarancje bankowe i akredytywy o wartości 26 972 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2007 r. ComArch S.A. nie poręczała za zobowiązania z tytułu umów leasingowych.

ComArch S.A. jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczenia stron trzecich wynosi 5 215 tys. zł. Według Zarządu, w oparciu o opinie radców prawnych nie istnieją okoliczności wskazujące na powstanie istotnych zobowiązań z tego tytułu, w konsekwencji nie zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym rezerwy na kwotę potencjalnych roszczeń.

ComArch S.A. korzysta z następujących kredytów inwestycyjnych:

a) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 20 000 tys. zł zaciągnięty w 2004 roku na sfinansowanie I etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Okres kredytowania wynosi 10 lat tj. do 2015 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 13 000 tys. zł. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco, hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku.

b) kredyt inwestycyjny w Kredyt Bank S.A. z siedzibą w Warszawie zaciągnięty w 2006 roku na finansowanie II etapu budowy nowych budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 80 % wartości inwestycji, maksymalnie 26 824 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 25 042 tys. zł.

c) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 44 000 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na działkach, na których zostanie wybudowany budynek, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 43 323 tys. zł.

d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu nieruchomości gruntowej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 15 100 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 5 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na nieruchomości będącej przedmiotem kredytowania. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kredytu przypadającego do spłaty wynosiła 15 100 tys. zł.

Nota 34

PRZYCHODY I KOSZTY DZIAŁALNOŚCI ZANIECHANEJ - NIE DOTYCZY

Nota 35

PLANOWANE NAKŁADY INWESTYCYJNE

Spółka Comarch SA w 2009 roku dokończyła realizację III etapu inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie w postaci budowy budynku biurowo-usługowego o powierzchni 11 445 m² wraz z infrastrukturą techniczną. Wartość prac wykonanych w 2009 roku wyniosła 2 369 tys. zł. W dniu 9 lutego 2009 roku spółka uzyskała decyzję o pozwoleniu na użytkowanie budynku, która uprawomocniła się w dniu 24 marca 2009.

Nota 36**PRZYCHODY COMARCH S.A. Z TYTUŁU SPRZEDAŻY TOWARÓW I USŁUG NA RZECZ POZOSTAŁYCH JEDNOSTEK GRUPY KAPITAŁOWEJ (w tys. zł)**

	2008 r.	2007 r.
ComArch Software AG	19 060	14 497
ComArch Software S.A.R.L.	84	-
ComArch R&D S.A.R.L.	4	-
ComArch, Inc.	4 923	5 806
ComArch Panama, Inc.	379	356
UAB ComArch	438	1 613
ComArch LLC	1 283	1 094
ComArch Middle East FZ-LCC	781	2 083
OOO ComArch	1 329	701
ComArch s.r.o.	-	1
CA Services S.A.	11 882	7 659
INTERIA.PL S.A.	-	1 585
MKS Cracovia SSA	9	2
ComArch Management Sp. z o.o	10	2
ComArch Management Sp. z o.o SKA	10	1
iMed24 S.A.	1 242	-
iFIN24 S.A.	70	-
iReward24 S.A.	313	-
Infrastruktura S.A.	3	-
Razem	41 820	35 400

Należności handlowe ComArch S.A. w jednostkach zależnych i stowarzyszonych wynoszą:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
ComArch Software AG	12 917	7 038
ComArch Software S.A.R.L.	85	-
ComArch R&D S.A.R.L.	4	-
ComArch, Inc.	4 224	6 316
ComArch Panama, Inc.	1 433	882
UAB ComArch	145	415
ComArch LLC	2 596	1 262
ComArch Middle East FZ-LCC	877	1 876
OOO ComArch	1 668	503
ComArch s.r.o.	-	-
CA Services S.A.	1 688	3 821
INTERIA.PL S.A.	-	684
MKS Cracovia SSA	11	5
ComArch Management Sp. z o.o.	1	3
ComArch Management Sp. z o.o. SKA	1	2
iMed24 S.A.	46	-
iFIN24 S.A.	37	-
iReward24 S.A.	442	-
Infrastruktura S.A.	4	-
Razem	26 179	22 807

Nota 37

**ZAKUPY COMARCH S.A. OD POZOSTAŁYCH JEDNOSTEK GRUPY KAPITAŁOWEJ
(towary i usługi podstawowe)**

	2008 r.	2007 r.
ComArch Software AG	2 470	3 197
ComArch Software S.A.R.L.	-	-
ComArch R&D S.A.R.L.	-	-
ComArch, Inc.	1	32
ComArch Panama, Inc.	-	73
UAB ComArch	793	184
ComArch LLC	483	504
ComArch Middle East FZ-LCC	-	-
OOO ComArch	-	-
ComArch s.r.o.	-	5
CA Services S.A.	11 894	11 636
INTERIA.PL S.A.	-	973
MKS Cracovia SSA	-	2
Bonus Development Sp. z o.o. SKA	92	-
Razem	15 733	16 606

Zobowiązania handlowe ComArch S.A. wobec jednostek zależnych i stowarzyszonych wynoszą:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
UAB ComArch	501	171
ComArch Software AG	705	857
ComArch Software S.A.R.L.	-	-
ComArch R&D S.A.R.L.	-	-
ComArch, Inc.	-	33
ComArch Panama, Inc.	15	12
ComArch LLC	929	223
ComArch Middle East FZ-LCC	-	-
OOO ComArch	-	-
ComArch s.r.o.	-	-
CA Services S.A.	1 318	3 733
INTERIA.PL S.A.	-	349
MKS Cracovia SSA	207	707
Bonus Development Sp. z o.o.	2	-
Razem	3 677	6 085

Nota 38

INFORMACJE O TRANSAKCJACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI ORAZ INNYMI OSOBAMI POWIĄZANYMI NA WARUNKACH ODMIENNYCH OD WARUNKÓW RYNKOWYCH – NIE WYSTĄPIŁY

Nota 39

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W COMARCH S.A.

2008 ROK			
Pracownicy:		Pracownicy:	
- etatowi	2 174	- bezpośrednio produkcyjni	2 137
- współpracujący	523	- pośrednio produkcyjni i sprzedaż	294
		- kierownictwo i administracja	266
Razem	2 697	Razem	2 697
2007 ROK			
Pracownicy:		Pracownicy:	
- etatowi	2 114	- bezpośrednio produkcyjni	2 076
- współpracujący	481	- pośrednio produkcyjni i sprzedaż	265
		- kierownictwo i administracja	254
Razem	2 595	Razem	2 595

Nota 40**WYNAGRODZENIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH (OKRES BIEŻĄCY) W ZŁ****Zarząd ComArch S.A.**

I.p.		Wyplacone przez ComArch S.A.	Wyplacone przez jednostki zalezne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	4 918 419,48	1 500,00	4 919 919,48
2	Rafał Chwast*	207 867,14	0,00	207 867,14
3	Piotr Piątosza	910 364,32	500,00	910 864,32
4	Paweł Prokop	487 262,61	0,00	487 262,61
5	Piotr Reichert	1 147 004,80	500,00	1 147 504,80
6	Zbigniew Rymarczyk	774 818,51	0,00	774 818,51
7	Konrad Tarański**	140 415,78	2 000,00	142 415,78
8	Marcin Warwas	834 912,58	0,00	834 912,58
	Razem	9 421 065,22	4 500,00	9 425 565,22

*) Rafał Chwast złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu z dniem 31 grudnia 2007 roku.

***) Walne Zgromadzenie ComArch S.A. powołało w dniu 25 czerwca 2008 roku Pana Konrada Tarańskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Dyrektora Finansowego Spółki ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

I.p.		Wyplacone przez ComArch S.A.	Wyplacone przez jednostki zalezne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	213 235,24	0,00	213 235,24
2	Maciej Brzeziński	30 000,00	0,00	30 000,00
3	Maciej Czapiewski*	15 000,00	0,00	15 000,00
4	Wojciech Kucharzyk	30 000,00	0,00	30 000,00
5	Anna Ławrynowicz	30 000,00	0,00	30 000,00
6	Tadeusz Syryjczyk	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	348 235,24	0,00	348 235,24

*) Walne Zgromadzenie powołało w dniu 25 czerwca 2008 roku Pana Macieja Czapiewskiego na stanowisko Członka Rady Nadzorczej.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez ComArch S.A. gwarancje i poręczenia na rzecz Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz ich bliskich.

Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki**a) Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007**

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki. Program miał zostać zrealizowany poprzez zaoferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym.

Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

b) Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaoferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczony:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,
- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

Zgodnie z MSSF2 Spółka jest zobowiązana obliczyć wartość opcji, a następnie ujmować ją jako koszt w rachunku zysków i strat w okresie życia danej opcji, tj. od dnia przyznania do dnia wygaśnięcia. Spółka będzie ujmować w rachunku wyników wartość poszczególnych opcji począwszy od momentu przyznania opcji dla Pracowników Kluczowych za dany rok trwania programu.

Spółka zwraca uwagę, że mimo iż wartość opcji każdorazowo pomniejsza zysk netto Spółki i Grupy, to

jednak operacja ta nie wpływa na wartość przepływów pieniężnych w Spółce. Ponadto ekonomiczny koszt opcji ujmowany jest w rachunku wyników poprzez uwzględnienie w „rozwodnionym zysku netto” nowoemitowanych akcji dla uczestników Programu. Pomimo iż standard MSSF2 został oficjalnie przyjęty przez Unię Europejską do stosowania przez spółki giełdowe do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, to jednak przez wielu ekspertów jest on wskazywany jako kontrowersyjny, gdyż w ich ocenie ujęcie kosztu opcji w rachunku wyników prowadzi do podwójnego liczenia wpływu programu opcyjnego (raz przez wynik i drugi raz poprzez rozwodnienie).

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,74 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 34,45 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 5 943 tys. zł i została rozpoznana w rachunku wyników w roku 2008.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji na rok 2009. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,792 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 38,62 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 2 981 tys. zł i zostanie ona rozpoznana jako koszt w rachunku wyników w roku 2009.

Nota 41.

ZNACZĄCE ZDARZENIA DOTYCZĄCE LAT UBIEGŁYCH - NIE DOTYCZY

Nota 42.

ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

1) Konwersja, dopuszczenie do obrotu giełdowego, wprowadzenie do obrotu giełdowego i asymilacja 9 400 akcji serii A

W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Zarządu ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A

- przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,

- po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

Ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 954 196

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 12/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r., stwierdził, że do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A spółki ComArch S.A. o wartości nominalnej 1 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLCOMAR00061”.

Na podstawie §38 ust. 1 i ust. 3 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 16 stycznia 2009 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 16 stycznia 2009 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki będącymi w obrocie giełdowym. Dnia 13 stycznia 2009 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 16 stycznia 2009 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 202 796 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLCOMAR00012. O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących 1/2009, 3/2009 oraz 4/2009.

2) Zwiększenie udziału BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. w ogólnej liczbie głosów na WZA ComArch S.A.

W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Zrównoważony Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2 %.

W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61 % w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04 % udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 9/2009.

3) Terminy raportów okresowych w 2009 roku

RAPORTY KWARTALNE skonsolidowane rozszerzone:

1) IV kwartał 2008 w dniu 27.02.2009

2) I kwartał 2009 w dniu 15.05.2009

3) II kwartał 2009 w dniu 14.08.2009

4) III kwartał 2009 w dniu 13.11.2009

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

1) Skonsolidowany rozszerzony raport półroczny za I półrocze 2009 roku w dniu 31.08.2009

2) Raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009

3) Skonsolidowany raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009

4) Zakończenie wezwania na akcje spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 02 lutego 2009 zakończono zostało, przeprowadzone przez Comarch Software AG, wezwanie do sprzedaży akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22

grudnia 2008 roku. W wyniku rozliczenia powyższego wezwania dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. O szczegółach spółka informowała w raporcie bieżącym nr 6/2009.

5) Podpisanie umowy ramowej z CPI MSWiA

W dniu 7 kwietnia 2009 roku została podpisana umowa ramowa pomiędzy Centrum Projektów Informatycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie („CPI MSWiA”) a konsorcjum firm ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, CA Services SA z siedzibą w Krakowie i PwC Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („Konsorcjum”). Zawarta umowa ma charakter umowy ramowej, w rozumieniu art. 99 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2007, Nr 233 poz. 1655 z póź. zm.) – prawo zamówień publicznych i określa warunki realizacji zamówień na usługi przez strony niniejszej umowy. Przedmiotem niniejszej umowy jest określenie warunków udzielania i realizacji zamówień na świadczenie usług doradczych w zakresie realizowanych projektów, jakich CPI MSWiA może udzielić Konsorcjum w okresie obowiązywania niniejszej umowy.

Na podstawie niniejszej umowy ramowej CPI MSWiA może udzielać Konsorcjum zamówień do kwoty netto w wysokości 54 279 400,00 zł, nie dłużej jednak niż 4 lata od dnia zawarcia niniejszej umowy. Kwota, o której mowa jest jedynie kwotą orientacyjną i określa górną granicę zobowiązań jakie CPI MSWiA może zaciągnąć na podstawie niniejszej umowy ramowej. Udzielenie zamówień na niższą kwotę niż wskazana powyżej nie może być podstawą roszczenia wobec CPI MSWiA z tytułu nie wywiązania się z umowy ramowej. W przypadku wyczerpania powyższej kwoty, umowa ramowa wygasa, bez konieczności składania dodatkowych oświadczeń stron.

W ramach realizacji przedmiotu zamówienia Konsorcjum będzie wykonywać usługi obejmujące:

- 1) Doradztwo strategiczne m. in. w zakresie planowania projektów, analizy wymagań, opracowania architektury, opracowania dokumentacji oraz ewentualnych zmian w przepisach prawa dotyczących obszarów działania prowadzonych projektów,
- 2) Wsparcie zespołów wykonawczych Zamawiającego w zakresie zarządzania programami, portfelami projektów oraz projektem i zorganizowania Biura Projektu oraz wykonywanie prac zleconych przez biuro projektu Zamawiającego, w tym w szczególności: opracowanie niezbędnej dokumentacji, wsparcia w toku udzielania zamówień publicznych w toku realizacji projektów, wsparcie w zakresie pozyskiwania i kontroli finansów projektowych w tym pozyskiwanie funduszy pomocowych UE, wsparcie w zakresie strategii komunikacji oraz promocji projektów, wsparcie w toku odbiorów produktów wytwarzanych w ramach poszczególnych projektów.

6) Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Spółka ComArch S.A. zawarła w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku kontrakty terminowe na sprzedaż walut obcych. Łączna wartość nominalna kontraktów terminowych otwartych 27 kwietnia 2009 roku wynosiła 2 650 tys. EUR oraz 2 000 tys. USD. Na dzień 27 kwietnia 2009 roku wycena otwartych kontraktów terminowych wynosiła plus 86 tys. zł. Kontrakty zapadają w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez ComArch S.A. kontraktami, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

Nota 43.

ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI

W 2008 roku Spółka nie dokonała istotnych zmian zasad rachunkowości w stosunku do poprzedniego roku obrotowego.

NOTA 44.

CHARAKTER I CEL GOSPODARCZY NIEODZWIERCIEDLONYCH W BILANSIE UMÓW, W ZAKRESIE NIEZBĘDNYM DO OCENY ICH WPŁYWU NA SYTUACJĘ MAJĄTKOWĄ, FINANSOWĄ I WYNIK FINANSOWY JEDNOSTKI – NIE DOTYCZY

NOTA 45.

INFORMACJE O WYNAGRODZENIU BIEGŁEGO REWIDENTA LUB PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH, WYPŁACONYM LUB NALEŻNYM ZA ROK OBROTOWY

Lp.	Rodzaj usług	Wysokość wynagrodzenia (netto w PLN)
1	Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2008 rok	113 400
2	Inne usługi poświadczające (przeгляд sprawozdania półrocznego za I półrocze 2008 roku)	75 600
3	Usługi doradztwa podatkowego	-
4	Pozostałe usługi	-
	RAZEM	189 000

Wynagrodzenie za przeгляд zostało wypłacone w roku 2008 natomiast pozostała część wynagrodzenia zostanie wypłacona w roku 2009.

COMARCH

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI

COMARCH S.A.

W 2008 ROKU

KRAKÓW, 30 KWIETNIA 2009 ROKU

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE O FIRMIE	3
2. PODSTAWOWE WIELKOŚCI EKONOMICZNO-FINANSOWE.....	6
3. PRODUKTY I USŁUGI OFEROWANE PRZEZ COMARCH W 2008 ROKU	8
4. POZYCJA SPÓŁKI NA RYNKU IT ORAZ INFORMACJA O RYNKACH ZBYTU I O ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA.....	22
5. STRUKTURA SPRZEDAŻY	22
6. CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTWA EMITENTA.....	23
7. POZOSTAŁE ISTOTNE CZYNNIKI, W TYM RYZYKA I ZAGROŻEŃ	24
8. PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI	25
9. ANALIZA FINANSOWA SPÓŁKI	25
10. KREDYTY, POŻYCZKI, PORĘCZENIA, GWARANCJE	28
11. NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W 2008 ROKU I PO DACIE BILANSU	30
12. OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE BADAŃ I ROZWOJU ORAZ OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH, W PORÓWNANIU DO WIELKOŚCI POSIADANYCH ŚRODKÓW	41
13. POWIĄZANIA KAPITAŁOWE EMITENTA	42
14. ODDZIAŁY COMARCH S.A.....	47
15. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ EMITENTA LUB JEDNOSTKĘ OD NIEGO ZALEŻNĄ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE	47
16. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI WYKAZANYMI W RAPORCIE ROCZNYM A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK.....	47
17. OPIS CZYNNIKÓW I ZDARZEŃ O NIETYPOWYM CHARAKTERZE MAJĄCYCH ZNACZĄCY WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ EMITENTA I OSIĄGNIĘTE ZYSKI ORAZ ICH OCENA.....	48
18. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA I JEGO GRUPĄ KAPITAŁOWĄ	48
19. DANE DOTYCZĄCE UMOWY Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.....	48
20. SYSTEM KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH.....	49
21. POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	49

1. Informacje o firmie

Firma Spółki: ComArch Spółka Akcyjna
 Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 A
 Telefon: (12) 646 10 00
 Fax: (12) 646 11 00
 Regon: 350527377
 Nr identyfikacyjny NIP: 677-00-65-406

1.1. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5 % w ogólnej liczbie głosów na WZA ComArch S.A.

Na kapitał zakładowy ComArch S.A. składa się 7 960 596 akcji o łącznej wartości nominalnej 7 960 596 zł. Zgodnie z informacją posiadaną przez ComArch S.A., na dzień 31 grudnia 2008 roku akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5 % głosów na WZA Spółki są państwo Elżbieta i Janusz Filipiak oraz klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.

Akcjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki*	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	2 518 383	31,63%	5 902 383	39,37%
Elżbieta Filipiak	799 000	10,04%	3 995 000	26,65%
Elżbieta i Janusz Filipiakowie	94 000	1,18%	470 000	3,13%
Pozostali członkowie Zarządu	67 348	0,85%	104 948	0,70%
Klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.,	2 462 771	30,94%	2 462 771	16,43%
<i>w tym akcje BZ WBK TFI S.A.</i>	<i>1 500 860**</i>	<i>18,85%</i>	<i>1 500 860</i>	<i>10,04%</i>
Inni akcjonariusze	2 019 094	25,36%	2 056 694	13,72%
Razem	7 960 596	100,00%	14 991 796	100,00%

*) Dnia 5 stycznia 2009 roku na wniosek jednego z akcjonariuszy miała miejsce konwersja 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na 9 400 akcji zwykłych na okaziciela stąd wg stanu na dzień sporządzenia raportu ogólna liczba głosów przypadająca z akcji ComArch S.A. wynosi 14 954 196 głosów.

**) W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna zawiadomiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%. W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A.

1.2. Rada Nadzorcza i Zarząd ComArch S.A.

1.2.1 Rada Nadzorcza wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady
Maciej Brzeziński	Wiceprzewodniczący Rady
Maciej Czapiewski*	Członek Rady
Wojciech Kucharzyk	Członek Rady
Anna Ławrynowicz	Członek Rady
Tadeusz Syryjczyk	Członek Rady

Według wiedzy Spółki spośród członków Rady Nadzorczej jedynie Przewodnicząca Rady Pani Elżbieta Filipiak jest w posiadaniu akcji Spółki. W dniu 31 grudnia 2008 r. Pani Filipiak posiadała 799 000 akcji, które stanowiły 10,04 % kapitału zakładowego Spółki. Z akcji tych przysługiwało 3 995 000 głosów na walnym zgromadzeniu, co stanowiło 26,65% w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A. Ponadto Pani Filipiak posiadała łącznie z małżonkiem Januszem Filipiakiem 94 000 sztuk akcji ComArch S.A.

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.

1.2.2 Zarząd wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu
Piotr Piątosza	Wiceprezes Zarządu
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu
Konrad Tarański*	Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu

W dniu 31 grudnia 2008 roku Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji, ponadto małżeństwo Janusz i Elżbieta Filipiak posiadało łącznie 94 000 sztuk akcji ComArch S.A., Piotr Piątosza posiadał 10 776, Paweł Prokop posiadał 34 500 akcji oraz Zbigniew Rymarczyk posiadał 22 072 akcji. Konrad Tarański, Piotr Reichert i Marcin Warwas nie posiadali akcji Spółki ComArch S.A.

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

Prokurentami Spółki są: Dariusz Durałek, Jowita Gmytryk, Tomasz Matysik, Katarzyna Maurer, Tomasz Nakonieczny oraz Urszula Ulanik.

1.2.3 Umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Program jest realizowany poprzez oferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki. W 2009 roku nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych. Więcej szczegółów dotyczących programu zostało zaprezentowane w pkt 11.4.7 niniejszego sprawozdania.

1.2.4 Umowy zawarte między emitentem a osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie

Nie dotyczy.

1.2.5 Wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści, w tym wynikających z programów motywacyjnych lub premiowych opartych na kapitale emitenta, wypłaconych, należnych lub potencjalnie należnych, odrębnie dla każdej z osób zarządzających i nadzorujących emitenta

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

I.p.		Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	213 235,24	0,00	213 235,24
2	Maciej Brzeziński	30 000,00	0,00	30 000,00
3	Maciej Czapiewski*	15 000,00	0,00	15 000,00
4	Wojciech Kucharzyk	30 000,00	0,00	30 000,00
5	Anna Ławrynowicz	30 000,00	0,00	30 000,00
6	Tadeusz Syryjczyk	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	348 235,24	0,00	348 235,24

Zarząd ComArch S.A.

I.p.		Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	4 918 419,48	1 500,00	4 919 919,48
2	Rafał Chwast**	207 867,14	0,00	207 867,14
3	Piotr Piątosza	910 364,32	500,00	910 864,32
4	Paweł Prokop	487 262,61	0,00	487 262,61
5	Piotr Reichert	1 147 004,80	500,00	1 147 504,80
6	Zbigniew Rymarczyk	774 818,51	0,00	774 818,51
7	Konrad Tarański*	140 415,78	2 000,00	142 415,78
8	Marcin Warwas	834 912,58	0,00	834 912,58
	Razem	9 421 065,22	4 500,00	9 425 565,22

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. z dnia 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A. a Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

**) Rafał Chwast złożył rezygnację z pełnionej funkcji członka Zarządu ComArch S.A. z dniem 31 grudnia 2007 roku.

1.2.6 Udzielone pożyczki osobom zarządzającym i nadzorującym

Na dzień 31 grudnia 2008 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez ComArch S.A. gwarancje i poręczenia na rzecz Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz ich bliskich.

2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe

2.1. Wybrane dane finansowe

	2008	2007	2006	2005
Przychody ze sprzedaży	615 379	530 326	461 808	425 223
Zysk operacyjny	35 448	34 322	41 653	34 565
Zysk netto	39 144	25 823	42 463	29 088
Zysk na akcję	4,92	3,24	5,74	4,21
Aktywa	732 520	506 314	427 236	328 188
Wartość księgowa	456 784	264 948	238 691	157 774
Wartość księgowa na akcję	57,38	33,28	31,75	22,68

W skali roku 2008 przychody ze sprzedaży osiągnęły wartość 615,4 mln zł, co stanowi wzrost o 85,1 mln zł, czyli o 16,0 % w stosunku do roku 2007. Zysk operacyjny osiągnął 35,4 mln zł i wzrósł o 1,1 mln zł w porównaniu do 2007 roku. Rentowność operacyjna w 2008 r. spadła do poziomu 5,8 % (spadek z 6,5 % w 2007 roku). Zysk netto Spółki ukształtował się na poziomie 39,1 mln zł, co stanowi wzrost w stosunku do 2007 roku o 51,6 %. W konsekwencji rentowność netto wzrosła z poziomu 4,9 % w 2007 roku do 6,4 %.

2.2. Zatrudnienie i zdolności produkcyjne spółki

W dniu 31 grudnia 2008 roku w ComArch S.A. było zatrudnionych 2 666 osób wobec 2 675 osób zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2007 roku.

W poniższych tabelach przedstawione zostało przeciętne zatrudnienie w ComArch S.A. w 2008 roku:

Ilość osób zatrudnionych:	2008	2007
- na stałe	2 174	2 114
- jako współpracownicy	523	481
Razem	2 697	2 595

Pracownicy zatrudnieni na stałe:	2008	2007
- bezpośrednio produkcyjni	2 137	2 076
- pośrednio produkcyjni i sprzedaż	294	265
- kierownictwo i administracja	266	254
Razem	2 697	2 595

Większość produkcji wykonywanej przez Comarch polega na wytwarzaniu oprogramowania komputerowego na zlecenie oraz tworzeniu własnych, uniwersalnych produktów software'owych. Podstawowym czynnikiem ograniczającym moce produkcyjne są zasoby ludzkie. Do stałego inwestowania w nowe produkty i technologie firma potrzebuje pracowników o odpowiednio szerokim zakresie kompetencji. Firma elastycznie zarządza zespołami pracowników, poprzez ciągłą optymalizację obsadzenia stanowisk w aktualnych projektach komercyjnych i prowadzonych projektach wewnętrznych (budowa nowych produktów i uaktualnianie istniejących nie związane bezpośrednio z wymaganiami kontraktowymi), wskutek czego nie zdarza się, aby zasoby ludzkie nie były w pełni wykorzystywane.

2.3. Kurs na giełdzie

Okres	Najwyższy	Najniższy
I kwartał 2008	177,1	108,0
II kwartał 2008	117,5	76,5
III kwartał 2008	81,0	64,0
IV kwartał 2008	74,1	47,0

W dniu 31 grudnia 2008 roku kurs zamknięcia akcji ComArch S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wyniósł 61,0 zł, co stanowi spadek o 66,5 % w stosunku do ostatniego kursu zamknięcia akcji ComArch S.A. w 2007 roku, który wyniósł 182,0 zł. Związane jest to przede wszystkim z kryzysem finansowym i związanymi z nim znaczącymi spadkami kursów akcji odnotowanymi w 2008 roku na giełdach w Polsce i na całym świecie.

3. Produkty i usługi oferowane przez Comarch w 2008 roku

Comarch jest producentem innowacyjnych systemów informatycznych dla kluczowych sektorów gospodarki: telekomunikacji, finansów i bankowości, administracji publicznej, dużych przedsiębiorstw oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Szeroki zakres oferty Comarch obejmuje systemy klasy ERP i finansowo-księgowo, systemy CRM i oprogramowanie lojalnościowe, systemy wsparcia sprzedaży i elektronicznej wymiany dokumentów, zarządzanie wiedzą, Business Intelligence, bezpieczeństwo i ochronę danych oraz wiele innych rozwiązań. Oprócz dostarczania klientom innowacyjnych rozwiązań informatycznych Comarch koncentruje się na profesjonalnej obsłudze klienta oraz zapewnieniu usług konsultingowych, doradczych i integracyjnych jako spójnego pakietu, dzięki czemu odbiorcy produktów i usług oferowanych przez Comarch mogą w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez nowoczesne systemy informatyczne.

PRODUKTY

3.1. Rozwiązania dla sektora Telekomunikacyjnego

3.1.1. Customer Billing and Management (Comarch BSS/CRM Suite)

Comarch Customer Billing and Management to innowacyjna, modułarna platforma bilingowa wspomagająca wszystkie obszary związane z rozliczeniami oraz obsługą klientów, a także szeroko rozumianych dostawców i odbiorców usług telekomunikacyjnych. Jej zadaniem jest realizowanie biznesowych celów operatora i przygotowanie go do wprowadzania usług nowej generacji.

Wszzechstronny zestaw modułów pozwala na obsługę działalności na wszystkich rynkach telekomunikacyjnych: telefonii stacjonarnej, komórkowej, usług internetowych, telewizji kablowej czy dostawców treści.

Comarch Customer Billing and Management ma elastyczną, skalowalną i otwartą architekturę, która wspiera cały proces bilingowy. Oparty na najnowszych technologiach jest wysoce wydajnym i niezawodnym systemem i może być integrowany z innymi systemami. Platforma uzyskała certyfikaty wydajności na platformach Sun i HP w międzynarodowych centrach testowych w Wielkiej Brytanii, Szwajcarii oraz Niemczech. Przy jego pomocy operatorzy mogą stawić czoła najtrudniejszym wyzwaniom, takim jak biling między-operatorzski, wdrażanie usług nowej generacji czy biling konwergentny.

Produkty i rozwiązania wyliczone poniżej są przeznaczone między innymi do rozliczeń bilingowych oraz zarządzania danymi klientów:

- **Comarch Convergent Billing** to zaawansowane technologicznie narzędzie wspierające operatora w obszarze bilingu - kompletna odpowiedź Comarch na zagadnienie krytyczne dla dostawców usług telekomunikacyjnych. Jest to wysoce wydajny, skalowalny system, który może przetwarzać praktycznie nieograniczone ilości danych. Znakomity, przyjazny interfejs użytkownika zapewnia łatwą i intuicyjną obsługę. System umożliwia oferowanie usług następnej generacji, dzięki mechanizmowi bilingu 3G, opartemu na zdarzeniach, których format może być konfigurowany na potrzeby usług IP, VoIP, GPRS i UMTS, włączając w to szeroki zakres planów taryfowych i rabatów.
- **Comarch 3arts (Compact BSS/OSS/CRM)** jest rozwiązaniem dla operatorów telekomunikacyjnych oraz dostawców usług, którzy wymagają szybkiego wprowadzania nowoczesnych usług na rynek. Rozwiązanie daje szerokie wsparcie dla procesu przygotowywania produktu, definiowania usług oferowanych klientom, publikowania oraz sprzedaży produktów poprzez dostępne kanały sprzedaży. Do podstawowych funkcjonalności należą jednak aktywacja, kontrola i rozliczanie tych usług a także monitoring i raportowanie.
- **Comarch CRM for Telecoms** pozwala operatorom na efektywne komunikowanie się z klientami, a przez to podnoszenie ich satysfakcji i wskaźnika retencji. W systemie zastosowano standard Inductive User Interface jako podstawę imponującego, ergonomicznego interfejsu użytkownika i

przyjaznego środowiska pracy. Intuicyjny wybór zadań przypisanych do danego ekranu pozwala na wydajniejszą pracę. Użytkownicy szybko zapoznają się z systemem dzięki modelowi 'jeden ekran - jedno zadanie' wyposażonemu w kreatory dla bardziej skomplikowanych zadań, linki kontekstowe, funkcjonalności pomocy i przyjazny interfejs (podobny do przeglądarki www).

- **Comarch Customer Loyalty Management** jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych, o szerokiej funkcjonalności, przeznaczonym zarówno dla prostych, jak i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa wzrostu firmy.
- **Comarch Central Product Catalog (CPC)** to centralne repozytorium produktów dla dostawców usług telekomunikacyjnych. Informacja z Product Catalog może być wykorzystana poprzez dowolny system OSS/BSS pracujący z produktami lub usługami: system billingowy, CRM, services provisioning, etc. Comarch Central Product Catalog jest narzędziem które ułatwia definiowanie, przechowywanie i zarządzanie produktami końcowymi. Comarch Central Product Catalog funkcjonuje jako centralna baza produktów i ofert dla wszystkich systemów operatora. Zamiast definiować i zarządzać produktami i ofertami za pomocą kilku różnych systemów i złożonych procesów wymiany danych, operator może wykorzystać Comarch Product Catalog jako centralne narzędzie do definiowania i modyfikowania produktów i ofert.
- **Comarch Self Care** zapewnia abonentom wszelkiego rodzaju usług telekomunikacyjnych sprawny dostęp do dokładnej informacji oraz ich kont przez całą dobę. Ten kompleksowy system pozwala abonentom i partnerom na przeglądanie i analizowanie dokumentów finansowych i informacji o ich kontaktach, aktywowanie i dezaktywowanie usług oraz przesyłanie komentarzy do operatora w sposób łatwy i elastyczny. System wspomaga również marketing operatora funkcjonując jako kanał komunikacji np. dla reklam i promocji. Zbudowany przy wykorzystaniu najnowszych technologii, elastyczny i skalowalny system może być efektywnie dopasowany do kultury organizacyjnej operatora, niezależnie od liczny abonentów, złożoności usług czy ilości przesyłanych danych. Comarch Self Care zawiera następujące aplikacje: Customer SelfCare, Business Care, Partner SelfCare oraz Dealer Care.
- **Comarch Voucher and Top-Up Management** jest niezależnym komponentem, który może wspierać operatorów mobilnych lub IP w zakresie zarządzania tzw. kartami kodów jednorazowych (vouchers) oraz procesem doładowywania kont pre-paid. System może być zintegrowany z istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną jak np. media gateways lub może być dostarczony wraz z kompletnym rozwiązaniem IVR.
- **Comarch Active Mediation** zapewnia konwergentną mediację poprzez wszystkie poziomy piramidy TMN, od zarządzania elementami biznesowymi po elementy sieciowe. System pozwala na mediację pomiędzy dowolną liczbą różnych domen, takich jak GSM, GPRS, IP, ATM, SDH i wiele innych.
- **Comarch Service Activation** - ma za zadanie optymalizować procesy planowania i aktywowania nowych usług zgodnie z uprzednio zdefiniowanymi parametrami. System wspiera definiowanie i zlecenie nowych usług, gwarantując, że zostały wzięte pod uwagę najkorzystniejsze kryteria.
- **Comarch BI for Telecoms** umożliwia dynamiczną, wielowymiarową analizę danych. Dużo prostsze staje się uzyskanie miarodajnych odpowiedzi na pytania o zyskowność produktów, o politykę cenową, o skuteczność w pozyskiwaniu i utrzymywaniu klientów, czy strukturę przychodów. Wystarczy się zalogować, aby uzyskać dostęp do zbioru gotowych, przystosowanych do potrzeb operatora telekomunikacyjnego raportów z możliwością pogłębionej analizy (ang. drill-down/-up).
- **Comarch Master Resource Management** pełni funkcję centralnego Resource Inventory, używanego w wielu systemach telekomunikacyjnych. W swym zamierzeniu MRM ma stworzyć

jedno centrum odpowiedzialne za bazę danych Resource Inventory, zarządzanie cyklem życia oraz wsparcie logistyki.

3.1.2. Wholesale, Interconnect and Partner Management (Comarch BSS Suite)

Comarch Wholesale, Interconnect and Partner Management posiada elastyczną, skalowalną i otwartą architekturę, która wspiera cały proces bilingowy. Oparty na najnowszych technologiach jest wysoce wydajnym i niezawodnym systemem i może być integrowany z innymi systemami. Przy jego pomocy, operatorzy mogą stawić czoła najtrudniejszym wyzwaniom, takim jak biling między-operatorski, wdrażanie usług nowej generacji czy biling konwergencyntny.

Na tę platformę składają się następujące produkty:

- **Comarch Interconnect Billing** - rozwiązanie w zakresie Interconnect przeznaczone dla operatorów, którzy posiadają punkt styku z innymi operatorami w zakresie dowolnych usług telekomunikacyjnych wymagających rozliczeń między-operatorских. Stworzone na bazie systemu Comarch InterPartner Billing rozwiązanie pozwala na osiągnięcie konwergencji na poziomie rozliczeń hurtowych gdyż ten sam system może być wykorzystywany do rozliczeń zarówno usług głosowych jak i innych usług typu DATA, SMS, MMS czy usług premium. Możliwe jest wykorzystanie go także do umów roamingowych oraz revenue sharing.
- **Comarch Relationship Partner Management** oferuje interfejs internetowy do zarządzania danymi partnera zgromadzonymi w systemie bilingowym. System składa się z dwóch części: modułu przeglądania danych partnerów oraz modułu zarządzania relacjami z partnerami. System wykorzystuje Comarch Business Process Management do zarządzania procesami związanymi z partnerami, takimi jak zarządzanie zleceniami i zadaniami, czy skargami. Comarch Partner Relationship Management jest silnie zintegrowany z Comarch InterPartner Billing.
- **Comarch Least Cost Routing** automatycznie odnajduje optymalne ścieżki dla połączeń telekomunikacyjnych na podstawie dowolnego zestawu kryteriów: ceny, jakości połączenia, wskaźnika wydajności sieci, opóźnienia odpowiedzi, i innych. Moduł może przeprowadzać jednocześnie wiele analiz, w celu późniejszego porównania ich wyników. Comarch Least Cost Routing jest integralną częścią Comarch InterPartner Billing, systemu służącego bilingowi i rozliczeniom między-operatorским.
- **Comarch Roaming** - to rozwiązanie wspiera proces rozliczeń roamingowych dla operatorów mobilnych i składa się z dwóch modułów uzupełniających systemy bilingowe: Comarch Convergent Billing oraz Comarch InterPartner Billing System.
- **Comarch Revenue Sharing** – to rozwiązanie przeznaczone jest dla operatorów, którzy współpracują z innymi operatorami, dostawcami treści lub usług w celu dostarczenia kompleksowych usług dla swoich klientów. Pozwala ono na zarządzanie relacjami z partnerami oraz skomplikowanym procesem rozliczeń i podziału zysków.

3.1.3. Operational Support Systems (Comarch OSS Suite)

Comarch OSS Suite to kompleksowa platforma zarządzania siecią i usługami telekomunikacyjnymi, która ułatwia operatorom podniesienie niezawodności i jakości ich infrastruktury i usług. Platforma jest zgodna ze standardem NGOSS i składa się z modułów, które mogą być dostosowane do indywidualnych potrzeb operatora w celu zwiększenia zwrotu na inwestycji (ROI) i kosztów operacyjnych. Platforma wspiera wszystkie obszary OSS. Została zbudowana przy zastosowaniu nowoczesnych technologii (J2EE, Corba and RMI), z szyną komunikacyjną opartą na XML i SOAP. Pozwala to na doskonałą integrację z innymi systemami IT (np. BSS, OSS, CRM) oraz na wydajny przepływ informacji między poszczególnymi systemami. Comarch OSS dzięki swoim unikalnym i wyjątkowym zaletom pozwala przedsiębiorstwu w pełni czerpać korzyści z posiadanej infrastruktury sieciowej.

Na tę platformę składają się następujące produkty:

- **Comarch Network & Service Inventory** to jeden z kluczowych modułów systemu Comarch OSS, który jest odpowiedzialny za gromadzenie informacji na temat usług jak i zasobów sieci operatora umożliwiające wykorzystanie pełnego potencjału sieci w innowacyjny sposób oraz zwiększenie wydajności działania sieci. System dostarcza szczegółowe informacje o fizycznych i logicznych zasobach sieci i umożliwia przeszukiwanie ich za pomocą szerokiego zakresu kryteriów. Umożliwia również pełną wizualizację sieci telekomunikacyjnej i zainstalowanej w niej infrastruktury. Comarch Network & Service Inventory składa się z dwóch głównych modułów:
  - **Comarch Service Inventory Management Service Inventory** jest odpowiedzialny za modelowanie oraz przechowywanie informacji odnośnie zasobów „customer-facing services”. Comarch Network & Service Inventory również wspiera takie funkcjonalności jak Auto-Discovery oraz rekonsylacja, dzięki którym informacje składowane w bazie inventory mogą być uaktualniane wraz ze zmianami występującymi w sieci operatora.
  - **Comarch Network Inventory Management** jest odpowiedzialny za przedstawianie aktualnego stanu infrastruktury operatora. Komponenty tego modułu dostarczają szczegółowe informacje o fizycznych zasobach sieci i umożliwia przeszukiwanie ich za pomocą szerokiego zakresu kryteriów.
- **Comarch Network & Service Assurance** jest to drugi kluczowy moduł Comarch OSS odpowiedzialny za zarządzanie bezpieczeństwem sieci oraz usług zależnych od urządzeń w sieci. Comarch Network & Service Assurance składa się z trzech głównych modułów:
  - **Comarch Service Level Management** przeznaczony jest do zarządzania umowami o poziomie świadczonych usług (SLA - Service Level Agreement). Każda umowa SLA definiuje indywidualny zestaw usług dostosowany do potrzeb klienta, a także upusty i rabaty w przypadku, kiedy dostawca usług nie dotrzymuje określonych parametrów tych usług lub warunków umowy.
  - **Comarch Fault Management** pozwala efektywnie kontrolować występowanie problemów i usterek w całej sieci telekomunikacyjnej. Poprzez ciągłe monitorowanie wszystkich elementów sieci, umożliwia odbiór, wizualizację i śledzenie występujących alarmów.
  - **Comarch Network Performance Management** zapewnia optymalną konfigurację sieci, a także jej szybką i bezawaryjną pracę bez dodatkowego podnoszenia kosztów. System może być zintegrowany z istniejącym już środowiskiem zarządzania, tym samym nie zwiększając kosztów.
- **Comarch Workforce Management** służy do zarządzania zespołami technicznymi operatora. Celem systemu jest wybór odpowiedniego zespołu (najlepszego z dostępnych) do wykonania określonego zlecenia (składającego się z jednego lub wielu zadań).
- **Comarch OSS Mediation** - rozwiązanie to pozwala systemowi Comarch OSS komunikować się z niejednorodnymi, pokrywającymi wiele obszarów sieciami składającymi się ze sprzętu różnych dostawców, w sposób spójny, zapewniając cały wachlarz FCAPS. Mówiąc prościej, Comarch OSS Mediation gwarantuje integrację infrastruktury fizycznej sieci (urządzeń i systemów) z Comarch OSS Suite. OSS Mediation jest produktem służącym do bezpośredniej komunikacji z siecią w obszarach Inventory, Configuration, Fault management oraz Performance Management.

3.1.4. Comarch IT Management

Comarch oferuje kompleksowe rozwiązanie w tym zakresie, pozwalające właścicielowi w pełni skupić się na prowadzeniu biznesu, jak i rozwiązania dostosowane do indywidualnych potrzeb klientów, usprawniające pewne procesy biznesowe w firmie. Comarch ma wiele lat doświadczeń zarządzaniu infrastrukturą IT oraz sprzedawania usług IT do sektorów rynku finansowego, telekomunikacyjnego, administracji publicznej oraz sektora usług. Comarch IT Management umożliwia monitorowanie wydajności procesów oraz zarządzanie alarmami w sieci, auto-discovery, zawiera funkcjonalności związane z Configuration Database (CMDB), czy zarządzaniem SLA a także procesy bazujące na ITIL.

3.1.5. Comarch Value Added Services (VAS)

Comarch Value Added Services (VAS) jest terminem używanym w telekomunikacji, pozwalającym na opisanie usług dodanych dostarczanych przez firmy telekomunikacyjne. Podstawowymi usługami oferowanymi przez operatorów są rozmowy telefoniczne czy też rozmowy video, dostęp do sieci oraz wiadomości tekstowe (SMS). Usługi dodane uzupełniają standardową ofertę operatorów oraz powodują znaczący wzrost popytu na standardowe usługi. Mogą one być dostarczane zarówno przez operatorów jak i poprzez współpracy z firmami trzecimi.

Comarch Value Added Services dla operatorów telekomunikacyjnych zawiera następujące produkty:

- **Comarch Next-Generation TV (NGTV)** – kompletne rozwiązanie IPTV polegające na dostarczaniu interaktywnych usług video do zestawów telewizyjnych, kin domowych, telefonów komórkowych oraz komputerów;
- **Service Creation&Control** - platforma dla operatorów telekomunikacyjnych oraz innych dostawców usług, którzy dla właściwego funkcjonowania potrzebują szybkiego dostępu do nowoczesnych usług, które mogą zaproponować swoich klientom;
- **Comarch MobiLoc** - unikatowe rozwiązanie umożliwiające ciągłą komunikację i kontrolowaną lokalizację użytkowników mobilnych.

Rozwiązania oferowane przez Comarch dla sektora telekomunikacji łączą łatwe do integracji systemy firmy i doświadczenie biznesowe jej konsultantów. Oferowane rozwiązania mogą być wdrażane w różnych konfiguracjach, także w połączeniu z produktami firm trzecich.

Rozwiązania Comarch projektowane są w celu spełnienia wymogów poszczególnych klientów.

- **Rozwiązania dla Operatorów Mobilnych** – m.in. Convergent Billing, Wholesale/Interconnect Billing, Revenue Sharing & Roaming, CRM, Voucher & Top-Up Management, Network Inventory oraz Next Generation Service Assurance.
- **Rozwiązania dla Operatorów Stacjonarnych** - m.in. Convergent Billing for end customers, Wholesale/Interconnect Billing, Partner Management, Network Inventory oraz Next Generation Service Assurance.
- **Rozwiązania dla Operatora Hurtowego (wholesale)** – m.in. Trading support, Revenue Control, Performance, Dispute, Routing, Network Configuration, Prices, Prefixes oraz Agreements Management, Invoicing, G/L Integration and Partner/Supplier Relationship Management.
- **Rozwiązania dla Operatorów Wirtualnych (MVNO Business)** – min. Convergent Billing dla końcowych klientów, Interconnect Billing, CRM, Data services support oraz Voucher & Top-Up Management.
- **Rozwiązania dla Operatorów VoIP** – m.in. 3arts – compact BSS/OSS/CRM, IT Management oraz Voucher & Top-Up Management.
- **Rozwiązania dla dostawców Internetu i treści (Content providers and IPTV operators)** i.in. Next Generation TV middleware, Product Catalog oraz Billing, Revenue Sharing pomiędzy partnerami, Inventory oraz Next Generation Service Assurance.

Dodatkowo sektor Comarch Telekomunikacja świadczy **Professional Services** z dziedziny:

- **Comarch Mobile Software** - oprogramowanie Comarch dla urządzeń mobilnych obejmuje usługi świadczone na skalę światową od roku 2001. Usługi te dotyczą architektury, projektowania, testowania, utrzymania i aktualizacji oprogramowania, a w szczególności budowania aplikacji UI (User Interface), service framework i sterowników dla urządzeń mobilnych. Działalność Comarch w tym obszarze skupia się głównie na platformie Symbian, która jest najpopularniejszą i najbardziej obiecującą platformą mobilną na rynku, jednak wychodzi także poza jej zakres. Konsultanci Comarch posiadają duże i udokumentowane doświadczenie w tworzeniu oprogramowania mobilnego dla środowisk Linux, Java, czy Windows Mobile. Nasz profesjonalizm pozwala nam współpracować z czołowymi firmami na rynku i pogłębiać w ten sposób nasze doświadczenie.

- **Consulting** - usługi konsultingowe, począwszy od analizy potrzeb integracyjnych i procesów biznesowych, poprzez rekomendację rozwiązania, aż po stworzenie specyfikacji funkcjonalnej i projektu wdrożenia platformy integracyjnej w przedsiębiorstwie.
- **Trainings** - specjalistyczne szkolenia produktowe i konsultacje informatyczne na różnym poziomie zaawansowania obejmujące szeroką tematykę.
- **Support** - Comarch jest partnerem, który zna dobrze wykorzystywane technologie, posiada narzędzia oraz kompetencje dla wspierania działających systemów.
- **Implementation (wdrożenie)** - Comarch w oparciu o wieloletnie doświadczenia w realizacji zintegrowanych projektów IT w Polsce i na świecie jest firmą, która umożliwi wdrożenie spójnego systemu łączącego odpowiedni sprzęt, narzędzia programowe oraz myśl techniczną w szerokim zakresie technologii oraz usług.

3.2. Rozwiązania dla sektora Finansowego i Bankowości

3.2.1. Bankowość internetowa i usługi finansowe

Comarch Internet Banking zapewnia klientom ze wszystkich segmentów dostęp do usług oferowanych przez bank przez 7 dni w tygodniu i 24 godziny na dobę, za pomocą Internetu i telefonów komórkowych typu smartphone. Dzięki integracji z różnymi systemami centralnymi jest uniwersalnym, kompletnym, wydajnym i bezpiecznym uzupełnieniem środowiska informatycznego banku. Platforma Comarch Internet Banking oferuje rozwiązania służące do świadczenia usług finansowych przez kanały samoobsługowe, spełniając wysokie wymagania banków, domów maklerskich, towarzystw funduszy inwestycyjnych i innych instytucji finansowych. Jest też platformą integracyjną łączącą w jedną całość usługi i produkty oferowane przez jedną instytucję finansową lub przez całą grupę finansową.

Comarch Internet Investments, jako samodzielny system lub uzupełnienie funkcjonalne Comarch Internet Banking, zapewnia dostęp do inwestycyjnych usług finansowych przez sieć Internet i inne elektroniczne kanały dystrybucji klientom biur maklerskich, powierników, Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych, Otwartych Funduszy Emerytalnym oraz innych instytucji operujących na rynku kapitałowym. System ten – rozwijany nieprzerwanie od 1998 roku – oferuje najbogatszą na rynku funkcjonalność w zakresie dostępu do rachunku maklerskiego, rejestrów TFI i specjalizowanych produktów inwestycyjnych.

3.2.2. CRM i zarządzanie sprzedażą

Comarch Front End (CAFE) – zintegrowane środowisko pracy doradcy klienta w dowolnej instytucji finansowej, obejmujące funkcjonalności kartoteki klienta, wybrane przez klienta moduły systemu Comarch CRM oraz moduły operacyjne, pozwalające na całkowitą obsługę oddziału banku lub ubezpieczyciela za pomocą jednego środowiska aplikacyjnego, zrealizowanego w lekkich technologiach WWW.

Comarch aCRM – narzędzie nowej generacji do dynamicznego przetwarzania w czasie rzeczywistym dużych ilości danych z wewnętrznych systemów przedsiębiorstwa, a także danych pochodzących z systemów zewnętrznych.

Comarch Content Management System – Platforma Comarch Content Management System to system do zarządzania treścią i strukturą portalu. Oferuje zestaw narzędzi umożliwiających zdalną aktualizację i zarządzanie serwisem WWW. Comarch CMS daje użytkownikowi dużą swobodę działania, zapewniając jednocześnie pełną kontrolę nad prezentowaną treścią i wysoki poziom bezpieczeństwa. Praca z systemem nie wymaga instalacji żadnego dodatkowego oprogramowania po stronie klienta - wszystkie niezbędne czynności mogą być wykonane z poziomu przeglądarki WWW.

Comarch Contact Center – jest strategicznym punktem kontaktu umożliwiającym zintegrowanie wszystkich kanałów komunikacji z klientem: telefon (bezpośrednia rozmowa, poczta głosowa, SMS), fax, poczta elektroniczna, Internet. Rozwiązanie to podnosi konkurencyjność firmy przez budowę mocnych relacji z klientem. Zwiększa efektywność i skuteczność komunikacji, a także zbiera i zarządza informacjami o klientach. Comarch Contact Center jest nowoczesną, modułarną i łatwą do rozbudowy platformą, służącą do efektywnej obsługi wszelkiego rodzaju kontaktów komunikacji, przy wykorzystaniu

obsługi automatycznej przez IVR jak i obsługi przez Opiekunów Klientów. Rozwiązanie Comarch opiera się na własnej aplikacji zintegrowanej i wspieranej przez zaawansowane mechanizmy wybranych platform sprzętowych.

Comarch CRM Claim Management to rozwiązanie do całościowego zarządzania reklamacjami, które stanowi moduł platformy do zarządzania relacjami z klientami – Comarch CRM. System oparty jest na sprawdzonym mechanizmie „Service-Profit Chain” stosowanym przez firmy, które zajmują niekwestionowane pozycje liderów na poszczególnych rynkach. Mechanizm pozwala automatycznie połączyć jakość usług wewnętrznych i zewnętrznych (w tym zarządzanie reklamacjami) z wynikami finansowymi. Dzięki takiemu rozwiązaniu przedsiębiorstwo jest w stanie powiązać nakłady na utrzymanie usług na pożądanym poziomie z oczekiwanymi wynikami finansowymi.

Comarch CRM Sales Management to zintegrowana aplikacja typu front-end nowej generacji. Zapewnia kompleksową obsługę relacji z klientami od momentu przeprowadzenia akcji akwizycyjnej, poprzez uruchamianie programów sprzedażowych (cross- i up-selling), do bieżącej obsługi operacyjnej w pełnym zakresie oferty produktowej.

System obejmuje funkcjonalność dla pracowników front-office (Aplikacja Sprzedawcy) pracujących przy bezpośredniej obsłudze klientów, jak i pracowników middle- i back-office (Aplikacja Dyrektora Oddziału, Aplikacja Centralna) odpowiedzialnych za zarządzanie procesem sprzedaży.

Comarch CRM Campaign Management to system wspierający cały cykl zarządzania kampaniami marketingowymi: od planowania, poprzez testy, realizację, modyfikację, po badanie efektywności. System pozwala dotrzeć do wybranej grupy klientów o precyzyjnie określonym profilu, we właściwym czasie, z właściwą informacją i przez właściwy kanał komunikacji. Unikalnym rozwiązaniem zastosowanym w Comarch CRM Campaign Management jest możliwość integracji kampanii masowych Above The Line (ATL) i kampanii bezpośrednich Below The Line (BTL), dzięki czemu osiągnęte są efekty synergii pomiędzy dwoma rodzajami działań oraz oszczędności w koszcie dotarcia do klienta.

Comarch Commission & Incentive to system prowizyjny kierowany do instytucji, które w swojej działalności wykorzystują rozbudowane sieci agentów, brokerów i pośredników. System pozwala na integrację w jednym miejscu wszystkich danych dotyczących sieci sprzedaży, polityki prowizyjnej dla wszystkich kanałów dystrybucji oraz rozliczeń z jednostkami sieci sprzedaży. Dodatkowo, zebranie w jednym systemie wszystkich danych sprzedażowych pozwala na lepszą kontrolę sprzedaży oraz optymalizację systemów motywacyjnych

Comarch Loyalty Management jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych przeznaczonym dla standardowych i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa wzrostu firmy.

Comarch Debt Management to system usprawniający procesy upominawcze i windykacyjne. Umożliwia on scentralizowane zarządzanie wszystkimi procesami i sprawami windykacyjnymi z uwzględnieniem specyfiki procesu i produktu, w którego kontekście jest stosowany. Wszystkie kontakty z dłużnikiem i innymi podmiotami w sprawie są rejestrowane, a system przypomina użytkownikom o upływających terminach zadań do wykonania, takich jak monity telefoniczne lub odpowiedź na korespondencję.

3.2.3. Procesy kredytowe

Comarch Credit Process Management to zestaw aplikacji wspierający obsługę procesów kredytowych. we wszystkich segmentach klientów: klientów korporacyjnych, średnich i małych przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych. Modułowa budowa tego systemu umożliwia wybór optymalnego zestawu funkcjonalności i wsparcia najważniejszych procesów związanych z obsługą dowolnych produktów kredytowych dla dowolnego segmentu klientów: konstrukcji produktów, symulacji, przygotowania wniosku, wsparcia dla procesu decyzyjnego, przygotowania umowy, uruchomienia środków, zarządzania zabezpieczeniami, monitorowania aktywnych umów, rozliczania transakcji, zarządzania siecią sprzedaży i naliczania prowizji oraz windykacji nierzetelnych klientów.

Korporacyjna wersja systemu **Comarch Credit Process Management** jest jego rozszerzeniem o dodatkowe narzędzia specyficzne dla tego segmentu klientów, takie jak rating engine, moduł analizy wskaźnikowej czy rozbudowany moduł zarządzania zabezpieczeniami. Podobnie jak w przypadku rozwiązań CRM przy projektowaniu systemu wspierającego proces kredytowy dla dużych przedsiębiorstw nacisk został położony na elastyczność mechanizmu podejmowania decyzji, a propozycje generowane automatycznie nie usztywniają polityki zarządzania procesem w stopniu charakterystycznym dla segmentu detalicznego.

Comarch Scoring Engine jest platformą systemową wspierającą pracę analityków kredytowych w zakresie konstrukcji optymalnych strategii oceniających wnioski kredytowe, oceny ryzyka związanego z udzielaniem kredytów oraz analizy portfela kredytowego. Elastyczność wykorzystywanych definicji scoringowych i łatwość integracji z systemami banku umożliwia szybkie wdrożenie i uruchomienie Comarch Scoring Engine.

Comarch BIK Connector jest rozwiązaniem stanowiącym integralną część dowolnego systemu kredytowego. Rozwiązanie to jest oferowane jako jeden z modułów kompleksowego rozwiązania do obsługi procesów kredytowych - Comarch Credit Process Management.

3.2.4. Rynki kapitałowe i zarządzanie kapitałem

Comarch Asset Management to system adresowany do firm asset management, banków depozytariuszy, towarzystw funduszy inwestycyjnych, emerytalnych lub ubezpieczeniowych i innych instytucji zajmujących się działalnością inwestycyjną oraz obsługą portfeli.

Comarch Custody jest aplikacją przeznaczoną dla banków zajmujących się obrotem papierami wartościowymi. System pozwala na rejestrację i rozliczanie ilościowe i finansowe transakcji papierami wartościowymi przechowywanymi w KDPW SA i zagranicznych izbach depozytowo-rozliczeniowych. Jest w pełni przystosowany do Nowego Systemu Depozytowo-Rozliczeniowego.

Comarch Risk Management to system do zarządzania ryzykiem portfeli inwestycyjno-kredytowych. Automatyzuje procesy kontroli ryzyka zmierzające do ograniczania (zmniejszania) wpływu wahań czynników ryzyka na elementy prowadzonej działalności biznesowej. Pozwala także na identyfikację możliwości inwestycyjnego wykorzystania obserwowanych fluktuacji.

3.2.5. Finansowanie handlu

Comarch Trade Finance – System wspomaga realizację procesów biznesowych, związanych z obsługą akredytów, inkas i gwarancji. System Comarch Trade Finance jest częścią rozwiązań informatycznych, stosowanych w bankach i wymaga integracji z innymi systemami stosowanymi w banku, m.in. systemem korowym, księgą główną czy hurtownią danych.

Comarch Factoring to kompleksowe rozwiązanie obsługi transakcji finansowania wierzytelności. Umożliwia obsługę faktur zarówno elektronicznych, jak i papierowych. Rozwiązanie charakteryzuje się dużą elastycznością w modelowaniu procesu obsługi klienta. Umożliwia wprowadzenie danych dotyczących faktoranta, dłużnika i zdefiniowanie programu finansowania

3.2.6. Procesy ubezpieczeniowe

Comarch Insurance - rozwiązania wspierające w sposób kompleksowy całość podstawowych procesów biznesowych firm ubezpieczeniowych, dedykowane zarówno dla towarzystw ubezpieczeń majątkowych, jak i towarzystw ubezpieczeń na życie.

Comarch NonLife Insurance jest systemem produkcyjnym wspierającym wszystkie procesy zachodzące w towarzystwie ubezpieczeń majątkowych i osobowych. Zakres wdrożenia może obejmować wszystkie moduły i linie produktowe. Ze względu na modułową budowę systemu istnieje również możliwość wdrożenia poszczególnych obszarów funkcjonalnych czy produktów oraz dopasowanie tych części do istniejącej w towarzystwie architektury systemowej.

Comarch Life Insurance System jest kompleksowym rozwiązaniem informatycznym przeznaczonym dla firm ubezpieczeniowych. Został on zaprojektowany i wykonany jako narzędzie zapewniające możliwość elastycznego i szybkiego reagowania na potrzeby rynku ubezpieczeniowego. System może obsługiwać całość działalności towarzystwa ubezpieczeń na życie, jak i może zostać wpasowany w istniejącą architekturę systemową w ograniczonym zakresie.

Comarch Insurance Net jest systemem front-office będącym pakietem narzędzi i rozwiązań wspierających dystrybucję i obsługę produktów ubezpieczeniowych. Swoją funkcjonalnością wspiera zarówno działania agentów, pracowników oraz współpracowników towarzystwa, jak i działania podejmowane samodzielnie przez klienta indywidualnego.

Comarch Reinsurance jest rozwiązaniem informatycznym przeznaczonym dla firm reasekuracyjnych oraz działów firm ubezpieczeniowych zajmujących się obsługą reasekuracji. Został on zaprojektowany i wykonany jako narzędzie zapewniające obsługę umów reasekuracyjnych i koasekuracyjnych w zakresie ewidencji i modelowania umów reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej, obligatoryjnej i fakultatywnej.

Comarch Insurance Scoring to system informatyczny oparty o elastyczny i definiowalny automat regulowy pozwalający na ocenę różnego rodzaju obiektów (underwriting wniosków, klientów itp.). System Comarch Insurance Scoring pierwotnie przeznaczony był jedynie na rynek bankowy, gdzie wspierał departamenty oceny ryzyka poprzez automatyczną ocenę wniosku. Wzrastające potrzeby automatyzacji procesów u ubezpieczycieli spowodowały rozszerzenie oferty na rynek ubezpieczeniowy.

Insurance Sales Platform to lista usług i aplikacji, z których zestawia się optymalne rozwiązanie dla Klienta. Celem wdrożenia Comarch Insurance Sales Platform jest osiągnięcie usprawnień procesów sprzedażowych, owocujących wzrostem jakości portfela klientów spowodowanym poprawą relacji firmy z klientem.

3.2.7. Rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa informacji

Comarch CentralLog jest kompleksowym rozwiązaniem służącym do zarządzania informacją bezpieczeństwa generowaną przez infrastrukturę IT przedsiębiorstwa. Zawiera narzędzia służące do centralizacji, analizy i archiwizacji informacji audytowych, generowanych przez rozmaite systemy i aplikacje, zarówno powiązane z bezpieczeństwem, jak i niezależne (na przykład bazy danych).

Comarch MobileID jest nową metodą uwierzytelniania i autoryzacji opartą o telefonię komórkową łączącą cechy dotychczas niespotykane w jednym rozwiązaniu: pewność, łatwość użycia, niską cenę i zaawansowanie techniczne. System istnieje jako odrębny produkt, który również integruje się z Comarch Security Access Manager DRACO.

Comarch MobilePKI jest rozwiązaniem, które wspiera uwierzytelnianie oraz autoryzację wykorzystując technologie mobilne. Umożliwia ono korzystanie z pełnej infrastruktury Klucza Publicznego (PKI) na telefonach komórkowych wykorzystując kartę SIM.

Comarch CentralLog jest kompleksowym rozwiązaniem służącym do zarządzania informacją bezpieczeństwa generowaną przez infrastrukturę IT przedsiębiorstwa. Zawiera narzędzia służące do centralizacji, analizy i archiwizacji informacji audytowych, generowanych przez rozmaite systemy i aplikacje, zarówno powiązane z bezpieczeństwem, jak i niezależne (na przykład bazy danych).

Comarch SecureAdmin to system monitorowania aktywności użytkowników działający w sposób przejrzysty na poziomie warstwy sieciowej (analiza pasywna i aktywna). Cechy te oznaczają, że wdrożenie systemu Comarch SecureAdmin nie wymaga modyfikowania ani rekonfigurowania istniejących aplikacji lub systemów, a jego obecność nie jest widoczna dla użytkowników.

System Comarch SOPEL (System Obsługi Podpisu Elektronicznego) jest kompletną implementacją Bezpiecznego Urządzenia służącego do weryfikacji kwalifikowanego podpisu elektronicznego oraz

bezpiecznego oprogramowania do składania podpisu elektronicznego w myśl Ustawy o Podpisie Elektronicznym.

Comarch SafeDesktop to propozycja Comarch w zakresie zabezpieczania stacji użytkowników końcowych systemów IT. Rozwiązanie Comarch SafeDesktop pozwala na uzyskanie wielorakich funkcjonalności przy użyciu kart mikroprocesorowych i tokenów USB w heterogenicznych środowiskach, m. in. na platformach MS Windows 98SE/Me/2000/XP/2003 oraz Linux.

Comarch SmartCard jest jawową kartą mikroprocesorową kryptograficzną służącą do bezpiecznego przechowywania informacji wrażliwych takich jak klucze kryptograficzne i hasła. Karty wykorzystywane są przede wszystkim w systemach PKI (Infrastruktury Klucza Publicznego), coraz częściej w instytucjach bankowych, gdzie wymagane jest szczególne bezpieczeństwo np. przy wykonywaniu transakcji przez klientów. Bezpieczeństwo to zapewnia wykorzystanie kryptografii asymetrycznej oraz fakt, że klucz prywatny, używany do podpisu transakcji nigdy nie opuszcza karty mikroprocesorowej (jest generowany na karcie i nie można go w żaden sposób skopiować), z kolei PIN do karty zna tylko jej właściciel.

Comarch Token jest to rozwiązanie bazujące w części sprzętowej na tokenach USB łączących cechy karty mikroprocesorowej kryptograficznej i czytnika kart w jednym urządzeniu. Część programowa, łącznie z oprogramowaniem wewnętrznym tokenu, jest produkcji Comarch.

Comarch SmartCard Workshop służy do zarządzania cyklem życia kart oraz tokenów kryptograficznych. Oprócz podstawowej funkcjonalności związanej z realizacją procesu workflow oraz raportowania bieżącego stanu poszczególnych kart wydanych w systemie, umożliwia on również pełną integrację procesu personalizacji graicznej oraz elektronicznej kart.

Comarch CertificateAuthority jest autorskim oprogramowaniem Comarch, umożliwiającym pełną implementację systemu opartego o Infrastruktury Klucza Publicznego (PKI), czyli wydawanie certyfikatów zabezpieczających pocztę, serwery WWW, kanały komunikacyjne, uwierzytelnianie i autoryzację użytkowników Comarch CA jest rozwiązaniem do obsługi certyfikatu w całym cyklu jego życia – od złożenia wniosku po wygaśnięcie lub unieważnienie.

Comarch Security Content Management to kompleksowe rozwiązanie dla dostawców usług Internetowych. System pomaga w budowaniu przewagi konkurencyjnej poprzez poszerzenie oferty o szereg opcji bezpieczeństwa oraz kontroli treści i połączeń.

3.3. Rozwiązania dla Przedsiębiorstw

Comarch CRM Campaign Management to system wspierający cały cykl zarządzania kampaniami marketingowymi: od planowania, poprzez testy, realizację, modyfikacje, po badanie efektywności. System pozwala dotrzeć do wybranej grupy klientów o precyzyjnie określonym profilu, we właściwym czasie, z właściwą informacją i przez właściwy kanał komunikacji.

Comarch CRM Sales Management zapewnia całościową obsługę relacji z klientami od momentu akcji akwizycyjnej, poprzez uruchamianie programów sprzedażowych (cross-selling oraz up-selling), budowanie programów lojalnościowych, do etapu zakończenia współpracy. System zawiera funkcjonalność zarówno dla sprzedawców pracujących przy bezpośredniej obsłudze klienta (Aplikacja Sprzedawcy), jak i pracowników back-office odpowiedzialnych za zarządzanie procesem sprzedaży (Aplikacja Centralna: przygotowanie informacji dla sprzedawców, opracowywanie polityki cenowej, budowanie planów sprzedażowych, monitorowanie sprzedaży i analizowanie raportów z wynikami, etc.).

Comarch Loyalty Management jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych o szerokiej funkcjonalności, przeznaczonym zarówno dla prostych, jak i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa rozwoju firmy.

Comarch Document Management System to system wspomagający zarządzanie przepływem dokumentów i informacji w firmie. Celem systemu jest podnoszenie sprawności przedsiębiorstwa, zwłaszcza w zakresie organizacji pracy oraz dostępu do informacji i dokumentów.

Comarch Content Management System to system do zarządzania treścią i strukturą portalu. Oferuje zestaw narzędzi umożliwiających zdalną aktualizację i zarządzanie serwisem WWW.

Comarch Business Intelligence to nowoczesne rozwiązanie informatyczne oparte na technologii hurtowni danych. Jego podstawową rolą jest dostarczenie uporządkowanej i zrozumiałej informacji wspomagającej podejmowanie decyzji na różnych szczeblach zarządzania firmy. Comarch Business Intelligence umożliwia wybór i zastosowanie różnych obszarów analiz w zależności od potrzeb użytkownika, np.: sprzedaż, finanse, controlling i inne.

ECOD - rozwiązania Comarch w obszarze EDI (Electronic Data Interchange) i wsparcia sprzedaży. W obszarze zarządzania kanałami sprzedaży Comarch oferuje systemy ECOD: Agent, Operator, Archiwum, Dystrybucja, Data Share, Factoring, Delivery, Organizer, Tracker, Opakowania, ECOD SA2 Produkty, Business Portal, Centralna Platforma Raportująca.

Comarch Security Management pozwala na stworzenie, rozwijanie i zarządzanie polityką bezpieczeństwa dla wszystkich sieci i urządzeń używanych niezależnie od lokalizacji i architektury. Oprócz tego rozwiązania Comarch posiada pełny zakres produktów obejmujący legalizację i uwierzytelnianie, infrastrukturę klucza publicznego oraz zarządzanie bezpieczeństwem i treścią.

Comarch Altum jest systemem ERP przeznaczonym dla średnich i dużych firm sektora handlu i usług, działających lokalnie lub w rozproszonej strukturze sieci. Aplikacja jest dostosowana do prowadzenia działalności na rynkach zagranicznych nie tylko pod względem legislacyjnym, ale również ze względu na ergonomię interfejsu. Mocnymi punktami produktu są zintegrowane workflow i business intelligence.

Systemy CDN to pełna linia systemów ERP dla wszystkich rodzajów przedsiębiorstw:

- Zintegrowany System do Zarządzania **CDN Egeria** jest nowoczesnym, polskim systemem klasy ERP II, wspomagającym zarządzanie przedsiębiorstwem. System oferuje zrównoważoną funkcjonalność, obejmującą wszystkie istotne obszary działalności przedsiębiorstw. Jest uniwersalnym narzędziem gwarantującym stabilny rozwój każdej firmy, a także na tyle elastycznym, by zaspokoić jej różnorodne potrzeby;
- **CDN XL** to wielomodułowy, w pełni zintegrowany system informatyczny klasy ERP dedykowany średnim i dużym firmom handlowym, produkcyjnym oraz usługowym;
- **CDN OPT!MA** to program do zarządzania, obsługi sprzedaży, księgowości, kadr i płac. Program, który wspomaga prowadzenie firmy oraz stanowi doskonale narzędzie pracy dla biura rachunkowego. Unikalną cechą jest możliwość wynajmowania programu przez Internet za pośrednictwem platformy ASP - CDN Online;
- **CDN Klasyka** to spójna i kompletna oferta dla małych i średnich firm handlowych, usługowych i produkcyjnych. Składa się na nią ponad 10 programów wspomagających zarządzanie i księgowość, pracujących w środowisku DOS;
- **CDN Online** jest to udostępnianie programów do zarządzania CDN poprzez Internet w modelu usługowym - polegającym na wynajmowaniu, przechowywaniu i bieżącej aktualizacji programów komputerowych za stałą miesięczną opłatą abonamentową;
- **CDN e-Sklep** to rozwiązanie wspierające sprzedaż przez Internet, zawiera w sobie szereg funkcjonalności pozwalających skutecznie promować ofertę handlową w Internecie, szerzej opisać wystawione w witrynie sklepowej towary oraz szybciej obsługiwać zamówienia złożone przez Klientów;
- **CDN Mobile** to zestaw rozwiązań do zarządzania, wspierających pracę na urządzeniach mobilnych takich jak telefon komórkowy, smartfon czy kolektor danych, przeznaczony dla 3 grup użytkowników: CDN Mobilny Menadżer – przeznaczony jest dla osób zarządzających firmą. Umożliwia szybki i intuicyjny wgląd do najważniejszych raportów na temat sytuacji przedsiębiorstwa. CDN Mobilna Sprzedaż – dedykowany dla przedstawicieli handlowych,

zapewnia wsparcie rozległych struktur sprzedaży. CDN Mobilny Magazyn – przeznaczony dla pracowników działu logistyki.

3.4. Rozwiązania dla Administracji Publicznej

Comarch specjalizuje się w projektowaniu, wdrażaniu oraz integracji nowoczesnych systemów informatycznych dla administracji publicznej, a także tworzeniu kompleksowych rozwiązań „pod klucz” oraz infrastruktury sprzętowo-sieciowej. Mając na uwadze przemiany zachodzące w polskiej administracji publicznej, Comarch stworzył szereg rozwiązań typu e-government, które mają za zadanie spełnianie potrzeb specyficznych dla jednostek sektora publicznego. Rozwiązania Comarch są opracowywane w oparciu o najnowocześniejsze międzynarodowe standardy, a w ich implementacji bierze udział kadra złożona z najwyższej klasy specjalistów. Do najważniejszych rozwiązań wdrażanych w sektorze administracji publicznej należą:

3.4.1. Comarch E-Urząd – Wsparcie obsługi społeczeństwa

Comarch E-Urząd jest platformą usług publicznych on-line zawierającą zestaw modułów pozwalających na realizację zadań stawianych jednostce samorządu administracji publicznej przez ustawodawcę. Intuicyjne narzędzia umożliwiają samodzielne zarządzanie aplikacją, zapewniając wsparcie procesów tworzenia i publikacji treści oraz stanowiąc gwarancję sprawnej i efektywnej komunikacji z interesantami poprzez wprowadzenie elektronicznej wymiany dokumentów. Rdzeń rozwiązania stanowi system CMS, umożliwiający zarządzanie treścią i strukturą portalu. Modułowa budowa pozwala na elastyczne dostosowanie rozwiązania do potrzeb użytkownika. Na Comarch E-Urząd składają się m.in. następujące moduły: Cyfrowy Urząd, Biuletyn Informacji Publicznej, Portal Informacyjny, Intranet.

3.4.2. Comarch Egeria – Wsparcie zarządzania organizacją

Zintegrowany system informatyczny Comarch Egeria jest narzędziem usprawniającym zarządzanie instytucją i oferującym szerokie wsparcie w podejmowaniu decyzji, niezbędnym do efektywnego działania każdej jednostki sektora publicznego. System posiada budowę modułową oraz dużą konfigurowalność, co pozwala na dostosowanie do indywidualnych potrzeb każdego klienta. Podstawowe obszary funkcjonalne systemu Comarch Egeria obejmują: Finanse-Księgowość (w tym Planowanie – Budżetowanie), Zarządzanie Personelem, Logistykę, Zarządzanie Klientem, Obszar Wspierania Decyzji.

3.4.3. Comarch Education - Wsparcie zarządzania oświatą

Comarch Education to zintegrowany system wspomagający pracę wydziałów edukacji oraz podległych im placówek oświaty w zakresie zbierania danych o drodze edukacyjnej ucznia, tworzenia arkuszy organizacyjnych, zarządzania finansami, kadrami, placami oraz wykorzystujący Internet jako medium komunikacji pomiędzy uczestnikami procesu nauczania. System ten jest częścią oferty Comarch skierowanej dla jednostek samorządu terytorialnego, dzięki czemu uruchomienie go łącznie z innymi produktami Comarch pozwala osiągnąć cele stawiane polskiej administracji w zakresie wykorzystania technologii informatycznych. Zintegrowany system Comarch Education stanowi kompletne rozwiązanie wspomagające zarządzanie jednostkami oświaty na wszystkich poziomach tj. wsparcia zarówno procesów dydaktycznych, jak i administracyjnych.

3.4.4. Comarch Workflow & Document Management - Wsparcie zarządzania dokumentami i praca grupowa

System elektronicznego obiegu Dokumentów Comarch Workflow & Dokument Management zapewnia narzędzia pozwalające lepiej zaplanować i zorganizować obieg dokumentów i zadań z nimi związanych, a także archiwizację dokumentów i spraw. W ofercie zawarte jest środowisko pracy grupowej z elementami takimi jak wydajny serwer pocztowy, kalendarze grupowe, komunikacja on-line, lista dyskusyjna. Razem z Comarch E-Urząd stanowi kompleksową platformę elektronicznej obsługi obywatela. Wdrożenie systemu podnosi sprawność działania urzędu, zwłaszcza w zakresie organizacji pracy, dostępu do informacji i wszelkich dokumentów - zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz przyjętymi standardami.

3.4.5. Comarch Business Intelligence - System raportowania i analizy danych

Comarch Business Intelligence jest oprogramowaniem wspomagającym procesy decyzyjne poprzez analizę danych. Samorzady gromadzą wiele różnorodnych danych, które nie tylko można, ale i powinno się analizować, zarówno do generowania raportów, jak i do tworzenia „inteligentnego Urzędu”. Rozwiązania szczególnie sprawdzające się u klientów zarządzających dużymi wolumenami danych, posiadających wiele systemów lub lokalizacji terenowych oraz posiadających rozbudowane potrzeby w zakresie graficznej prezentacji danych.

3.4.6. Comarch PKI – System obsługi infrastruktury PKI

Na Comarch PKI składają się następujące komponenty:

- Comarch PKI Podpis elektroniczny – moduły umożliwiające składanie i weryfikację podpisów elektronicznych spełniające ustawowe wymagania odnośnie podpisu elektronicznego.
- Comarch PKI CA – oprogramowanie służące do obsługi zarządzania certyfikatami przez cały cykl ich życia, od momentu złożenia wniosku o certyfikat do chwili wygaśnięcia lub unieważnienia certyfikatu.
- Comarch PKI UPO – komponent umożliwiający generację Urzędowego Poświadczenia Odbioru.

Comarch PKI zapewnia współpracę z HSM.

3.5. Usługi

Strategicznym punktem działalności Comarch jest wykorzystywanie doświadczenia i wiedzy pracowników firmy poprzez świadczenie pełnego zakresu usług informatycznych – od konsultingu, poprzez wdrożenia indywidualnych rozwiązań, do outsourcingu. Usługi świadczone przez Comarch to szczególnie ważny i skuteczny sposób wykorzystania kompetencji pracowników firmy. Realizacja wielu projektów programistycznych i integracyjnych pozwoliła firmie na zebranie unikalnego doświadczenia i stworzenie wyjątkowego zespołu ludzi. Doświadczenie to potwierdzają liczne certyfikaty i upoważnienia wiodących dostawców rozwiązań IT. Szeroka gama usług informatycznych Comarch świadczona jest w sposób wysoce kompetentny i niezawodny. Do najważniejszych usług świadczonych przez Comarch należą:

3.5.1. Rozwiązania Data Center i Managed Services:

CDC Hosting - jest zaawansowaną usługą, w ramach której klient otrzymuje wysokowydajną i niezawodną platformę sprzętowo-programową zarządzaną i administrowaną w bezpiecznym środowisku Comarch Data Center.

CDC Colocation - to usługa umożliwiająca klientowi wdrożenie aplikacji biznesowej na serwerach, które są instalowane w bezpiecznym środowisku Comarch Data Center, gdzie zapewniona jest infrastruktura techniczna wraz z niezawodnym dostępem do sieci.

Comarch Disaster Recovery Center - celem tej usługi jest zabezpieczenie biznesu klienta poprzez udostępnienie przez Comarch zapasowego centrum komputerowo-biurowego, które przejmuje funkcje środowiska produkcyjnego na wypadek nieoczekiwanych wydarzeń i związanych z nimi przerw w działalności operacyjnej systemów informatycznych.

Comarch IT Platform Integration - usługa ta obejmuje kompleksowe projektowanie rozwiązań sprzętowo-programowych, stanowiących platformę dla aplikacji autorstwa Comarch oraz dla systemów obcych. Stosowane rozwiązania integrują różne systemy informatyczne w sposób umożliwiający sprawną wymianę danych między nimi, co pozwala na poprawienie efektywności, zwiększenie przepływu informacji, zapewnienie ciągłości i stabilności pracy, zoptymalizowanie wykorzystania zasobów.

Comarch IT Managed Services – są to kompleksowe proaktywne usługi wsparcia klienta w procesach planowania, implementacji i utrzymania rozwiązań IT. Oferowane rozwiązania zawierają pełną asystę doradczą, konsultacyjną i inżynierską przy opracowywaniu strategii rozwoju, projektowaniu nowych systemów, rozbudowie i reorganizacji infrastruktury. Przeprowadzamy audyty funkcjonalności, wydajności oraz efektywności procesów i wykorzystania zasobów.

Virtual Machine as a Service - to usługa polegająca na oferowaniu klientom wirtualnych platform IT, pozwalających realizować procesy biznesowe. Dzięki zastosowaniu środowiska wirtualnego bazującego na infrastrukturze Comarch Data Center klienci otrzymują optymalnie kosztowo, wysokiej jakości środowisko informatyczne.

Wirtualizacja - to zaawansowana usługa (Managed Service) polegająca na analizie, zaprojektowaniu i wdrożeniu rozwiązań wirtualnych u klienta (w oparciu o infrastrukturę klienta).

3.5.2. Rozwiązania sieciowe i telekomunikacyjne:

Comarch Network Managed Services – jest to usługa polegająca na powierzeniu wykwalifikowanej firmie zewnętrznej odpowiedzialności za konwergentną platformę komunikacyjną umożliwiającą komunikację i transmisję danych. W ramach Network Managed Services Comarch świadczy kompleksowe usługi w zakresie budowy rozległych sieci transmisji danych (WAN) i implementacji rozwiązań sieciowych na terenie całego kraju i poza jego granicami.

Comarch Contact Center - jest nowoczesną, modułową i łatwą do rozbudowy platformą, służącą do efektywnej obsługi wszelkiego rodzaju metod komunikacji z klientem: telefon (bezpośrednia rozmowa, poczta głosowa, sms), fax, poczta elektroniczna, Internet, przy wykorzystaniu obsługi automatycznej przez IVR (Interactive Voice Response), jak i obsługi przez Opiekunów Klientów.

Comarch Broadband Networks - są to kompleksowe szerokopasmowe rozwiązania sieciowe (WiFi/WiMax) zapewniające multimedialną transmisję danych i głosu dla instytucji publicznych. Obejmuje szeroki zakres usług od zdefiniowania i opracowania projektu sieciowego, poprzez optymalizację, aż po wdrożenie.

Rozwiązania VoIP i PABX – to usługa polegająca na wdrożeniu od podstaw rozwiązania transmisji głosu VoIP lub gruntownej przebudowie istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej.

Comarch Mobile Business Solution – usługa przeznaczona dla pracowników mobilnych, umożliwiająca bezpieczny zdalny dostęp do zasobów firmowych umieszczonych w sieci wewnętrznej klienta.

3.5.3. Bezpieczeństwo i ochrona danych:

Comarch Integrated Security Solutions – jest to pakiet usług outsourcingowych zawierający zaawansowane zintegrowane rozwiązania z zakresu bezpieczeństwa i ochrony danych. W skład pakietu usług wchodzi m.in.: bezpieczeństwo transmisji, kontrola dostępu do urządzeń systemu lub sieci teleinformatycznej, ochrona kryptograficzna, identyfikacja i uwierzytelnianie, bezpieczeństwo systemów operacyjnych i aplikacji programowych, kompleksowa ochrona antywirusowa, kontrola treści.

Comarch Security Policies and Audits – w ramach tej usługi oferowana jest weryfikacja systemów, architektur, procedur, aplikacji pod kątem bezpieczeństwa oraz definiowanie i wdrażanie najlepszych praktyk i procedur bezpieczeństwa.

3.5.4. Outsourcing zarządzania IT:

Comarch IT Management Outsourcing – jest to usługa zarządzania środowiskiem IT, w której klient przekazuje w utrzymanie Comarch całość infrastruktury informatycznej lub powierza kontrolę nad wybranymi obszarami IT np. zarządzanie wybranymi aplikacjami, środowiskiem sieciowym, infrastrukturą internetową czy infrastrukturą end-user. W ramach tego rozwiązania znajduje się również Service Desk stanowiący pierwszą pomoc użytkownikowi końcowemu obejmujący obsługę zgłoszeń serwisowych, monitorowanie systemów - 24/7/365, zdalne usuwanie awarii. Usługa zarządzania świadczona przez Comarch tworzona jest na podstawie zbiorów dobrych praktyk ITIL.

4. Pozycja Spółki na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Spółkę systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Spółki jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne mają charakter uniwersalny i są oferowane do każdej grupy odbiorców. Sprzedaż Spółki jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W 2008 roku sprzedaż do Ministerstwa Edukacji Narodowej przekroczyła 16,0 % całkowitej sprzedaży ComArch S.A. Nie istnieją żadne powiązania formalne emitenta z tym odbiorcą.

Ze względu na specyfikę branży, w której działa ComArch S.A. jako źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami systemów komputerowych i narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów oraz polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawcy systemów. W 2008 roku Young Digital Planet S.A. dostarczył produkty i towary o wartości przekraczającej 11% przychodów ze sprzedaży ComArch S.A. Nie istnieją żadne powiązania formalne emitenta z tym dostawcą.

5. Struktura sprzedaży

5.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. zł)

	2008	%	2007	%	2006	%
Kraj	542 532	88,2%	453 176	85,5 %	390 578	84,6 %
Eksport	72 847	11,8%	77 150	14,5 %	71 230	15,4 %
Przychody ze sprzedaży	615 379	100,0%	530 326	100,0 %	461 808	100,0 %

W 2008 roku przychody ze sprzedaży Spółki wzrosły o 16,0 %. Sprzedaż krajowa wzrosła o 19,7 % w porównaniu do ubiegłego roku, eksport spadł o 5,6 % głównie w wyniku realizacji większej części kontraktów zagranicznych przez spółki zależne Grupy Comarch oraz w wyniku utrzymujących się przez większą część roku niekorzystnych dla eksporterów kursów walutowych. Struktura geograficzna sprzedaży pozostawała stała w ciągu roku obrotowego.

5.2. Przychody ze sprzedaży - struktura wg odbiorców (w tys. zł)

	2008	%	2007	%
Telekomunikacja, Media, IT	93 451	15,2%	86 195	16,3 %
Finanse i Bankowość	140 598	22,8%	123 263	23,2 %
Handel i Usługi	60 763	9,9%	59 993	11,3 %
Przemysł & Utilities	62 395	10,1%	82 704	15,6 %
Sektor publiczny	201 532	32,8%	126 031	23,8 %
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	54 532	8,9%	49 374	9,3 %
Pozostałe	2 108	0,3%	2 766	0,5 %
Przychody ze sprzedaży	615 379	100,0%	530 326	100,0 %

W porównaniu z 2008 rokiem wzrósł udział sprzedaży do sektora publicznego z 23,8 % do 32,8 %, co w głównej mierze jest rezultatem kontraktu z Ministerstwem Edukacji Narodowej (MEN) na dostawę oprogramowania (więcej informacji na ten temat znajduje się w pkt 11.1.2 niniejszego sprawozdania). Dalsza analiza struktury sprzedaży wg odbiorców wskazuje na utrzymanie się udziału pozostałych grup odbiorców w sprzedaży Spółki ogółem na poziomie porównywalnym do ubiegłego roku. W porównaniu do 2007 roku znaczący wzrost odnotowała sprzedaż do sektora finanse i bankowość (o 14,1 %), spadła natomiast sprzedaż do sektora przemysłowego (o 24,6 %). Na przestrzeni całego roku struktura sprzedaży wg odbiorców utrzymywała się na stałym poziomie. Jedynie w drugim i czwartym kwartale 2008

roku odnotowano większy udział sprzedaży do sektora publicznego w sprzedaży ogółem, co ma związek z realizacją kontraktów z MEN (pkt 11.1.3 oraz 11.1.2).

5.3. Przychody ze sprzedaży - struktura wg rodzaju (tys. zł)

	2008	%	2007	%
Usługi	308 037	50,1%	257 824	48,6%
Oprogramowanie własne	74 688	12,1%	69 938	13,2%
Oprogramowanie obce	131 774	21,4%	73 822	13,9%
Sprzęt	96 567	15,7%	122 003	23,0%
Pozostałe	4 313	0,7%	6 739	1,3%
Przychody ze sprzedaży	615 379	100,0%	530 326	100,0%

Sprzedaż usług stanowi największą i stale rosnącą część przychodów ze sprzedaży Spółki. W 2008 roku jej wartość wzrosła o 50,2 mln zł, tj. 19,5 % w porównaniu do 2007 roku. Znacząco wzrosła także sprzedaż oprogramowania obcego (o 58,0 mln zł, tj. 78,5 %) co jest związane przede wszystkim z zawartym w listopadzie 2008 roku kontraktem z MEN na dostawę oprogramowania. Sprzedaż oprogramowania własnego Comarch odnotowała wzrost o 4,8 mln zł, czyli o 6,8 %. Przychody ze sprzedaży sprzętu odnotowały spadek o 25,4 mln zł, czyli o 20,8 %. Na przestrzeni całego roku 2008 struktura sprzedaży wg rodzaju utrzymywała się na stałym poziomie, jedynie w drugim kwartale obserwujemy większą sprzedaż sprzętu, a w czwartym kwartale 2008 roku wzrost udziału sprzedaży oprogramowania obcego w całkowitej sprzedaży, co związane jest z realizacją kontraktów z MEN (pkt 11.1.3 oraz 11.1.2).

6. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju przedsiębiorstwa emitenta

6.1. Czynniki wewnętrzne

- a) wzrost sprzedaży eksportowej,
- b) pozycja i renoma Firmy mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- c) działalność ComArch S.A. w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- d) znaczny udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:
  - niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
  - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
  - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności;
- e) atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom Spółki;
- f) zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów, poprzez prowadzoną promocję za pośrednictwem spółki MKS Cracovia SSA;
- g) konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;
- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową i rozwój nowych produktów i usług informatycznych.

6.2. Czynniki zewnętrzne

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) rozwój bankowości internetowej i upowszechnienia internetu jako nowego kanału dystrybucyjnego produktów finansowych;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępowaniem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne;

- d) związany z członkowstwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części będą przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiąganych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT;
- g) międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;
- h) utrzymujący się przez większą część 2008 roku niekorzystny dla eksporterów poziom kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN i USD/PLN, wpływający na opłacalność sprzedaży zagranicznej.

7. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń

Spółka jest narażona na następujące główne rodzaje ryzyka finansowego:

7.1. Ryzyko finansowe

7.1.1. Ryzyko kredytowe

Spółka analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Grupy do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

7.1.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Spółka jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR. Spółka nie dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze, jednakże prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

7.1.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Spółka jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN i USD/PLN. Równocześnie część kosztów Spółki jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach Spółka dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward oraz opcji walutowych.

Wartość bilansowy aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz środków pieniężnych.

7.1.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi Grupy. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwy w formie kredytów w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

8. Perspektywy rozwoju działalności Spółki

W najbliższym roku rozwój sytuacji gospodarczej w Polsce i na świecie będzie miał decydujący wpływ na sytuację na rynku IT. Związany z kryzysem gospodarczym możliwy spadek popytu na produkty może negatywnie wpłynąć na rozwój Comarch, a tym samym osiągnięte przez Spółkę wyniki finansowe. Dzięki konsekwentnie realizowanej strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana a grono klientów jest bardzo szerokie (znaczna ich część to firmy międzynarodowe), co pozwala ograniczyć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach spowolnienia gospodarczego. Po integracji Polski z Unią Europejską coraz większa ilość firm zagranicznych prowadzi działalność w Polsce i tym samym powiększa się krąg potencjalnych klientów na systemy IT. Równocześnie działalność Comarch na wybranych rynkach zagranicznych powinna dodatkowo zwiększyć wysokość sprzedaży oraz wzmocnić wizerunek Comarch wśród korporacji międzynarodowych, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej Comarch w Polsce. Pozytywny wpływ na rozwój sprzedaży eksportowej ma obserwowane od czwartego kwartału 2008 osłabienie się polskiej waluty PLN.

Realizacja strategii ComArch S.A. zależy w dużej mierze od niezależnych od Spółki warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji informatycznych średnich i dużych firm w kraju i za granicą oraz zaostrzającej się konkurencji w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi.

Do najważniejszych ryzyk operacyjnych związanych z działalnością Spółki należą:

- ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- ryzyka związane z szacowaniem czasochłonności kontraktów długoterminowych;
- ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania;
- ryzyka zagranicznego otoczenia prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- ryzyka mniejszej możliwości (utrudnienia) sprawdzania i monitorowania standingu finansowego kontrahentów

9. Analiza finansowa Spółki

	2008	%	2007	%	2008/2007	%
I. Aktywa trwałe	477 645	65,2%	228 145	45,1%	249 500	109,4%
1. Wartości niematerialne i prawne	2 895	0,4%	3 146	0,6%	-251	-8,0%
2. Rzeczowe aktywa trwałe	215 399	29,4%	185 385	36,6%	30 014	16,2%
3. Inwestycje długoterminowe	256 510	35,0%	35 983	7,1%	220 527	612,9%
4. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 841	0,4%	3 631	0,8%	-790	-21,8%
II. Aktywa obrotowe	254 875	34,8%	278 169	54,9%	-23 294	-8,4%
1. Zapasy	28 494	3,9%	32 423	6,4%	-3 929	-12,1%
2. Należności krótkoterminowe	167 594	22,9%	169 342	33,4%	-1 748	-1,0%
3. Inwestycje krótkoterminowe	42 421	5,8%	51 657	10,2%	-9 236	-17,9%
4. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	16 366	2,2%	24 747	4,9%	-8 381	-33,9%
AKTYWA RAZEM	732 520	100,0%	506 314	100,0%	226 206	44,7%

Wartość aktywów Spółki na koniec 2008 roku wzrosła o 44,7 % w stosunku do roku 2007 z poziomu 506,3 mln zł do 732,5 mln zł. Jest to przede wszystkim związane z wzrostem aktywów trwałych (o 109,4 %). Wzrost aktywów trwałych o 249,5 mln zł jest w głównej mierze wynikiem wzrostu inwestycji długoterminowych z 36 mln zł w 2007 roku do 256,5 mln zł w 2008 roku (wzrost udziału z 7,1 % do 35,0 %), co związane jest ze wzrostem wartości jednostek uczestnictwa w Comarch Corporate Finance

Funduszu Inwestycyjnym Zamkniętym. Jest to również rezultat kolejnych inwestycji w nieruchomości na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie. Udział pozostałych pozycji aktywów trwałych w strukturze aktywów ogółem utrzymał się na porównywalnym poziomie. Aktywa obrotowe odnotowały spadek w wysokości 23,3 mln zł w porównaniu do ubiegłego roku. Spadek o 8,4 % jest związany głównie ze spadkiem krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (spadek o 33,9 %) a także inwestycji krótkoterminowych (spadek o 17,9 %). Należności krótkoterminowe odnotowały spadek udziału w całości aktywów z 33,4 % do 22,9 %, podobnie spadł udział inwestycji krótkoterminowych (z 10,2 % do 5,8 %). Udział pozostałych pozycji aktywów obrotowych pozostał na poziomie porównywalnym do 2007 roku.

	2008	%	2007	%	2008/2007	%
I. Kapitał własny	456 784	62,4%	264 948	52,3%	191 836	72,4%
1. Kapitał zakładowy	7 960	1,1%	7 960	1,6%	0	0,0%
2. Kapitał zapasowy	256 067	35,0%	230 244	45,5%	25 823	11,2%
3. Kapitał z aktualizacji wyceny	152 692	20,9%	0	0,0%	152 692	100,0%
4. Pozostałe kapitały rezerwowe	745	0,1%	745	0,1%	0	0,0%
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych	176	0,0%	176	0,0%	0	0,0%
6. Zysk (strata) netto	39 144	5,3%	25 823	5,1%	13 321	51,6%
II. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	275 736	37,6%	241 366	47,7%	34 370	14,2%
1. Rezerwy na zobowiązania	39 444	5,4%	3 252	0,6%	36 192	1112,9%
2. Zobowiązania długoterminowe	89 407	12,2%	78 157	15,4%	11 250	14,4%
3. Zobowiązania krótkoterminowe	92 628	12,6%	109 697	21,7%	-17 069	-15,6%
4. Rozliczenia międzyokresowe	54 257	7,4%	50 260	10,0%	3 997	8,0%
PASYWA RAZEM	732 520	100,0%	506 314	100,0%	226 206	44,7%

Kapitał własny wzrósł w 2008 roku o 72,4 %, głównie w związku z wyceną bilansową certyfikatów inwestycyjnych w Comarch Corporate Finance Funduszu Inwestycyjnym Zamkniętym (188,5 mln zł). To także rezultat uwzględnienia zysku netto wypracowanego w 2008 roku (39,1 %). Udział kapitału własnego w strukturze pasywów wzrósł w stosunku do ubiegłego roku z 52,3 % do 62,4 %. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania stanowiły 37,6 % pasywów wobec 47,7 % rok wcześniej. Ich wzrost o 14,2 % to w dużej mierze rezultat wzrostu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (zwiększenia odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny w związku z wyceną certyfikatów inwestycyjnych w Comarch Corporate Finance Funduszu Inwestycyjnym Zamkniętym w wysokości 35,8 mln zł). Wzrost stanu zobowiązań długoterminowych o 11,3 mln zł (14,4 %) jest związany z zaciągnięciem przez ComArch S.A. długoterminowego kredytu bankowego finansującego III etap inwestycji na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Spadek stanu zobowiązań krótkoterminowych o 17,1 mln zł (15,6 %) wynika ze spadku stanu zobowiązań handlowych. Rozliczenia międzyokresowe nieznacznie przekroczyły poziom z 2007 roku (wzrost o 8,0 %).

	2008	%	2007	%	2008/2007	%
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	615 379	100,0%	530 326	100,0%	85 053	16,0%
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	455 500	74,0%	400 332	75,5%	55 168	13,8%
III. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (I-II)	159 879	26,0%	129 994	24,5%	29 885	23,0%
IV. Koszty sprzedaży	46 599	7,6%	41 000	7,7%	5 599	13,7%
V. Koszty ogólnego zarządu	38 769	6,3%	32 846	6,2%	5 923	18,0%
VI. Zysk (strata) na sprzedaży (III-IV-V)	74 511	12,1%	56 148	10,6%	18 363	32,7%
VII. Pozostałe przychody operacyjne	547	0,1%	599	0,1%	-52	-8,7%
VIII. Pozostałe koszty operacyjne	39 610	6,4%	22 425	4,2%	17 185	76,6%
IX. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (VI+VII-VIII)	35 448	5,8%	34 322	6,5%	1 126	3,3%
X. Przychody finansowe	14 568	2,4%	2 239	0,4%	12 329	550,6%
XI. Koszty finansowe	4 379	0,7%	9 039	1,7%	-4 660	-51,6%
XII. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (IX+X-XI)	45 637	7,4%	27 522	5,2%	18 115	65,8%
XIII. Zysk (strata) brutto (XII)	45 637	7,4%	27 522	5,2%	18 115	65,8%
XIV. Podatek dochodowy	6 493	1,1%	1 699	0,3%	4 794	282,2%
XV. Zysk (strata) netto (XIII-XIV)	39 144	6,4%	25 823	4,9%	13 321	51,6%

W 2008 roku przychody ze sprzedaży wzrosły o 16,0 % czyli o 85,1 mln zł w porównaniu do roku ubiegłego. Zysk z działalności operacyjnej osiągnął wartość 35,4 mln zł i wzrósł o 3,3 % zł w porównaniu do 2007 roku, natomiast zysk netto w 2008 roku wzrósł wobec roku poprzedniego o 51,6 %. Towarzyszy temu spadek rentowności operacyjnej w 2008 roku do 6,5 % do poziomu 5,8 % oraz wzrost rentowności netto z 4,9 % do 6,4 %.

Analiza płynności:	2008	2007	2006	2005
Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	1,74	1,74	1,79	1,66
Wskaźnik płynności szybki	1,43	1,38	1,45	1,21
Wskaźnik podwyższonej płynności	0,29	0,32	0,38	0,38

W 2008 charakteryzowała Spółkę bardzo dobra płynność finansowa. W ocenie Zarządu, Spółka nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Spółka inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych pieniędzy).

Analiza rotacji:	2008	2007	2006	2005
Rotacja majątku obrotowego (krotność)	2,41	1,91	1,90	2,25
Rotacja należności (dni)	98	115	113	80
Rotacja zapasów (dni)	19	25	17	24
Rotacja zobowiązań (dni)	121	143	129	122
Rotacja zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytów długoterminowych (dni)	62	83	83	70

Wskaźniki rotacji potwierdzają wzrost efektywności wykorzystywania zasobów Spółki. W 2008 roku wskaźnik rotacji należności uległ skróceniu. Ponadto skróceniu uległy także wskaźnik rotacji zobowiązań, rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytów oraz rotacji zapasów. Wzrost wskaźnika rotacji majątku obrotowego wynika ze spadku wysokości aktywów obrotowych przy stosunkowo dużym wzroście przychodów w 2008 roku.

Analiza zadłużenia:	2008	2007	2006	2005
Wskaźnik zadłużenia	37,6%	47,7%	44,1 %	51,9 %
Wskaźnik zadłużenia z tytułu kredytów długoterminowych	12,2%	15,4%	12,2 %	17,32 %
Wskaźnik zadłużenia kapitału własnego	60,4%	91,1%	79,0 %	108,0 %

Wskaźniki zadłużenia uległy w 2008 roku znacznej poprawie, co związane jest ze znacznym wzrostem poziomu kapitałów własnych, przy niewielkim wzroście zadłużenia w 2008 roku. Spółka finansuje się własnym środkami w 62,4 % a kapitałem obcym w 37,6 %.

Analiza rentowności:	2008	2007	2006	2005
Marża na sprzedaży	26,0%	24,5%	25,9 %	21,6 %
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	5,8%	6,5%	9,0 %	8,1 %
Rentowność sprzedaży brutto	7,4%	5,2%	10,0 %	7,1 %
Rentowność sprzedaży netto	6,4%	4,9%	9,2 %	6,8 %
Rentowność aktywów	5,3%	5,1%	9,9 %	9,7 %
Rentowność kapitału własnego	9,4%	10,8%	21,6 %	22,6 %

W 2008 roku marża ze sprzedaży uległa poprawie z 24,5 % do 26,0 % i osiągnęła najwyższy poziom od 2005 roku. Zmniejszenie rentowności operacyjnej w 2008 roku jest głównie efektem znacznego wzrostu pozostałych kosztów operacyjnych, który ma charakter przejściowy. Spółka świadomie ponosi koszty pozyskiwania na rynku pracy najlepszej kadry informatycznej, inwestując w ten sposób w budowanie przewagi konkurencyjnej na przyszłość. Rentowność netto w 2008 roku wzrosła do 6,4 %. Rentowność kapitału własnego spadła z 10,8 % do 9,4 % w wyniku znacznego zwiększenia wysokości kapitału własnego w 2008 roku.

10. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje

10.1. Gwarancje bankowe

Na zlecenie ComArch S.A. według stanu na 31 grudnia 2008 roku zostały wystawione gwarancje bankowe oraz akredytywy na łączną kwotę 26 972 tys. zł.

10.2. Poręczenia

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku ComArch S.A. nie poręcza zobowiązań z tytułu umów leasingowych.

W dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch Software AG, spółką zależną ComArch S.A., a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) umowa udzielenia przez Pekao gwarancji bankowej do kwoty 11 143,5 tys. EURO, ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weißenstephaner Str. 4 D-85716 Unterschleissheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja stanowi zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG mógł nabyć w ramach publicznego wezwania do sprzedaży akcji ogłoszonego przez ComArch Software AG. W związku z powyższym ComArch S.A. udzielił poręczenia za zobowiązania spółki zależnej ComArch Software AG. Łączna wysokość poręczonego zobowiązania wynosi 11 143,5 tys. EUR. Odpowiedzialność emitenta i ComArch Software AG za powyższe zobowiązanie jest solidarna. Poręczenie zostało udzielone nieodpłatnie na okres ważności gwarancji, czyli do 08 marca 2009 roku.

10.3. Kredyty

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka ComArch S.A. posiadała zobowiązania z tytułu kredytów w wysokości 96 662 tys. zł.

ComArch S.A. korzysta z następujących kredytów inwestycyjnych:

- a) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 20 000 tys. zł zaciągnięty w 2004 roku na sfinansowanie I etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Okres kredytowania wynosi 10 lat tj. do 2015 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 13 000 tys. zł. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco, hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku.
- b) kredyt inwestycyjny w Kredyt Bank S.A. z siedzibą w Warszawie zaciągnięty w 2006 roku na finansowanie II etapu budowy nowych budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 80 % wartości inwestycji, maksymalnie 26 824 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 25 042 tys. zł.
- c) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 44 000 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na działkach, na których zostanie wybudowany budynek, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 43 323 tys. zł.
- d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu nieruchomości gruntowej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 15 100 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 5 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na nieruchomości będącej przedmiotem kredytowania. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kredytu przypadającego do spłaty wynosiła 15 100 tys. zł.

10.4. Pożyczki

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły niespłacone pożyczki mieszkaniowe udzielone pracownikom ComArch S.A.

W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch S.A. zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną ComArch Software AG na kwotę 8 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku następujące spółki Grupy Comarch były zadłużone wobec ComArch S.A. z tytułu udzielonych pożyczek: ComArch Software AG (35 716 tys. zł), ComArch, Inc. (2 578 tys. zł), ComArch LLC (118 tys. zł), ComArch Panama, Inc. (1 037 tys. zł), OOO ComArch (444 tys. zł) oraz MKS Cracovia SSA (3 400 tys. zł). Terminy ich wymagalności przypadają na lata 2009-2010.

11. Najważniejsze wydarzenia w 2008 roku i po dacie bilansu

11.1. Umowy znaczące dla działalności emitenta

Do najważniejszych umów podpisanych przez ComArch S.A. w 2008 roku należą:

11.1.1. Nabycie aktywów spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 13 listopada 2008 roku ComArch Software AG nabył 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Nabyte akcje stanowiły 35,14 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG i uprawniały do 1 750 000, tj. 35,14 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego w dniu 18 listopada 2008 roku w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Monachium (ComArch S.A. informowała o szczegółach raportem bieżącym nr 29/2008) suma posiadanych przez ComArch Software AG akcji, tj. 3 250 000 akcji stanowiła 50,15 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG. Akcje te uprawniały do 3 250 000 głosów i stanowiły 50,15 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Łączna wartość ewidencyjna nabytych aktywów wynosiła 11 212,5 tys. EURO.

W dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana umowa pomiędzy ComArch Software AG a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) na udzielenie przez Pekao gwarancji do kwoty 11 143,5 tys. EURO, ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weihestephaner Str. 4 D-85716 Unterschleissheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja stanowiła zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG nabył w ramach publicznego wezwania ogłoszonego 22 grudnia 2008 roku zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG. W związku z koniecznością wystawienia Gwarancji ComArch S.A. udzielił poręczenia za zobowiązania spółki ComArch Software AG. Łączna wysokość poręczanego zobowiązania wynosiła 11 143,5 tys. EUR. Poręczenie zostało udzielone na okres ważności Gwarancji, czyli do 08 marca 2009 roku.

Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22 grudnia 2008 roku i zakończył 02 lutego 2009 roku. Cena nabycia jednej akcji w ogłoszonym wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. Źródłem finansowania nabycia aktywów są pożyczki udzielone ComArch Software AG ze środków własnych ComArch S.A. oraz Bonus Management Sp. z o.o. SKA.

11.1.2. Umowa z Ministerstwem Edukacji Narodowej

W dniu 5 listopada 2008 roku została podpisana umowa pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej z siedzibą w Warszawie, Al. Szucha 25 ("MEN") a konsorcjum firm Young Digital Planet S.A. z siedzibą w Gdańsku, ul. Słowackiego 175, ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, Al. Jana Pawła II 39A oraz Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej, z siedzibą we Wrocławiu, ul. Poziomkowa 12 ("Konsorcjum").

W ramach umowy Konsorcjum dostarczy zestawy oprogramowania edukacyjnego dla szkół ponadgimnazjalnych, policealnych oraz zakładów kształcenia nauczycieli. Wartość umowy wynosi 98 016 478,00 zł brutto. Konsorcjum jest zobowiązane do uruchomienia zdalnego serwera umożliwiającego pobranie zestawów oprogramowania edukacyjnego oraz do przekazania do szkół/placówek, (wskazanych przez MEN) wymaganych informacji i dokumentów do oprogramowania, do którego pobrania upoważniona jest szkoła/placówka w terminie 42 dni licząc od daty podpisania umowy nie dłużej jednak niż do dnia 30 listopada 2008 r. Konsorcjum udziela 24 miesięcznej gwarancji na oprogramowanie. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 27/2008.

11.1.3. Umowa z BIW Koncept Sp. z o.o.

17 kwietnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch S.A. a spółką BIW KONCEPT Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie umowa na dostawę sprzętu komputerowego oraz oprogramowania. Wartość umowy brutto wynosi 53 183 000,06 zł. Dostawa przedmiotu umowy przez Comarch zostanie wykonana w terminie do 7 czerwca 2008 r. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 9/2008.

11.1.4. Umowa z Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej

17 kwietnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch S.A. a Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej z siedzibą we Wrocławiu umowy na dostawę sprzętu komputerowego oraz oprogramowania. Wartość umowy brutto wynosi 48 424 302,22 zł. Dostawa przedmiotu umowy przez OFEK zostanie wykonana w terminie do 7 czerwca 2008 r. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 10/2008.

PO DACIE BILANSU

11.1.5. Podpisanie umowy ramowej z CPI MSWiA

W dniu 7 kwietnia 2009 roku została podpisana umowa ramowa pomiędzy Centrum Projektów Informatycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie („CPI MSWiA”) a konsorcjum firm ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, CA Services SA z siedzibą w Krakowie i PwC Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („Konsorcjum”). Zawarta umowa ma charakter umowy ramowej, w rozumieniu art. 99 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2007, Nr 233 poz. 1655 z póź. zm.) – prawo zamówień publicznych i określa warunki realizacji zamówień na usługi przez strony niniejszej umowy. Przedmiotem niniejszej umowy jest określenie warunków udzielania i realizacji zamówień na świadczenie usług doradczych w zakresie realizowanych projektów, jakich CPI MSWiA może udzielić Konsorcjum w okresie obowiązywania niniejszej umowy.

Na podstawie niniejszej umowy ramowej CPI MSWiA może udzielać Konsorcjum zamówień do kwoty netto w wysokości 54 279 400,00 zł, nie dłużej jednak niż 4 lata od dnia zawarcia niniejszej umowy. Kwota, o której mowa jest jedynie kwotą orientacyjną i określa górną granicę zobowiązań jakie CPI MSWiA może zaciągnąć na podstawie niniejszej umowy ramowej. Udzielenie zamówień na niższą kwotę niż wskazana powyżej nie może być podstawą roszczenia wobec CPI MSWiA z tytułu nie wywiązania się z umowy ramowej. W przypadku wyczerpania powyższej kwoty, umowa ramowa wygasa, bez konieczności składania dodatkowych oświadczeń stron.

W ramach realizacji przedmiotu zamówienia Konsorcjum będzie wykonywać usługi obejmujące:

- 1) Doradztwo strategiczne m. in. w zakresie planowania projektów, analizy wymagań, opracowania architektury, opracowania dokumentacji oraz ewentualnych zmian w przepisach prawa dotyczących obszarów działania prowadzonych projektów,
- 2) Wsparcie zespołów wykonawczych Zamawiającego w zakresie zarządzania programami, portfelami projektów oraz projektem i zorganizowania Biura Projektu oraz wykonywanie prac zleconych przez biuro projektu Zamawiającego, w tym w szczególności: opracowanie niezbędnej dokumentacji, wsparcia w toku udzielania zamówień publicznych w toku realizacji projektów, wsparcie w zakresie pozyskiwania i kontroli finansów projektowych w tym pozyskiwanie funduszy pomocowych UE, wsparcie w zakresie strategii komunikacji oraz promocji projektów, wsparcie w toku odbiorów produktów wytwarzanych w ramach poszczególnych projektów.

11.2. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania

11.2.1. Udziały w INTERIA.PL S.A

Na dzień 1 stycznia 2007 r. jednostka dominująca ComArch S.A. posiadała 2 538 369 sztuk akcji spółki INTERIA.PL S.A., co stanowiło 36,08 % kapitału zakładowego spółki. Akcje te uprawniały ją do wykonywania 11 609 625 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 48,48 % ogólnej liczby głosów. Na podstawie porozumienia z dnia 3 grudnia 2007 roku przenoszącego własność akcji INTERIA.PL S.A. pomiędzy ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie a COMARCH Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo - akcyjna z siedzibą w Krakowie ("SKA"), ComArch S.A. wniosła aportem do SKA całość posiadanych przez siebie akcji INTERIA.PL S.A., to jest 2 267 814 akcji imiennych uprzywilejowanych oraz 270 555 akcji zwykłych na okaziciela w spółce INTERIA.PL S.A. w Krakowie, które to akcje reprezentowały 36,08 % kapitału zakładowego INTERIA.PL S.A. i na które przypadało 48,48 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu INTERIA.PL S.A. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. akcje INTERIA.PL S.A. nie stanowią już własności Grupy. W styczniu 2008 roku została rozliczona transakcja sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A. przez "COMARCH MANAGEMENT Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" Spółka Komandytowo-Akcyjna do "BAUER MEDIA INVEST" GmbH będąca wynikiem umowy podpisanej 3 grudnia 2007 roku pomiędzy ComArch S.A. a "BAUER MEDIA INVEST" GmbH. Spółka informowała o szczegółach umowy w raporcie bieżącym nr 52/2007. Wyniki przedmiotowej transakcji zostały ujęte w rachunku zysków i strat Grupy za I kwartał 2008 r.

11.2.2. Inwestycja w Grupę SoftM

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG przejmując tym samym całą Grupę SoftM (szczegóły w pkt. 13 niniejszego sprawozdania). Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem, spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Zostało ono zakończone 02 lutego 2009 roku. W wyniku rozliczenia w dniu 9 lutego 2009 powyższego wezwania ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Po rozliczeniu wezwania, wg stanu na dzień sporządzenia raportu, ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. Źródłem finansowania nabycia powyższych aktywów są pożyczki udzielone ComArch Software AG ze środków własnych ComArch S.A. oraz Bonus Management Sp. z o.o. SKA.

W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch S.A. zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną ComArch Software AG na kwotę 8 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r.

W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch Software AG zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną Bonus Management Sp. z o.o. SKA. na kwotę 4 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r.

11.2.3. Nieruchomości

W 2008 roku Spółka kontynuowała budowę budynku biurowego o powierzchni 11,5 tys. m² wraz infrastrukturą techniczną na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, w ramach III etapu inwestycji. Budynek został ukończony i oddany do eksploatacji w marcu 2009 roku. Wartość nakładów na inwestycję poniesionych do 31 grudnia 2008 r. wynosiła 65 792 tys. zł. Po dniu bilansowym, tj. 9 lutego 2009 roku Spółka uzyskała decyzję o pozwoleniu na użytkowanie budynku, która uprawomocniła się w dniu 24 lutego 2009. Łączna wartość poniesionych na ten etap nakładów inwestycyjnych wynosi ok. 68 162 tys. zł. Źródłem finansowania niniejszej inwestycji jest kredyt opisany w pkt 10.3 c) niniejszego sprawozdania.

11.3. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej

11.3.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie

Zgodnie z zasadą nr 3) zawartą w części III, pkt 1 „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW” Zarząd ComArch S.A., raportem bieżącym nr 14/2008, poinformował, że uchwałą nr 4/6/2008 z dnia 9 czerwca 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał powyższego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki.

9 czerwca 2008 roku zgodnie z zasadami nr 1) i 2) zawartymi w części III, pkt 1 „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW” Zarząd ComArch S.A. w raporcie bieżącym nr 15/2008 zaprezentował sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej ComArch S.A. za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku oraz ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki.

11.3.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy z dnia 25 czerwca 2008 roku

Dnia 30 maja 2008 r. Zarząd ComArch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisu art. 395 § 1 i art. 399 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych oraz § 14 Statutu Spółki, zwołał Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy na dzień 25 czerwca 2008 roku, na godzinę 9.00 w Krakowie przy Alei Jana Pawła II 39A. Porządek obrad został zawarty w raporcie bieżącym nr 12/2008. Projekty uchwał, które Zarząd zamierzał przedstawić na niniejszym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami zostały przekazane do publicznej wiadomości w dniu 9 czerwca 2008 r. raportem bieżącym nr 13/2008.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- skreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego ComArch S.A. za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki z działalności za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007 oraz badania sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego ComArch S.A. za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ComArch za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego ComArch S.A. i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ComArch za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 1.01.2007 - 31.12.2007;
- wyboru Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.;
- zmian w Statucie Spółki;
- wyboru Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.;
- zmian Regulaminu Rady Nadzorczej.

Informacje o powołanym Wiceprezesie Zarządu zostały przekazane w raporcie bieżącym nr 17/2008 natomiast o nowym członku Rady Nadzorczej w raporcie bieżącym nr 16/2008.

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportem bieżącym nr 18/2008 w dniu 25 czerwca 2008 roku. Zmiany statutu zostały zarejestrowane postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 28 lipca 2008 roku. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 23/2008.

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 roku, Elżbieta Filipiak i Janusz Filipiak oraz BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Zrównoważonego FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Akcji FIO, Lukas FIO

Subfundusz Lukas Akcyjny, Lukas FIO Subfundusz Lukas Dynamiczny Polski i Lukas FIO Subfundusz Lukas Stabilnego Wzrostu posiadali powyżej 5 % ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

1. Janusz Filipiak – 846 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 41,89 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 28,22 %;
2. Elżbieta Filipiak – 799 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 3 995 000 głosów na WZA i które stanowiły 39,57 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 26,65 %;
3. Małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiakowie – 94 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 470 000 głosów na WZA i które stanowiły 4,65 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 3,14 %;
4. BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Zrównoważonego FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Akcji FIO, Lukas FIO Subfundusz Lukas Akcyjny, Lukas FIO Subfundusz Lukas Dynamiczny Polski i Lukas FIO Subfundusz Lukas Stabilnego Wzrostu – 1 155 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela, z których przysługiwało 1 155 000 głosów na WZA i które stanowiły 11,44 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 7,70 %.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji ComArch S.A. wynosi 14 991 796 głosów. Na WZA w dniu 25 czerwca 2008 roku brali udział akcjonariusze reprezentujący 10 097 000 głosów.

11.4. Operacje na akcjach ComArch S.A.

11.4.1. Wprowadzenie do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 9 400 akcji serii A

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 7/2008 z dnia 4 stycznia 2008 r., stwierdził, że zgodnie z §19 ust. 1 i 2 Regulaminu Giełdy do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem "PLCOMAR00061", o wartości nominalnej 1 zł. Na podstawie §38 ust. 1 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 11 stycznia 2008 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje Spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 11 stycznia 2008 r. asymilacji tych akcji z akcjami Spółki ComArch S.A. będącymi w obrocie giełdowym.

11.4.2. Zmiana praw z akcji serii A

Na wniosek jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 13 sierpnia 2007 roku z dniem 02 stycznia 2008 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A.

1) wskazanie papierów wartościowych emitenta, z których prawa zostały zmienione, z podaniem ich liczby;

- akcje imienne uprzywilejowane serii A w liczbie: 9 400 szt.

2) wskazanie podstaw prawnych podjętych działań, jak również treści uchwał właściwych organów emitenta, na mocy których dokonano zmiany praw z papierów wartościowych emitenta:

- Art. 8 ust. 1 i ust. 3 Statutu Spółki ComArch S.A.

- Uchwała Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjęta w dniu 13 sierpnia 2007 roku

- Uchwała Nr 913/07 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 21 grudnia 2007r.

3) pełny opis praw z papierów wartościowych przed i po zmianie - w zakresie tych zmian

-przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,

-po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

4) liczba akcji imiennych, które podlegały zamianie: 9 400 szt,

5) ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 991 796.

11.4.3. Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie asymilacji akcji serii A

Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 11 stycznia 2008 roku asymilacji 9 400 akcji Spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 193 396 akcjami Spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLCOMAR00012. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. stwierdził, że z dniem 11 stycznia 2008 roku kodem PLCOMAR00012 oznaczonych jest 6 202 796 akcji Spółki ComArch S.A.

11.4.4. Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie rejestracji akcji

Uchwałą nr 700/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. postanowił oznaczyć kodem PLCOMAR00061 9 400 akcji zwykłych na okaziciela spółki ComArch S.A., powstałych po zamianie dokonanej w dniu 5 stycznia 2009 r. 9 400 akcji imiennych spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00020.

Zarząd KDPW stwierdził, że z dniem 5 stycznia 2009 r.:

- a) kodem PLCOMAR00020 oznaczonych będzie 1 748 400 akcji spółki ComArch S.A.,
- b) kodem PLCOMAR00061 oznaczonych będzie 9 400 akcji spółki ComArch S.A.

11.4.5. Transakcje zbycia/nabycia akcji ComArch S.A. przez BZ WBK AIB Asset Management S.A. oraz BZ WBK AIB TFI S.A.

- a) 2 stycznia 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 stycznia 2008 roku oraz zamiany 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na akcje zwykłe, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2 %.

W dniu 2 stycznia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowały się łącznie 1 833 464 akcje, co stanowi 23,03% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 1 833 464 głosy, co stanowi 12,23% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr 3/2008.

- b) 18 marca 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 18 marca 2008 roku, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 18 marca 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 150 852 akcje, co stanowi 27,02% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 2 150 852 głosy, co stanowi 14,35% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr 6/2008.

- c) 2 grudnia 2008

Dnia 4 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (zwanego dalej Funduszem) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 grudnia 2008 roku, Fundusz stał się posiadaczem akcji zapewniających więcej niż 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A.

W dniu 2 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszu znajdowało się łącznie 754 000 akcje, co stanowiło 9,47% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 754 000 głosów, co

stanowiło 5,03% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 30/2008.

e) 10 grudnia 2008

Dnia 16 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 10 grudnia 2008 roku, klienci spółki stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 10 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 462 771 akcji, co stanowiło 30,94% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 2 462 771 głosów, co stanowiło 16,43% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 32/2008.

f) 29 grudnia 2008

Dnia 6 stycznia 2009 r. BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 29 grudnia 2008 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji zapewniających więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A.

W dniu 29 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszy znajdowało się łącznie 1 500 860 akcji, co stanowiło 18,85% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 500 860 głosów, co stanowiło 10,01% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 2/2009.

11.4.6. Pozostałe transakcje zbycia/nabycia akcji Spółki

W dniu 28 października 2008 roku jedna z osób zarządzających ComArch S.A. zakupiła 232 akcje zwykłe na okaziciela spółki ComArch S.A. po średniej cenie 56,70 zł za 1 akcję. Powyższe transakcje kupna zostały zawarte na rynku regulowanym za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 26/2008.

PO DACIE BILANSU

11.4.7. Konwersja, dopuszczenie do obrotu giełdowego, wprowadzenie do obrotu giełdowego i asymilacja 9 400 akcji serii A

W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Zarządu ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A

- przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,
- po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

Ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 954 196

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 12/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r., stwierdził, że do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A spółki ComArch S.A. o wartości nominalnej 1 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLCOMAR00061”.

Na podstawie §38 ust. 1 i ust. 3 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 16 stycznia 2009 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 16 stycznia 2009 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki będącymi w obrocie giełdowym. Dnia 13 stycznia 2009 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.

poinformował, że postanowił dokonać w dniu 16 stycznia 2009 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 202 796 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLCOMAR00012. O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących 1/2009, 3/2009 oraz 4/2009.

11.4.8. Zwiększenie udziału BZ WBK AIB TFI S.A. w głosach na WZA ComArch S.A.

W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Zrównoważony Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadamiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A.

11.5. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Pracowników Kluczowych

a) Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki. Program miał zostać zrealizowany poprzez zaferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym.

Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

b) Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaoferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczony:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,
- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

Zgodnie z MSSF2 Spółka jest zobowiązana obliczyć wartość opcji, a następnie ujmować ją jako koszt w rachunku zysków i strat w okresie życia danej opcji, tj. od dnia przyznania do dnia wygaśnięcia. Spółka będzie ujmować w rachunku wyników wartość poszczególnych opcji począwszy od momentu przyznania opcji dla Pracowników Kluczowych za dany rok trwania programu.

Spółka zwraca uwagę, że mimo iż wartość opcji każdorazowo pomniejsza zysk netto Spółki i Grupy, to jednak operacja ta nie wpływa na wartość przepływów pieniężnych w Spółce. Ponadto ekonomiczny koszt opcji ujmowany jest w rachunku wyników poprzez uwzględnienie w „rozwodnionym zysku netto” nowoemitowanych akcji dla uczestników Programu. Pomimo iż standard MSSF2 został oficjalnie przyjęty przez Unię Europejską do stosowania przez spółki giełdowe do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, to jednak przez wielu ekspertów jest on wskazywany jako kontrowersyjny, gdyż w ich ocenie ujęcie kosztu opcji w rachunku wyników prowadzi do podwójnego liczenia wpływu programu opcyjnego (raz przez wynik i drugi raz poprzez rozwodnienie).

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,74 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);

- oczekiwana zmienność 34,45 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 5 943 tys. zł i została rozpoznana w rachunku wyników w roku 2008.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji na rok 2009. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,792 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 38,62 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 2 981 tys. zł i zostanie ona rozpoznana jako koszt w rachunku wyników w roku 2009.

11.6. Operacje na akcjach spółek zależnych i stowarzyszonych ComArch S.A.

11.6.1. Wezwanie na sprzedaż akcji SoftM Software und Beratung AG

Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka Comarch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. W dniu 02 lutego 2009 wezwanie zostało zakończone. W wyniku rozliczenia dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki.

PO DACIE BILANSU

11.6.2. Zakończenie wezwania na akcje spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 02 lutego 2009 zakończone zostało, przeprowadzone przez Comarch Software AG, wezwanie do sprzedaży akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22 grudnia 2008 roku. W wyniku rozliczenia powyższego wezwania dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. O szczegółach spółka informowała w raporcie bieżącym nr 6/2009.

11.7. Inne

11.7.1. Terminy przekazywania raportów okresowych

Zgodnie z § 100 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, Zarząd ComArch S.A. przedstawił terminy przekazywania raportów okresowych w 2008 roku w raporcie bieżącym nr 5/2008.

11.7.2. Wykaz informacji bieżących i okresowych

Dnia 17 kwietnia 2008 r. Zarząd ComArch S.A. podał wykaz informacji bieżących i okresowych przekazanych do publicznej wiadomości w roku 2007. Oryginały raportów znajdują się w siedzibie Spółki w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39A. Zostały również udostępnione na stronie internetowej Spółki <http://www.comarch.pl/pl/investors/reports>

11.7.3. Komentarz Zarządu ComArch S.A. do wydarzeń z dnia 12.04.2008 i 13.04.2008 r.

W nawiązaniu do wydarzeń z dnia 12.04.2008 i 13.04.2008 dotyczących zatrzymania i zwolnienia Prezesa Zarządu ComArch S.A. Prof. Janusza Filipiaka, Zarząd ComArch S.A. wyjaśnił, że:

- Zarzuty postawione Prezesowi Zarządu nie pozostawały w żadnym związku z działalnością ComArch S.A. ani w ogóle z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- Zarząd ComArch S.A. funkcjonuje na normalnych zasadach,
- sprawa w żadnym stopniu nie wpłynie także na przyszłą działalność ComArch S.A.

11.7.4. Komentarz Zarządu ComArch S.A. w sprawie spadku kursu akcji Spółki

W związku ze znaczącym spadkiem kursu akcji ComArch S.A. w dniu 21 maja 2008 roku, Zarząd ComArch S.A. w raporcie bieżącym nr 11/2008 oświadczył, że nie ma żadnej wiedzy o jakichkolwiek zdarzeniach, które mogłyby być powodem tak dużego spadku notowań. Zarząd Spółki podtrzymał dotychczasowe zapowiedzi wyników finansowych na rok 2008.

11.7.5. Korekta raportu skonsolidowanego za dwa kwartały 2008

W dniu 14 października 2008 roku został przekazany do wiadomości publicznej skorygowany skonsolidowany raport kwartalny Grupy Comarch za dwa kwartały 2008 roku.

Korekty dotyczyły:

- 1) dodania w skonsolidowanym rachunku zysków i strat danych dotyczących okresów kwartalnych: 01.04-30.06.2008 oraz 01.04-30.06.2007;
- 2) uzupełnienia w pkt 3.9.1 raportu QSr 2 2008 z dnia 14.08.2008 r. informacji dotyczącej zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego, tj. 15.05.2008 r. o następującą treść: "Wg wiedzy Spółki nie wystąpiły zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego, tj. od 15.05.2008 r.";
- 3) błędów edytorskich w znaku liczby dot. podatku dochodowego w skonsolidowanym rachunku zysków i strat za 6 miesięcy 2008 roku (było '34 730' a winno być '(34 730)') oraz wartości kapitału własnego w euro w wybranych danych finansowych: za 6 miesięcy 2008 roku było: '2 373 322' a winno być: '138 911'; za 6 miesięcy 2007 roku było: '2 113 919' a winno być: '67 260'

PO DACIE BILANSU

11.7.6. Terminy raportów okresowych w 2009 roku

Raportem bieżącym nr 5/2009, zgodnie z § 100 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, Zarząd ComArch S.A. określił terminy przekazywania raportów okresowych w 2009 roku a następnie, w związku z nowelizacją rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, zmodyfikował je raportem bieżącym nr 7/2009:

RAPORTY KWARTALNE skonsolidowane rozszerzone:

- 1) IV kwartał 2008 w dniu 27.02.2009
- 2) I kwartał 2009 w dniu 15.05.2009
- 3) III kwartał 2009 w dniu 13.11.2009

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

- 1) Skonsolidowany rozszerzony raport półroczny za I półrocze 2009 roku w dniu 31.08.2009
- 2) Raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009
- 3) Skonsolidowany raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009

Jednocześnie, zgodnie z zasadami § 101 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, ComArch S.A. poinformował, że nie będzie publikować raportu za II kwartał 2009 roku.

11.7.7. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Spółka ComArch S.A. zawarła w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku kontrakty terminowe na sprzedaż walut obcych. Łączna wartość nominalna kontraktów terminowych otwartych 27 kwietnia 2009 roku wynosiła 2 650 tys. EUR oraz 2 000 tys. USD. Na dzień 27 kwietnia 2009 roku wycena otwartych kontraktów terminowych wynosiła plus 86 tys. zł. Kontrakty zapadają w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez ComArch S.A. kontraktami, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

12. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju oraz ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powoduje zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania ma reputację firmy technologicznej wytwarzającej i z sukcesem sprzedającej produkty konkurencyjne międzynarodowo.

Dlatego nadal głównym celem strategicznym Spółki jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywanie nowych produktów.

Obecna polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzację produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2008 roku przekroczyły 13 % przychodów ze sprzedaży, Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie. W najbliższych latach w ramach Grupy Comarch będą prowadzone innowacyjne projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych pozyskanych ze sprzedaży pakietu akcji spółki INTERIA.PL. S.A.

Comarch nie ogranicza obszaru swoich zainteresowań jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Comarch dąży konsekwentnie do zwiększania wartości sprzedaży zagranicznej. Sprzedaż będzie realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez ComArch S.A. lub inną spółkę grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

13. Powiązania kapitałowe emitenta

W dniu 31 grudnia 2008 r. w skład Grupy Comarch wchodziły następujące podmioty (w nawiasach udział głosów przypadający na ComArch S.A., chyba że wskazano inaczej):

- ComArch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce,
- ComArch Software AG z siedzibą w Dreźnie w Niemczech (100,00 %),
  - ComArch Software S.A.R.L. z siedzibą w Lille we Francji (100,00 % zależna od ComArch Software AG),
  - ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji (70,00 % zależna od ComArch Software AG),
  - SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium w Niemczech (50,15 % zależna od ComArch Software AG),
    - SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Münster w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu w Austrii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl w Austrii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen we Francji (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen w Czechach (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu w Polsce (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
- ComArch, Inc. z siedzibą w Chicago w Stanach Zjednoczonych Ameryki (100,00 %),
  - ComArch Panama, Inc. z siedzibą w Bella Vista-Panama w Panamie (100,00 % zależna od ComArch, Inc.),
- ComArch Middle East FZ-LCC z siedzibą w Dubaju w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (100,00 %),
- ComArch LLC z siedzibą w Kijowie na Ukrainie (100,00 %),
- OOO ComArch z siedzibą w Moskwie w Rosji (100,00 %),
- UAB ComArch z siedzibą w Wilnie na Litwie (100,00 %),
- ComArch s.r.o. z siedzibą w Bratysławie na Słowacji (100,00 %),
- CA Services S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (99,90 %),
- ComArch Management Spółka z o. o. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 %),
- ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w Krakowie w Polsce (ComArch S.A. posiada 100,00 % wyemitowanych certyfikatów inwestycyjnych),
  - ComArch Management Spółka z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (33,79 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty; 4,76 % głosów przypada na ComArch S.A.; 61,45 % głosów przypada na akcje nabyte przez ComArch Management Spółka z o. o.

SKA celem umorzenia),

- Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (99,12 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iMed24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iFIN24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iReward24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - Infrastruktura24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (97,59 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
- MKS Cracovia SSA z siedzibą w Krakowie w Polsce (49,15 %).

Ponadto jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- poprzez spółkę SoftM Software und Beratung AG:
  - d.velop (Schweiz) AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (49,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG),
  - KEK Anwendungssysteme GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (30,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG),
- poprzez ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty:
  - Sodigital Spółka z o.o. (30,72% głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

ComArch Software AG

Kapitał zakładowy spółki wynosi 58 380,00 EUR. Na kapitał zakładowy składa się 11 676 akcji imiennych o wartości nominalnej 5 EUR każda, z których przysługuje łącznie 11 676 głosów. ComArch S.A. posiada 100 % udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Software AG jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch Software S.A.R.L.

ComArch Software AG posiada 100 % udziałów spółki ComArch Software S.A.R.L., stanowiących 100 % kapitału zakładowego oraz 100 % głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki ComArch Software S.A.R.L. wynosi 150 000 euro i składa się z 1 500 udziałów o wartości nominalnej 100 euro każdy. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich udziałów wynosi 1 500. Przedmiotem działania ComArch Software S.A.R.L. jest tworzenie i wdrażanie systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Software S.A.R.L. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

ComArch R&D S.A.R.L.

W dniu 16 września 2008 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji. Spółka zależna emitenta, ComArch Software AG posiada 70 % udziałów spółki ComArch R&D S.A.R.L., stanowiących 70 % kapitału zakładowego oraz 70 % głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki ComArch R&D S.A.R.L. wynosi 7 500 Euro i składa się z 750 udziałów o wartości nominalnej 10 Euro każdy. ComArch Software AG nabyła powyższe udziały za środki pozyskane ze środków własnych, za całkowitą cenę 5 250 Euro. Przedmiotem działania ComArch R&D S.A.R.L. jest tworzenie i wdrażanie systemów informatycznych, doradztwo w zakresie systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch R&D S.A.R.L. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

SoftM Software und Beratung AG (SoftM)

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG, notowanej na niemieckiej giełdzie Deutsche Wertpapierbörse we Frankfurcie w segmencie Prime Standard, przejmując tym samym całą Grupę SoftM, w której skład wchodzi: SoftM Software und Beratung AG, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Münster, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO.

Ogłoszone 22 grudnia 2008 roku wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG zostało zakończone 02 lutego 2009 roku. W wyniku rozliczenia w dniu 9 lutego 2009 powyższego wezwania ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Po rozliczeniu wezwania, wg stanu na dzień sporządzenia raportu, ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku SoftM Software und Beratung AG jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

W wyniku przejęcia Grupy SoftM w skład Grupy Comarch weszło 13 nowych spółek. Spółki te prowadzą działalność na rynku IT głównie w Niemczech, Austrii i Szwajcarii, oferując swoje produkty i usługi w trzech segmentach biznesowych: ERP, finanse oraz integracja systemów dla średnich przedsiębiorstw. Działalność spółek Grupy SoftM oraz spółek stowarzyszonych SoftM: d.velop (Schweiz) AG oraz KEK Anwendungssysteme GmbH nie odbiega charakterem od podstawowej działalności Grupy Comarch i jest zaliczana do segmentu IT. SoftM posiada także 100 % udziałów w spółce SoftM Verwaltungs GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech, która nie jest konsolidowana.

ComArch, Inc.

Spółka zajmuje się sprzedażą oprogramowania Comarch i usług na rynek amerykański. Kapitał zakładowy spółki wynosi 40 000 USD. ComArch S.A. posiada 100 % udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch, Inc. jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch Panama, Inc.

Kapitał zakładowy spółki wynosi 360 000 USD i dzieli się na 360 000 akcji o wartości nominalnej 1 USD każda. Spółka zajmuje się sprzedażą i produkcją systemów informatycznych na rynek Ameryki Środkowej i Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Panama, Inc. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Inc.)

ComArch Middle-East FZ-LCC

Kapitał zakładowy spółki wynosi 200 000 AED i dzieli się na 200 udziałów po 1 tys. AED każdy, z których przysługuje 200 głosów (1 AED stanowi około 0,7869 PLN). ComArch S.A. objął wszystkie udziały za gotówkę po wartości nominalnej. Spółka zajmuje się sprzedażą produktów Comarch na Bliskim Wschodzie oraz częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Middle-East FZ-LCC jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch LLC

Kapitał zakładowy spółki wynosi 20 500 UAH (1 UAH stanowi około 0,4537 PLN). ComArch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100 %, który uprawnia do 100 % głosów. Zarejestrowana spółka jest jednoosobową spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch na Ukrainie z częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch LLC jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch s.r.o.

Kapitał zakładowy spółki wynosi 4 500 000 SKK (1 SKK stanowi około 0,1364 PLN). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch s.r.o. jest spółką zależną od ComArch S.A. Planowane jest ograniczenie działalności spółki.

OOO ComArch

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 200 000 RUB i odpowiada mu 1 udział o wartości nominalnej 1,2 miliona RUB (1 RUB stanowi około 0,0957 PLN). Kapitał zakładowy został opłacony w całości. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch w Rosji oraz częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku OOO ComArch jest spółką zależną od ComArch S.A.

UAB „ComArch”

UAB „ComArch” jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Kapitał zakładowy spółki został pokryty gotówką i wynosi 70 000 LTL (1 LTL stanowi około 1,2084 PLN). Kapitał zakładowy dzieli się na 700 udziałów po 100 LTL każdy. Ogólna liczba głosów z wszystkich udziałów wynosi 700. Spółka zajmuje się sprzedażą i supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku UAB ComArch jest spółką zależną od ComArch S.A.

CA Services S.A.

Kapitał zakładowy spółki CA Services S.A. wynosi 1 050 000 zł i dzieli się na 5 250 akcji o wartości nominalnej 200 zł każda, z których wynika 5 250 głosów. ComArch S.A. posiada 99,90 % akcji CA Services SA, które uprawniają do 99,9 % głosów na WZA spółki. CA Services SA prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby własne, spółek Grupy Comarch oraz realizowanych przez Comarch kontraktów a także świadczy usługi outsourcingowe. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku CA Services S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch Management Sp. z o. o.

Kapitał zakładowy spółki ComArch Management Sp. z o.o. wynosi 150 000,00 zł i dzieli się na 1 500 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 100,00 zł każdy., z których wynika 5 250 głosów. ComArch S.A. posiada 100 % udziałów uprawniających do 100 % głosów na zgromadzeniu wspólników spółki ComArch Management Sp. z o.o. Przedmiotem działania spółki ComArch Management Sp. z o.o. jest działalność związana z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Management Sp. z o.o. jest spółką zależną od ComArch S.A.

ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (CCF FIZ)

ComArch S.A. posiada cztery certyfikaty inwestycyjne CCF FIZ o wartości 250 000,00 zł każdy. Łączna wartość objętych przez ComArch S.A. czterech certyfikatów inwestycyjnych Funduszu wynosi 1 000 000,00 zł. Stanowią one 100 % wyemitowanych przez CCF FIZ certyfikatów inwestycyjnych oraz uprawniają do 100 % głosów na zgromadzeniu inwestorów CCF FIZ. Objęte certyfikaty zostały pokryte wkładem pieniężnym ze środków własnych ComArch S.A. CCF FIZ prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie nowych technologii i usług internetowych, które nie są przedmiotem podstawowej działalności ComArch S.A.

ComArch Management Sp. z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna

Kapitał zakładowy ComArch Management Sp. z o. o. SK-A wynosi 945 000,00 zł i dzieli się na 945 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 945 000 głosów na

zgromadzeniu wspólników. 33,79 % akcji spółki (319 301 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (33,79 % głosów), 4,76 % akcji (45 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu ComArch S.A. (4,76 % głosów), natomiast 61,45 % akcji (580 699 sztuk) zostało nabytych przez ComArch Management Spółka z o. o. SK-A celem umorzenia. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Management Sp. z o. o. SK-A jest podmiotem zależnym od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna

Kapitał zakładowy Bonus Development Sp. z o. o. SK-A wynosi 5 650 000 zł i dzieli się na 5 650 000 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda. Z 50 000 akcji uprzywilejowanych serii A przysługuje łącznie 100 000 głosów na zgromadzeniu wspólników, natomiast pozostałe 5 600 000 akcji uprawnia do 5 600 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 99,12 % akcji spółki (5 600 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (98,25 % głosów). Bonus Development Sp. z o. o. SK-A prowadzi działalność związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Bonus Development Sp. z o. o. SK-A jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

iMed24 S.A.

Kapitał zakładowy iMed 24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi projekt informatyczny związany z telemedycyną (zarządzanie rekordami medycznymi pacjentów w formie elektronicznej (EHR - Electronic Health Record). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iMed 24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

iFIN24 S.A.

Kapitał zakładowy iFIN24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi projekt informatyczny związany z usługami finansowymi. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iFIN24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

iReward24 S.A.

Kapitał zakładowy iReward24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iReward24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Infrastruktura24 S.A.

Kapitał zakładowy Infrastruktura S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług Data Center dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Infrastruktura S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowa Akcyjna

Kapitał zakładowy Bonus Management Sp. z o. o. SK-A wynosi 4 100 000,00 zł i dzieli się na 4 100 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 4 150 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 98,78 % akcji spółki (4 050 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (4 050 000 głosów, tj. 97,59 %). Spółka prowadzi działalność inwestycyjną związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Bonus Management Sp. z o. o. SK-A jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

MKS Cracovia SSA

Kapitał zakładowy MKS Cracovia SSA wynosi 14 557 000 zł i dzieli się na 145 570 akcji. ComArch S.A. posiada 71 550 akcji i głosów na WZA MKS Cracovia SSA, co stanowi 49,15 % udziału w kapitale zakładowym Spółki. Zgodnie z brzmieniem Art. 3 pkt 37 ust d) Ustawy o rachunkowości, z uwagi na fakt iż większość członków Rady Nadzorczej MKS Cracovia SSA jest wybierana przez ComArch S.A., MKS Cracovia SSA jest spółką zależną od ComArch S.A.

Sodigital Sp. z o.o.

Kapitał zakładowy Sodigital Sp. z o. o. wynosi 651 000,00 zł i dzieli się na 6 510 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 2 520 głosów na zgromadzeniu wspólników. 30,72% akcji spółki (2 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (30,72 % głosów). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Sodigital Sp. z o.o. jest spółką stowarzyszoną z ComArch S.A.

Fideltronik-ComArch Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 4 000,00 zł i dzieli się na 40 równych i niepodzielnych udziałów po 100 zł każdy. ComArch S.A. posiada 20 udziałów o łącznej wartości 2 000,00 zł, co stanowi 50 % kapitału zakładowego i tyle samo głosów na Zgromadzeniu Wspólników. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Fideltronik-ComArch Sp. z o.o. jest spółką stowarzyszoną z ComArch S.A. Spółka nie rozpoczęła działalności.

14. Oddziały ComArch S.A.

W dniu 31 grudnia 2008 roku ComArch S.A. posiadał oddziały w następujących miejscowościach:

- Bielsko-Biała
- Gdańsk
- Katowice
- Lublin
- Poznań
- Warszawa
- Wrocław
- Kraków
- Szczecin
- Łódź

Działalność prowadzona w oddziałach nie odbiega charakterem od podstawowej działalności Spółki.

15. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

16. Objasnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Spółka nie publikowała prognozy wyników na 2008 rok.

17. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność emitenta i osiągnięte zyski oraz ich ocena

17.1. Nabycie aktywów spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 13 listopada 2008 roku spółka zależna ComArch S.A., ComArch Software AG nabyła 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego w dniu 18 listopada 2008 roku w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Monachium (ComArch S.A. informowała o szczegółach raportem bieżącym nr 29/2008) suma posiadanych przez ComArch Software AG akcji, tj. 3 250 000 akcji stanowiła 50,15 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG. Akcje te uprawniały do 3 250 000 głosów i stanowiły 50,15 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Łączna wartość ewidencyjna nabytych aktywów wynosiła 11 212,5 tys. EURO.

Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. W dniu 02 lutego 2009 wezwanie zostało zakończone. W wyniku rozliczenia dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki.

18. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem emitenta i jego grupą kapitałową

Nie wystąpiły.

19. Dane dotyczące umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

19.1. Uchwała Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A. bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania podjęła uchwałę nr 1/8/2008 z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wyboru Deloitte Audyt Sp. z o. o. jako podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych ComArch S.A. Deloitte Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Pięknej 18, posiada uprawnienia do badania sprawozdań finansowych o numerze 73.

ComArch S.A. korzystał w przeszłości z usług Deloitte Audyt Sp. z o. o. w zakresie przeglądu sprawozdań finansowych za I półrocze 2006 i 2007 roku oraz badania sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. i rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. za lata 2006 i 2007. Rada Nadzorcza ComArch S.A. dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań Spółki na podstawie art. 19 ust. 2 pkt e) Statutu Spółki, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Umowy z Deloitte Audyt Sp. z o. o. mają obejmować okres 2 lat.

19.2. Szczegóły umowy

Umowa o przegląd i badanie sprawozdań finansowych została zawarta 29 sierpnia 2008 roku na jeden rok. Jej zakres obejmuje:

- a) przeprowadzenie badania jednostkowego sprawozdania finansowego za 2008 rok,
- b) przeprowadzenie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2008 rok,

c) przeprowadzenie przeglądu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2008 roku,

d) przeprowadzenie przeglądu skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2008 roku.

Wynagrodzenie netto należne z tytułu przeglądu wspomnianych wyżej sprawozdań finansowych wynosi 75 600 zł. Wynagrodzenie netto należne z tytułu badania wspomnianych wyżej sprawozdań finansowych wynosi 113 400 zł. Wynagrodzenie za przegląd zostało wypłacone w roku 2008 natomiast pozostała część wynagrodzenia zostanie wypłacona w roku 2009.

Wynagrodzenie netto należne z tytułu przeglądu sprawozdań finansowych za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2007 roku (skonsolidowanego oraz skróconego jednostkowego) wyniosło 74 000 zł. Wynagrodzenie netto należne z tytułu badania rocznych sprawozdań finansowych (skonsolidowanego oraz jednostkowego) wyniosło 111 000 zł. Wynagrodzenie za przegląd sprawozdania półrocznego zostało wypłacone w roku 2007 natomiast pozostała część wynagrodzenia została wypłacona w 2008 r.

20. System kontroli programów akcji pracowniczych

Nie dotyczy.

21. Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

21.1. Postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, w których wartość stanowi co najmniej 10 % kapitałów własnych emitenta

Nie wystąpiły.

21.2. Dwa lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10 % kapitałów własnych emitenta wraz ze stanowiskiem emitenta w tej sprawie

Nie wystąpiły.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosa Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd ComArch S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego za rok 2008 został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten i biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosa Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych

Zarząd ComArch S.A. oświadcza, że wedle naszej najlepszej wiedzy, roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe za rok 2008 i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową emitenta oraz jego wynik finansowy, oraz że sprawozdanie z działalności emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosza Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU COMARCH SA
O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO
W 2008 ROKU**

1.	OKREŚLENIE ZBIORU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, KTÓREMU PODLEGA EMITENT	3
2.	POSTANOWIENIA ZBIORU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, OD KTÓRYCH EMITENT ODSTĄPIŁ I WYJAŚNIENIE PRZYCZYŃ TEGO ODSTĄPIENIA.....	3
3.	OPIS GŁÓWNYCH CECH STOSOWANYCH W PRZEDSIĘBIORSTWIE EMITENTA SYSTEMÓW KONTROLI WEWNĘTRZNEJ I ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ODNIESIENIU DO PROCESU SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH I SKONSOLIDOWANYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	3
4.	AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY BEZPOŚREDNIO LUB POŚREDNIO ZNACZNE PAKIETY AKCJI WG STANU NA DZIEŃ 30 KWIETNIA 2009 R.....	4
5.	POSIADACZE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE DAJĄ SPECJALNE UPRAWNIENIA KONTROLNE WRAZ Z OPISEM TYCH UPRAWNIENI	4
6.	WSZELKIE OGRANICZENIA ODNOŚNIE DO WYKONYWANIA PRAWA GŁOSU, TAKIE JAK OGRANICZENIE WYKONYWANIA PRAWA GŁOSU PRZEZ POSIADANIE OKREŚLONEJ CZĘŚCI LUB LICZBY GŁOSÓW, OGRANICZENIA CZASOWE DOTYCZĄCE PRAWA GŁOSU LUB ZAPISY, ZGODNIE Z KTÓRYMI, PRZY WSPÓŁPRACY SPÓŁKI, PRAWA KAPITAŁOWE ZWIĄZANE Z PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI SĄ ODDZIELONE OD POSIADANIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	4
7.	WSZELKIE OGRANICZENIA DOTYCZĄCE PRZENOSZENIA PRAWA WŁASNOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH EMITENTA.....	4
8.	ZASADY DOTYCZĄCE POWOŁYWANIA I ODWOŁYWANIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH ORAZ ICH UPRAWNIENI, W SZCZEGÓLNOŚCI PRAWO DO PODJĘCIA DECYZJI O EMISJI LUB WYKUPIE AKCJI	5
9.	OPIS ZASAD ZMIANY STATUTU LUB UMOWY SPÓŁKI EMITENTA	5
10.	SPOSÓB DZIAŁANIA WALNEGO ZGROMADZENIA I JEGO ZASADNICZE UPRAWNIENIA ORAZ OPIS PRAW AKCJONARIUSZY I SPOSOBU ICH WYKONYWANIA, W SZCZEGÓLNOŚCI ZASADY WYNIKAJĄCE Z REGULAMINU WALNEGO ZGROMADZENIA, JEŻELI TAKI REGULAMIN ZOSTAŁ UCHWALONY, O ILE INFORMACJE W TYM ZAKRESIE NIE WYNIKAJĄ WPROST Z PRZEPISÓW PRAWA.....	5
11.	SKŁAD OSOBOWY I ZMIANY, KTÓRE W NIM ZASZŁY W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ORAZ OPIS DZIAŁANIA ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH LUB ADMINISTRUJĄCYCH EMITENTA ORAZ ICH KOMITETÓW	6

1. Określenie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega emitent

W dniu 4 lipca 2007 r. Rada Nadzorcza GPW, na wniosek Zarządu Giełdy, przyjęła nowe zasady ładu korporacyjnego pod nazwą Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW. Nowy dokument zaczął obowiązywać od 1 stycznia 2008 roku i jest dostępny na

http://corp-gov.gpw.pl/lad_corp.asp

Dokument dzieli się na cztery części:

- I. Rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych,
- II. Dobre praktyki realizowane przez zarządy spółek giełdowych,
- III. Dobre praktyki stosowane przez członków rad nadzorczych,
- IV. Dobre praktyki stosowane przez akcjonariuszy.

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 3 kwietnia 2008, Zarząd ComArch S.A. przekazał, zgodnie z treścią §29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez ComArch S.A. w 2007 roku.

2. Postanowienia zbioru zasad ładu korporacyjnego, od których emitent odstąpił i wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

a) Rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych

1. *„Spółka powinna prowadzić przejrzystą i efektywną politykę informacyjną, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych metod, jak i z użyciem nowoczesnych technologii, zapewniających szybkość, bezpieczeństwo oraz szeroki dostęp do informacji. Spółka korzystając w jak najszerszym stopniu z tych metod komunikowania powinna zapewnić odpowiednią komunikację z inwestorami i analitykami, umożliwiać transmitowanie obrad walnego zgromadzenia z wykorzystaniem sieci Internet, rejestrować przebieg obrad i upubliczniać go na stronie internetowej.”*

Spółka nie transmituje obecnie obrad walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu sieci Internet i nie upublicznia go na stronie, natomiast rozważy taką możliwość po wejściu w życie zmian w Kodeksie Spółek Handlowych i adekwatnym dopasowaniu treści statutu Spółki.

3. Opis głównych cech stosowanych w przedsiębiorstwie emitenta systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za prowadzenie rachunkowości spółki zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591 z póź. zm.) oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 roku w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz.U. Nr 209, poz. 1743 z póź. zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. Nr 33 poz. 259).

Kontrola wewnętrzna i zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych w ComArch S.A. są realizowane zgodnie z obowiązującymi w Spółce wewnętrznymi procedurami sporządzania i zatwierdzania sprawozdań finansowych. Spółka prowadzi dokumentację (zgodną z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.) opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości, która zawiera między innymi informacje dotyczące sposobu wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, systemu ochrony danych i ich zbiorów. Księgowania wszystkich zdarzeń gospodarczych są dokonywane przy użyciu komputerowego systemu ewidencji księgowej EGERIA, który posiada zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych oraz funkcyjne ograniczenia dostępu.

Zarówno sprawozdania jednostkowe jak i skonsolidowane sporządzane są wspólnie przez pracowników działów controllingu, finansowego i księgowości pod kontrolą Główniej

Księgowej i Dyrektora Finansowego. Sprawozdania roczne jednostkowe i skonsolidowane podlegają także badaniu przez biegłego audytora wybieranego przez Radę Nadzorczą Spółki, natomiast sprawozdania półroczne podlegają przeglądowi przez niezależnego rewidenta.

4. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wg stanu na dzień 30 kwietnia 2009 r.

Akcjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	2 518 383	31,63%	5 902 383	39,47%
Elżbieta Filipiak	799 000	10,04%	3 995 000	26,72%
Elżbieta i Janusz Filipiakowie	94 000	1,18%	470 000	3,14%
Pozostali członkowie Zarządu	67 348	0,85%	104 948	0,70%
Klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.,	2 462 771	30,94%	2 462 771	16,47%
<i>w tym akcje BZ WBK TFI S.A.</i>	<i>1 800 179</i>	<i>22,61%</i>	<i>1 800 179</i>	<i>12,04%</i>
Inni akcjonariusze	2 019 094	25,36%	2 019 094	13,50%
Razem	7 960 596	100,00%	14 954 196	100,00%

5. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne wraz z opisem tych uprawnień

Janusz Filipiak, Prezes Zarządu ComArch S.A., jest posiadaczem 846 000 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 4 230 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Elżbieta Filipiak, Przewodniczący Rady Nadzorczej ComArch S.A. jest posiadaczem 799 000 akcji uprzywilejowanych do głosu (1:5). Przysługuje z nich 3 995 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Małżeństwo Janusz i Elżbieta Filipiak posiada 94 000 akcji uprzywilejowanych do głosu (1:5). Przysługuje z nich 470 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Paweł Prokop, Wiceprezes Zarządu ComArch S.A. jest posiadaczem 9 400 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 47 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

6. Wszelkie ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu, takie jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadanie określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

Nie dotyczy.

7. Wszelkie ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych emitenta

Zgodnie z treścią art. 8 pkt 5 statutu ComArch S.A.

„5. Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. W przypadku odmowy zbycia, Zarząd w terminie 2 miesięcy od zgłoszenia Spółce zamiaru przeniesienia akcji wyznacza nabywcę oraz cenę akcji. Cena akcji nie może być niższa niż średnia cena giełdowa z trzech ostatnich miesięcy poprzedzających miesiąc zgłoszenia, pod warunkiem, że akcje Spółki będą w obrocie giełdowym. W przeciwnym przypadku cena akcji nie może być niższa niż wartość księgową przypadającą na akcję na ostatni dzień bilansowy. Cena jest płatna w terminie jednego miesiąca od dnia uchwały Zarządu wskazującej nabywcę akcji.”

8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

A) Zasady powoływania i odwoływania

Zgodnie z treścią statutu Spółki Zarząd Spółki składa się z 2 do 8 osób powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Członków Zarządu powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata. Walne Zgromadzenie ustala zasady i regulaminy wynagrodzenia dla członków Zarządu, przy czym kompetencja ta może zostać przekazana częściowo lub w całości Radzie Nadzorczej. Rada Nadzorcza może z ważnych powodów zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz może delegować członków Rady Nadzorczej na okres nie dłuższy niż 3 miesiące do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację lub z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

B) Uprawnienia zgodnie z art. 9, 20 - 22 Statutu ComArch S.A. i Kodeksem Spółek Handlowych (KSH)

- Zarząd może ustanawiać prokurentów.
- Do składania oświadczeń w imieniu Spółki oraz reprezentowania Spółki przed Sądem i poza Sądem upoważniony jest jednoosobowo Prezes Zarządu albo dwu członków Zarządu działających łącznie lub też jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem.
- W umowach pomiędzy Spółką, a członkami Zarządu oraz w sporach z nimi reprezentuje Spółkę Rada Nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą Walnego Zgromadzenia. Rada Nadzorcza może upoważnić w drodze uchwały jednego lub więcej członków Rady Nadzorczej do dokonywania takich czynności prawnych.
- Organizację wewnętrzną Spółki określa Zarząd.
- Zgodnie z art. 445 i art. 446 Kodeksu Spółek Handlowych walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie zmiany statutu przewidującą upoważnienie zarządu do podwyższenia kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego. Zgodnie z art. 9 ust. pkt 5 Statutu ComArch S.A. w ramach kapitału docelowego Zarząd Spółki może wydawać akcje tylko w zamian za wkłady pieniężne oraz nie może wydawać akcji uprzywilejowanych lub przyznawać akcjonariuszowi osobistych uprawnień, o których mowa w art. 354 Kodeksu Spółek Handlowych. W zakresie wszystkich spraw związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego, w szczególności w sprawie wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru oraz ustalenia ceny emisyjnej, wymagane jest uzyskanie zgody Rady Nadzorczej.

9. Opis zasad zmiany statutu lub umowy spółki emitenta

Podejmowanie uchwał w sprawie zmian w statucie, w tym podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego oraz uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności Spółki należy do kompetencji walnego zgromadzenia.

10. Sposób działania walnego zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, jeżeli taki regulamin został uchwalony, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa

1. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne.
2. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Zarząd zwołuje najpóźniej do końca czerwca każdego roku.
3. Walne Zgromadzenia zwołuje się zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Statutem Spółki i Regulaminem Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 30 czerwca 2003 r.
4. Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki.
5. W Walnym Zgromadzeniu powinno uczestniczyć co najmniej dwóch członków Zarządu Spółki i co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej.
6. Na Walnym Zgromadzeniu obecny jest biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia są sprawy finansowe Spółki.
7. Do udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni są właściciele akcji imiennych wpisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia oraz

właściciele akcji na okaziciela, jeżeli złożą w siedzibie Spółki najpóźniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i nie odbiorą przed jego ukończeniem, imienne świadectwa depozytowe wystawione przez podmioty prowadzące rachunki papierów wartościowych zgodnie z przepisami o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

8. Akcjonariusz będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

9. Akcjonariusz nie będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w jego imieniu lub przez pełnomocnika.

10. Dopuszczalny jest udział w Walnym Zgromadzeniu przedstawicieli mediów jako publiczności.

11. Przewodniczący Walnego Zgromadzenia kieruje obradami, podejmuje decyzje w sprawach proceduralnych i porządkowych oraz jest uprawniony od interpretowania niniejszego Regulaminu.

12. Do czynności Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia należy m.in.:

a) czuwanie nad sprawnym przebiegiem obrad zgodnie z ustalonym porządkiem i procedurą,

b) udzielanie głosu,

c) przyjmowanie wniosków i projektów uchwał, poddawanie ich pod dyskusję oraz

d) zarządzanie i przeprowadzanie głosowań.

13. Walne Zgromadzenie dokonuje wyboru trzyosobowej Komisji Skrutacyjnej spośród kandydatów zgłoszonych przez Przewodniczącego Zgromadzenia. Do jej obowiązków należy czuwanie nad prawidłowym przebiegiem każdego głosowania, nadzorowanie obsługi głosowania oraz sprawdzanie i ogłaszanie wyników. W przypadku gdy w Walnym Zgromadzeniu bierze udział niewielka ilość akcjonariuszy nie przeprowadza się wyborów Komisji Skrutacyjnej, chyba że akcjonariusz lub pełnomocnik zgłosi wniosek o dokonanie wyboru Komisji Skrutacyjnej. W przypadku nie przeprowadzenia wyborów Komisji Skrutacyjnej jej uprawnienia wykonuje Przewodniczący Walnego Zgromadzenia.

14. Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w formie uchwał, przyjmowanych w głosowaniu jawnym z następującym zastrzeżeniem, że tajne głosowanie zarządza się w przypadku:

a) głosowania nad wyborem lub odwołaniem członków organów Spółki lub likwidatorów,

b) wniosków o pociągnięcie do odpowiedzialności członków organów Spółki lub likwidatorów,

c) w sprawach osobowych,

d) żądania zgłoszonego przez choćby jednego akcjonariusza,

e) w innych przypadkach określonych w obowiązujących przepisach.

15. Akcjonariusze zgłaszają kandydatów na członków Rady Nadzorczej Przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia na piśmie lub ustnie.

16. Zgłaszający kandydaturę na członka Rady Nadzorczej powinien ją szczegółowo uzasadnić, wskazując w szczególności na wykształcenie i doświadczenie zawodowe kandydata.

17. Przed podjęciem uchwał o wyborze członków Rady Nadzorczej, Walne Zgromadzenie podejmuje uchwałę o ilości członków Rady Nadzorczej.

11. Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działania organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących emitenta oraz ich komitetów

A) Rada Nadzorcza wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Elżbieta Filipiak	Przewodniczący Rady
Maciej Brzeziński	Wiceprzewodniczący Rady
Maciej Czapiewski*	Członek Rady
Wojciech Kucharzyk	Członek Rady
Anna Ławrynowicz	Członek Rady
Tadeusz Syryjczyk	Członek Rady

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A. sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Rada Nadzorcza Spółki działa na podstawie przepisów Kodeksu

Spółek Handlowych, Statutu, zasad Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW obowiązujących w Spółce oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki uchwalonego dnia 30 czerwca 2003 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (wraz z późniejszymi zmianami). Szczegółowy opis działania Rady Nadzorczej znajduje się w powyższych dokumentach.

Główne zapisy Regulaminu Rady Nadzorczej ComArch S.A.:

1. Rada Nadzorcza składa się z 3 - 7 osób wybieranych przez Walne Zgromadzenie. Walne Zgromadzenie ustala, w drodze uchwały, przed głosowaniem nad kandydatami na członków Rady Nadzorczej, liczbę członków Rady Nadzorczej.
2. Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata.
3. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje czynności osobiście. Każdy z członków Rady Nadzorczej może być odwołany przed upływem kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być wybierani ponownie.
4. Walne Zgromadzenie wybiera spośród członków Rady Nadzorczej – Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego, a w miarę potrzeb także Sekretarza Rady.
5. Przewodniczący Rady Nadzorczej:
  - a) zwołuje posiedzenia Rady Nadzorczej;
  - b) prowadzi posiedzenia Rady Nadzorczej; oraz
  - c) otwiera obrady Walnego Zgromadzenia Spółki.
6. W razie nieobecności Przewodniczącego funkcje te sprawuje Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
7. Spośród swoich członków Rada Nadzorcza może wybierać komitety nadzorujące określony sektor działalności Spółki, w szczególności komitet ds. audytu.
8. Komitety te mogą odbywać odrębne posiedzenia. Komitety mogą podejmować uchwały, których przedmiotem mogą być wnioski pokontrolne dotyczące funkcjonowania Spółki.
9. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Zarząd lub inny członek Rady Nadzorczej może żądać od Przewodniczącego Rady Nadzorczej zwołania posiedzenia Rady Nadzorczej, podając proponowany porządek posiedzenia. Przewodniczący Rady Nadzorczej zobowiązany jest do zwołania posiedzenia w terminie 2 tygodni od otrzymania wniosku. Jeżeli posiedzenie nie zostanie zwołane zgodnie ze zdaniem powyższymi wnioskodawca może zwołać posiedzenie samodzielnie.
10. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej jest ustalany przez podmiot zwołujący posiedzenie Rady Nadzorczej i wraz z materiałami jest przekazywany członkom Rady Nadzorczej 3 (trzy) dni przed planowaną datą posiedzenia, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające skrócenie tego terminu.
11. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej może być zmieniony lub uzupełniony.
12. Posiedzenia Rady Nadzorczej powinny odbywać się co najmniej cztery razy w roku obrotowym.
13. Uchwały Rady Nadzorczej zapadają większością głosów obecnych. W przypadku równej ilości głosów decydujący jest głos Przewodniczącego.
14. Uchwała Rady Nadzorczej jest ważnie podjęta, jeżeli na posiedzenie Rady Nadzorczej zostali zaproszeni wszyscy jej członkowie i w posiedzeniu uczestniczy więcej niż połowa członków Rady Nadzorczej, w tym Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
15. Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte także bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania, o ile wszyscy członkowie Rady Nadzorczej wyrażą zgodę na piśmie na podejmowanie uchwał w takim trybie.
16. Posiedzenia Rady Nadzorczej mogą się również odbywać przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, takich jak telefon, fax, poczta elektroniczna bądź wykorzystanie sieci "Internet" w inny sposób, telekonferencja, i innych środków telekomunikacyjnych.
17. Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał Rady Nadzorczej oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej.
18. Podejmowanie uchwał przez Radę Nadzorczą w trybie, o którym mowa powyżej jest niedopuszczalne w sprawach opisanych w art. 388 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych, tj.:
  - a) wyboru Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej;
  - b) powołania i odwołania członka Zarządu;
  - c) zawieszenia w czynnościach członka Zarządu.
19. W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą brać udział członkowie Zarządu. Zarząd Spółki jest zawiadamiany o terminie i porządku obrad posiedzeniach Rady Nadzorczej.
20. Rada Nadzorcza może zapraszać wskazanych członków Zarządu do uczestniczenia w danym posiedzeniu.

21. Na każdym posiedzeniu Rada Nadzorcza jest informowana przez Spółkę o bieżących wynikach finansowych jednostkowych i skonsolidowanych oraz o istotnych sprawach dotyczących działalności Spółki, w tym - jeśli uzasadnia to sytuacja Spółki - o ryzyku związanym z działalnością i sposobach zarządzania tym ryzykiem.
22. Członkowie Zarządu nie uczestniczą w tych częściach posiedzeń Rady Nadzorczej, które dotyczą odwołań, odpowiedzialności oraz ustalania wynagrodzenia członków Zarządu.
23. Posiedzenia Rady Nadzorczej są protokołowane. Protokół powinien zawierać ustalony porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Rady Nadzorczej oraz wyniki głosowania nad poszczególnymi uchwałami.
24. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki.
25. Do szczególnych kompetencji Rady Nadzorczej należy:
- a) ocena rocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ComArch;
  - b) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i z działalności Grupy Kapitałowej ComArch oraz wniosków Zarządu Spółki co do podziału zysku albo pokrycia strat;
  - c) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników czynności, o których mowa w pkt a) i b);
  - d) nadzorowanie wykonania przez Zarząd uchwał Walnego Zgromadzenia;
  - e) dokonywanie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Spółki i Grupy Kapitałowej ComArch; Rada Nadzorcza może podjąć uchwałę w przedmiocie określenia ostrzejszych niż wymagane przepisami prawa kryteria niezależności biegłego rewidenta;
  - f) powoływanie i odwoływanie członków Zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji członka Zarządu, a także zawieszanie z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu;
  - g) wyrażanie zgody na podwyższenie kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego;
  - h) wyrażanie zgody na nabycie i zbycie nieruchomości lub udziału w nieruchomości;
  - i) wyrażanie zgody na zawarcie z subemitentem umowy, o której mowa w art. 433 § 3 Kodeksu Spółek Handlowych;
  - j) wykonywanie względem członków Zarządu w imieniu Spółki uprawnień wynikających ze stosunków pracy;
  - k) zatwierdzanie strategii rozwoju Spółki;
  - l) opiniowanie przedkładanych przez Zarząd i akcjonariuszy projektów uchwał Walnego Zgromadzenia.
26. Raz w roku Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę, w której zawarta jest własna ocena Rady Nadzorczej na temat sytuacji Spółki. Dokument ten Rada Nadzorcza przedkłada Walnemu Zgromadzeniu.
27. W celu wykonywania swoich obowiązków Rada Nadzorcza ma prawo badać wszystkie dokumenty Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień oraz dokonywać rewizji stanu majątku Spółki. Rada Nadzorcza ma prawo żądania dla swoich potrzeb wykonywania niezbędnych ekspertyz i badań w zakresie spraw będących przedmiotem nadzoru i kontroli.
28. Rada Nadzorcza wykonuje swe czynności kolegialnie. Może jednak delegować członków Rady Nadzorczej do indywidualnego wykonywania poszczególnych czynności nadzorczych.
29. Członek Rady Nadzorczej powinien mieć przede wszystkim na względzie interes Spółki.
30. Członek Rady Nadzorczej zobowiązuje się do informowania pozostałych członków Rady Nadzorczej o zaistniałym konflikcie interesów oraz nie uczestniczy w obradach dotyczących danej sprawy. W przypadku wątpliwości Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę w przedmiocie istnienia konfliktu interesów.
31. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji na temat działalności Spółki lub podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej ComArch uzyskanych w związku z pełnioną funkcją.
32. Każdy z członków Rady Nadzorczej w terminie 14 dni od dnia wyboru powinien złożyć pisemną informację o ekonomicznych, rodzinnych lub innych powiązaniach członka Rady Nadzorczej z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5 % głosów na Walnym Zgromadzeniu. W przypadku osiągnięcia przez jakikolwiek podmiot ilości głosów na Walnym Zgromadzeniu określonej powyżej, Zarząd informuje o tym członków Rady Nadzorczej na piśmie na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej. W takiej sytuacji członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do złożenia pisemnej informacji o powiązaniach w terminie 14 dni od dnia posiedzenia, na którym otrzymali informację Zarządu. W przypadku zmiany w powiązaniach, o

których mowa powyżej członek Rady Nadzorczej ma obowiązek bez wezwania Spółki aktualizować przekazane wcześniej informacje w terminie 14 dni od zmiany w zakresie powiązań.

33. Członek Rady Nadzorczej delegowany do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru nie może bez zgody Spółki zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako wspólnik, lub członek organu spółki kapitałowej, bądź uczestniczyć w innej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten obejmuje także udział w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w przypadku posiadania w niej przez członka Rady Nadzorczej co najmniej 10 % udziałów lub akcji bądź prawa do powoływania co najmniej jednego członka zarządu.

34. Zgodę na prowadzenie działalności konkurencyjnej przez członka Rady Nadzorczej delegowanego do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru podejmuje Rada Nadzorcza.

35. Obowiązki członków Rady Nadzorczej

a) Członkowie Rady Nadzorczej są obowiązani do przekazywania Spółce oraz Komisji Nadzoru Finansowego informacji o zawartych przez nich oraz osoby blisko z nimi związane na własny rachunek, transakcjach nabycia lub zbycia akcji Spółki, praw pochodnych dotyczących akcji Spółki oraz innych instrumentów finansowych powiązanych z tymi papierami wartościowymi, dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na takim rynku – jeśli taka transakcja przekracza 5.000 Euro lub transakcje w ciągu roku przekraczają 5.000 Euro. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do przekazywania takich informacji w terminie 5 dni roboczych od daty transakcji. Jeżeli suma wartości dokonanych transakcji, o których mowa powyżej, nie przekroczyła w danym roku kalendarzowym kwoty 5.000 euro, przekazanie informacji, o której mowa powyżej, powinno być dokonane najpóźniej do dnia 31 stycznia roku następującego po roku, w którym transakcje zostały zawarte.

b) Członek Rady Nadzorczej oddelegowany do stałego pełnienia nadzoru zobowiązany jest co miesiąc składać Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdania z pełnionej funkcji.

c) Członek Rady Nadzorczej nie powinien rezygnować z pełnienia tej funkcji w trakcie kadencji, jeżeli mogłoby to uniemożliwić działanie Rady Nadzorczej, a w szczególności, jeśli mogłoby to uniemożliwić terminowe podjęcie istotnej dla Spółki uchwały.

d) Członkowie Rady Nadzorczej są wynagradzani za swe czynności według zasad określonych przez Walne Zgromadzenie.

e) Dwóch członków Rady Nadzorczej zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Rady Nadzorczej wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Radę Nadzorczą na Walnym Zgromadzeniu.

f) Członek Rady Nadzorczej powinien dokładać wszelkich starań, aby uczestniczyć w posiedzeniach Rady Nadzorczej.

g) Członkowie delegowani do stałego i indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu.

36. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej delegowanych do stałego i indywidualnego wykonywania nadzoru ustala Rada Nadzorcza.

37. Koszty działalności Rady Nadzorczej pokrywa Spółka.

38. Rada Nadzorcza korzysta z pomieszczeń biurowych, urządzeń i materiałów Spółki.

39. Obsługę administracyjno-techniczną Rady Nadzorczej zapewnia Zarząd Spółki.

Komitet audytu

Zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej, Rada Nadzorcza w całości wykonuje obowiązki Komitetu Audytu określone w Zasadach Dobrych Praktyk Spółek Giełdowych. Ze względu na mało liczny skład Rady - 6 osób, Rada Nadzorcza może otrzymać wszystkie wyjaśnienia, dokonać ich analizy oraz przedyskutować na posiedzeniu w całym składzie

B) Zarząd wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu
Piotr Piątosza	Wiceprezes Zarządu
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu
Konrad Tarański*	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

Zarząd ComArch S.A. prowadzi sprawy Spółki i działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu ComArch S.A., uchwał Rady Nadzorczej, uchwał Walnego Zgromadzenia, Regulaminu Zarządu Spółki z dnia 30 czerwca 2003 r. oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Szczegółowy opis działania walnego zgromadzenia znajduje się w powyższych dokumentach.

Główne zapisy Regulaminu Zarządu ComArch S.A.:

1. Zarząd wykonuje swe obowiązki kolegialnie, podejmując uchwały na posiedzeniach Zarządu oraz w trybie określonym poniżej.
2. Posiedzenia Zarządu odbywają się co najmniej raz w miesiącu. W roku 2008 roku posiedzenia Zarządu odbywały się w budynku spółki przy Al. Jana Pawła 39A w Krakowie, obecnie zostały przeniesione do nowego budynku zlokalizowanego przy Al. Jana Pawła II 41e w Krakowie.
3. Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności członek Zarządu zastępujący Prezesa Zarządu.
4. Posiedzenie Zarządu może odbyć się również bez formalnego zwołania, jeżeli na posiedzeniu Zarządu są obecni wszyscy członkowie Zarządu.
5. Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności osoba zastępująca Prezesa Zarządu zwołuje posiedzenia Zarządu na żądanie każdego z członków Zarządu z porządkiem posiedzenia wskazanym przez wnioskodawcę. Na takim posiedzeniu Zarządu mogą być rozpoznawane również inne sprawy zamieszczone w porządku.
6. Posiedzeniom Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu albo osoba wskazana przez Prezesa Zarządu.
7. Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał w drodze głosowania jawnego.
8. Na żądanie chociażby jednego z uczestniczących w posiedzeniu członków Zarządu, przewodniczący posiedzenia zarządza głosowanie tajne.
9. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.
10. Dla ważności uchwał podejmowanych na posiedzeniu Zarządu niezbędne jest aby w posiedzeniu Zarządu uczestniczyło co najmniej 3 członków Zarządu, a w tym Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu.
11. Zarząd może podjąć uchwałę poza posiedzeniem Zarządu w drodze:
  - a) głosowania pisemnego – w takim przypadku każdy z członków Zarządu oddaje głos na piśmie i przekazuje Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;
  - b) głosowania pisemnego – w trybie obiegowym – przez każdego z członków Zarządu poprzez złożenie podpisu pod treścią uchwały i jej przekazania Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;
  - c) głosowania przy użyciu środków telekomunikacyjnych w postaci faksu lub internetu.
  - d) Głosy oddane w sposób określony w ust. 1 niniejszego § podlegają wpisaniu do księgi uchwał oraz są załączane do protokołów z posiedzeń Zarządu.
  - e) Do skutecznego podjęcia uchwały w sposób opisany pkt c konieczne jest oddanie głosów przez wszystkich członków Zarządu.
12. W posiedzeniach Zarządu mogą brać udział osoby zaproszone.
13. Z posiedzeń Zarządu sporządza się protokół, który zawiera co najmniej:
  - a) datę i miejsce posiedzenia;
  - b) porządek posiedzenia;

- c) imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu;
- d) imiona i nazwiska osób zaproszonych na posiedzenia Zarządu i obecnych na posiedzeniu;
- e) dokładną treść uchwał;
- f) liczbę głosów oddanych za lub przeciw uchwale oraz głosy wstrzymujące się;
- g) informację o zagadnieniach będących przedmiotem dyskusji
- h) treść zgłoszonego zdania odrębnego;
- i) podpisy obecnych na posiedzeniu członków Zarządu.

14. Protokoły z posiedzeń Zarządu gromadzone są w zbiorze protokołów posiedzeń Zarządu – zwanym Księgą Protokołów. Księgę Protokołów prowadzi Biuro Zarządu.

15. Protokoły z posiedzeń Zarządu sporządzane są niezwłocznie przez Biuro Zarządu.

16. Członek Zarządu w przypadku bezpośredniej lub pośredniej sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu ma obowiązek powiadomić Radę Nadzorczą Spółki o zaistniałym konflikcie.

17. Dwóch członków Zarządu zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Zarządu wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Zarząd na Walnym Zgromadzeniu.